

รายงานประจำปี 2568/69

AMNESTY

INTERNATIONAL

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก

AMNESTY
INTERNATIONAL
THAILAND

รายงานประจำปี 2568/69
แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล
สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก

รายงานฉบับนี้ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่
เดือนมกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2568

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2569 โดย
แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล
ปีเตอร์ เบเนนสัน เฮาส์
เลขที่ 1 ถนนอีสตัน
กรุงลอนดอน WC1X 0DW
สหราชอาณาจักร

© สงวนลิขสิทธิ์
แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2569

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย
139/21 ซอยลาดพร้าว 5 ถ. ลาดพร้าว
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
10900

โทรศัพท์ 0 2513 8745, 0 2513 8754
อีเมล media@amnesty.or.th

ขอข้อมูลบรรณานุกรมสำหรับหนังสือเล่มนี้
ได้จากหอสมุดแห่งชาติ สหราชอาณาจักร

ภาษาต้นฉบับ: ภาษาอังกฤษ
ผู้แปลฉบับภาษาไทย: แอมเนสตี้
อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย

สงวนลิขสิทธิ์
ห้ามลอกเลียนแบบส่วนหนึ่งส่วนใด
ของสิ่งพิมพ์ฉบับนี้ รวมทั้งการจัดเก็บ
ถ่ายทอด ไม่ว่าจะรูปแบบหรือวิธีการใดๆ
ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์
การถ่ายภาพ การบันทึก หรือวิธีการอื่นใด
โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้พิมพ์

www.amnesty.or.th

รายงานประจำปี 2568/69

AMNESTY

INTERNATIONAL

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล เป็นขบวนการระดับโลกที่มีผู้สนับสนุนสมาชิก และนักกิจกรรมรวมกว่า 10 ล้านคน ใน 150 ประเทศ และดินแดน มีการรณรงค์ระดับสากลเพื่อเรียกร้องให้มีการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยหน่วยงานมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้บุคคลทุกคนได้รับสิทธิมนุษยชนทุกประการตามที่ประกาศไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่นๆ

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล มีพันธกิจ ที่จะทำงานวิจัย และปฏิบัติการเพื่อป้องกันและยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงทั้งปวง (สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและการสมาคม ไปจนถึงความสมบูรณ์ทางกายและใจ การคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งสิทธิในที่อยู่อาศัย โดยสิทธิเหล่านี้ไม่อาจแบ่งแยกได้

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ได้รับทุนสนับสนุนส่วนใหญ่จากค่าสมาชิกและการบริจาคของสาธารณะ เราไม่แสวงหาเงินทุนและไม่ยอมรับทุนจากรัฐบาลเพื่อสอบสวนและรณรงค์ต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล เป็นอิสระจากรัฐบาล อุดมการณ์ทางการเมือง ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจหรือศาสนา

แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล เป็นขบวนการประชาธิปไตย ผู้กุมอำนาจตัดสินใจด้านนโยบายเป็นตัวแทนที่มาจากหน่วยงานในระดับชาติ ซึ่งรวมตัวกันประชุมในที่ประชุมสภาสากล (International Council meetings) ซึ่งจัดขึ้นทุก 2 ปี

สารบัญ

สารจากเลขาราชการ	1
ภาพรวมระดับโลก	6
ส่วนที่ 1: ภาพรวมของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก	21
ส่วนที่ 2: กัมพูชา	32
ส่วนที่ 3: เมียนมา	36
ส่วนที่ 4: เวียดนาม	41
ส่วนที่ 5: ไทย	44

สารจากเลขาธิการ

ตลอดปี 2568 เหล่านักล่าผู้ละโมบได้แผ่ขยายอิทธิพลไปทั่วพื้นที่ร่วมของมนุษยชาติ นักล่าร่างยักษ์เหล่านั้นได้ปล้นสะดมผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม ผู้นำทางการเมืองอย่างโดนัลด์ ทรัมป์ วลาดิเมียร์ ปูติน และเบนจามีน เนทันยาฮู รวมถึงผู้นำอีกจำนวนมาก พิชิตดินแดนเพื่อเข้าครอบงำทางเศรษฐกิจและการเมืองผ่านการทำลายล้าง การปราบปราม และความรุนแรงในวงกว้าง

ดังที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้ส่งสัญญาณเตือนมาอย่างยาวนานว่า สภาพแวดล้อมในระดับสากลที่เอื้อให้ความโหดร้ายป่าเถื่อนสามารถเติบโตขึ้นได้ก่อตัวมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว ทว่าในปี 2568 สารเร่งปฏิกิริยาหลายประการได้ถูกราดรดลงบนเชื้อไฟอย่างไม่ยั้งคิด ขณะเดียวกันก็เกิดการหันเหออกจากระเบียบระหว่างประเทศ ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากเก้าอี้หลังการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และมหาวิบัติจากสงครามโลกทั้งสองครั้งก่อนจะค่อยๆ ก่อร่างขึ้นมาอย่างยากลำบากตลอดระยะเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมา แม้จะยังคงมีข้อบกพร่องก็ตาม

อย่างไรก็ตาม แทนที่จะกล้าเผชิญหน้ากับเหล่านักล่าในปี 2568 รัฐบาลส่วนใหญ่รวมถึงรัฐในยุโรปจำนวนมาก กลับเลือกที่จะโอนอ่อนผ่อนตาม บางรัฐถึงขั้นพยายามเลียนแบบพฤติกรรมของนักล่า ขณะที่บางรัฐเลือกที่จะหลบซ่อนตัวอยู่ใต้เงามืดของนักล่าเหล่านี้ มีเพียงรัฐจำนวนไม่กี่ที่หยิบมือเท่านั้นที่เลือกจะยืนหยัดต่อต้าน

แนวกันไฟถูกทำลายลงครั้งแล้วครั้งเล่า ผ่านการสมรู้ร่วมคิด หรือการนิ่งเฉยต่อการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ รวมถึงการบังคับใช้มาตรการคว่ำบาตรอย่างรุนแรงต่อผู้ที่ทำงานเพื่ออำนวย

ความยุติธรรม นี่คือนปี 2568 ในความทรงจำของเรา ปีแห่งนักเลงอันธพาลและนักล่า ปีแห่งการเมืองแบบต้นอ้อลุ่ม ที่เต็มเชื้อไฟให้การทรยศต่อพันธกรณีระหว่างประเทศ ปีแห่งการมุ่งทำลายตนเอง ปีแห่งรัฐที่เล่นกับไฟที่กำลังคุกคามและเผาผลาญเราทุกคนในขณะนี้ และจะลุกลามไปสู่อนาคตของคนรุ่นต่อไป

ยืนหยัดหนักแน่น “สิทธิมนุษยชน” ไม่ใช่ภาพลวงตา

ในความเห็นของคนบางกลุ่ม ปี 2568 นั้นแทบไม่มีอะไรเหลือให้ทำลายอีกต่อไป ระเบียบโลกที่กำลังล่มสลายในปัจจุบัน ไม่ได้อำนวยความสะดวกไปกว่าการส่งมอบอำนาจที่เพิ่มขึ้นให้กับโลกตะวันตกที่ทรยศพลอยอยู่ก่อนแล้ว บางคนอ้างว่า ปี 2568 เป็นเพียงปีที่เผยให้เห็นธาตุแท้ของภาพลวงตาแสนสุขเท่านั้น

มุมมองเหล่านี้บิดเบือนประวัติศาสตร์ของระเบียบโลกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง อีกทั้งยังลบเลือนบทบาทสำคัญของนักการทูตและนักกิจกรรมภาคประชาสังคมหลายรุ่นทั่วโลก ผู้ซึ่งมักจะเผชิญหน้ากับอำนาจที่เหนือกว่าอย่างมาก แต่พวกเขาถือกล้าพอที่จะจินตนาการกำหนดทิศทาง และรณรงค์ให้เกิดระเบียบโลกที่ยึดหลักนิติธรรม และไม่เคยหยุดเรียกร้องให้ระเบียบโลกดำรงอยู่ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในปี 2491 และตราสารด้านบรรทัดฐานอื่นๆ ที่ผ่านการรับรองและการอภิปรายในช่วง 80 ปีที่ผ่านมา มิใช่เพียงภาพลวงตา แต่เป็นแถลงการณ์อันเป็นรูปธรรมของระเบียบโลกหลังสงครามโลกครั้งที่

สอง ซึ่งตั้งอยู่บนระบบพหุภาคีของรัฐที่เท่าเทียมกัน
หยั่งรากลึกสู่สิทธิมนุษยชนสากล และมุ่งมั่นที่จะป้องกัน
ไม่ให้เกิดการกระทำที่โหดร้ายเกิดขึ้นซ้ำอีก

เราทุกคนต่างรู้ว่า คำมั่นสัญญาของระบบนี้ยังคง
ไม่บรรลุผล **แต่ผู้ที่ละเมิดคำมั่นสัญญา ย่อมไม่มีสิทธิ
ประกาศว่า คำมั่นสัญญาเหล่านั้นเป็นเพียงเรื่อง
เพ้อฝัน**

ยิ่งไปกว่านั้น ระบบนี้ไม่เคยอยู่ในกำมือของผู้มีอำนาจ
เท่านั้น เพราะตั้งแต่แรกเริ่ม ประเทศขนาดเล็กจำนวนมาก
ต่างหากที่ต่อสู้ซึ่งไหวซึ่งพริบกับประเทศขนาดใหญ่
ประเทศเล็กๆ เหล่านี้ต่างหากที่ทำให้ปฏิญญาสากล
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกลายเป็นหลักประกันด้านสิทธิ
มนุษยชนให้กับทุกคน “อย่างเป็นสากล” โดยปราศจาก
“การแบ่งแยก” และยึดหลักความเสมอภาคระหว่างหญิง
และชาย

ในช่วงหลายปีต่อมา คลื่นของการต่อสู้เพื่อต่อต้าน
อาณานิคม และการเคลื่อนไหวเพื่อประกาศอิสรภาพ
ได้รับแรงหนุนและความชอบธรรมเพิ่มเติมจากคำมั่น
เหล่านั้น ซึ่งมักจะขัดกับความประสงค์ของยุโรป
รัฐเกิดใหม่ในแอฟริกา แคริบเบียน ลาตินอเมริกา และ
เอเชีย ร่วมกับภาคประชาสังคมทั่วโลกต่างหาก ที่เป็น
ผู้นำในการพัฒนาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ
และสังคม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่า
ด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ซึ่งล้วนขัดกับ
ความประสงค์ของสหรัฐอเมริกา

ภายใต้อิทธิพลของตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่าง
ประเทศ ตลอด 80 ปีที่ผ่านมา โลกของเราได้ปรากฏ
การเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น ทิศทางของโลก
เบนไปสู่ความยุติธรรมมากขึ้น ไปสู่การแก้ไขความ
ไม่สมดุลของอำนาจระหว่างรัฐ ไปสู่การรับรองและ
คุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
ผู้หญิง ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนจนการ
บัญญัติพันธกรณีสากลไว้ในกฎหมายภายในประเทศ
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเสมอภาคโดยเนื้อหา สิทธิ
ทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และสิทธิแรงงาน เป็นต้น

แน่นอนว่า รายงานการล่มสลายของระเบียบระหว่าง
ประเทศที่ยึดหลักนิติธรรมนั้นเกินจริงไปมาก แต่การ

ออกใบมรณบัตรให้กับระเบียบดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นเพราะ
ระบบนั้นไร้ประสิทธิภาพ ไร้ประสิทธิผล หรือเชิงซ้ำ
เกินไป หากเกิดขึ้นเพราะมันไม่ตอบสนองผลประโยชน์
ของผู้มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้ง
พวกพ้อง เวลานี้ พวกเขาเพียงแต่ต้องการให้เราเชื่อว่า
มันเป็นเพียงนิทานหลอกเด็ก เป็นนิยายประโลมโลกซึ่ง
ไม่มีประโยชน์อีกต่อไป

เราต้องยืนหยัดต่อต้านสิ่งนี้ ด้วยการปกป้องหลักการ
คุ้มครองขั้นพื้นฐานของระเบียบระหว่างประเทศ
ขัดขวางการโจมตีที่ร้ายแรงที่สุดต่อระเบียบที่ยึดหลัก
นิติธรรมมาตั้งแต่ปี 2491 และเปลี่ยนแปลงระเบียบนั้น
เพื่อการเติมเต็มคำมั่นสัญญาที่ยิ่งใหญ่และครอบคลุม
กว่าเดิม

การต่อต้านนั้นไม่ได้หมายถึงการปกปิดสถานะ
สองมาตรฐานอันร้ายแรงซึ่งบั่นทอนการบังคับใช้
กฎหมาย หรือการมองข้ามความไร้ประสิทธิภาพหรือ
ความล้มเหลวของระเบียบ และไม่ได้หมายถึงการ
เพิกเฉยต่อการละเมิดคำมั่นสัญญาสากลครั้งแล้ว
ครั้งเล่า ซึ่งส่งผลให้ผู้คนนับล้านถูกปฏิเสธความคุ้มครอง
รวมถึงชาวปาเลสไตน์ที่ตกเป็นเหยื่อของการฆ่าล้าง
เผ่าพันธุ์ การแบ่งแยกสีผิว และการยึดครองของ
อิสราเอล ผู้หญิงชาวอัฟกันที่ประเทศของพวกเธอ
กลายเป็นเรือนจำแบบเปิดโล่ง หรือผู้ชุมนุมประท้วง
ชาวอิหร่านในช่วงต้นปี 2569 ที่ต้องเผชิญกับการ
สังหารหมู่ ที่อาจเรียกว่าเป็นครั้งที่ใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งใน
ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของอิหร่าน

การยืนหยัดต่อต้านการโจมตีระเบียบโลกที่วางบน
หลักนิติธรรมของโดนัลด์ ทรัมป์ หรือวลาดิมีร์ ปูติน
ไม่ได้หมายความว่าเราจะต้องสยบยอมต่อวิสัยทัศน์
ของจีน นั่นไม่ใช่ทางเลือก เพราะจีนเองก็ปฏิเสธหลัก
สิทธิมนุษยชนสากล และปฏิเสธการตรวจสอบการปฏิบัติ
ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศมาโดยตลอด การ
แสวงหาอำนาจนำของจีนอาจมีรูปแบบและเครื่องมือ
ที่แตกต่างไป แต่ผลลัพธ์กลับไม่ต่างกัน นั่นคือความ
ไม่เท่าเทียมและการปราบปราม

ระเบียบโลกใหม่กำลังจะเกิดขึ้น?

เมื่อการทดลองระดับโลกในปี 2491 ยังไม่สมบูรณ์ จะมีทางเลือกอื่นใดเข้ามาแทนที่ได้บ้าง? การบ่อนทำลายกฎหมายระหว่างประเทศ การโจมตีศาลอาญาระหว่างประเทศ การถอนตัวจากอนุสัญญาาระหว่างประเทศ การละทิ้งหน่วยงานสหประชาชาติหรือ หลังจากทำให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเป็นอัมพาตผ่านการใช้อำนาจวิโตอย่างปราศจากการยั้งคิด บรรดานักล่าเหล่านี้ก็อ้างว่า กลไกด้านสันติภาพและความมั่นคงใช้การไม่ได้ และพยายามแทนที่ด้วยทางเลือกอื่นที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง

ระเบียบโลกแบบนี้ก็น่าจะเพิกเฉยต่อความยุติธรรมทางเชื้อชาติและทางเพศ เย้ยหยันสิทธิผู้หญิง ประกาศให้ภาคประชาสังคมเป็นศัตรู และปฏิเสธความเป็นเอกภาพระหว่างประเทศ ระเบียบดังกล่าวยังผลักดันให้การลงทุนทางการทหารพุ่งสูงขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน สนับสนุนการถ่ายโอนอาวุธที่มีขอบด้วยกฎหมาย และตัดงบประมาณช่วยเหลือระหว่างประเทศอย่างมหาศาล นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตที่หลีกเลี่ยงได้หลายล้านราย และทำลายองค์การนับพันที่ทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชน สิทธิทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ หรือเสรีภาพสื่อ

ระเบียบโลกใหม่แบบนี้มุ่งปิดปากผู้เห็นต่าง และปราบปรามการชุมนุมประท้วง ใช้วาทกรรมที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ และเอื้อให้เกิดอาชญากรรมจากความเกลียดชัง รวมถึงการใช้กฎหมายเป็นอาวุธ ระเบียบดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน แต่ตั้งอยู่บนความได้เปรียบทางการค้าและอำนาจนำทางเทคโนโลยี

ในช่วงต้นปี 2569 วิทยาลัยของระเบียบใหม่นี้ถูกนำเสนอโดยมาร์โค รูบิโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ในฐานะพันธมิตรชาวตะวันตกของชาวคริสเตียนที่นำโดยสหรัฐฯ ซึ่งอ้างอิงอย่างภาคภูมิใจและไร้ยางอายถึงมรดกร่วมทางศาสนาและวัฒนธรรม ด้วยถ้อยคำบรรยายที่เปี่ยมด้วยอารมณ์ความรู้สึก แต่ถ้อยคำเหล่านี้ก็ไม่อาจปิดบังข้อเท็จจริงที่ว่า ประวัติศาสตร์ดังกล่าวยังรวมถึงการครอบงำ การล่าอาณานิคม การเป็นทาส และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ในระบบที่ “ใหม่” แต่ทุกคนกลับคุ้นเคยกันดีนี้ นักล่าและพวกพ้อง ต่างตำหนิ ขัดขวาง และประหัตประหารผู้ที่เรียกร้องความเท่าเทียมกันทั้งภายในและระหว่างรัฐ การเรียกร้องให้มีการชดใช้ต่อความยุติธรรมในอดีตกลับถูกเย้ยหยัน สงครามต่างหากที่กลายเป็นสิ่งที่ทรงอิทธิพล ไม่ใช่การทูต การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซายังคงดำเนินต่อไป แม้จะมีสิ่งที่เรียกกันว่า “ข้อตกลงหยุดยิง” อาชญากรรมต่อมนุษยชาติของรัสเซียในยูเครนยังคงทวีความรุนแรงขึ้น สหรัฐฯ เข้าไปเกี่ยวข้องกับการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม ข้ามพรมแดน และการโจมตีอย่างมิชอบด้วยกฎหมายในเวเนซุเอลาและอิหร่าน รวมถึงการข่มขู่ว่าจะใช้กำลังยึดครองกรีนแลนด์ อาชญากรรมหลายกรณีในเมียนมา ชูดาน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ยังคงไม่ได้รับการตรวจสอบ และประชาชนในตะวันออกกลางก็ยังคงตกอยู่ในความโกลาหลอีกครั้ง ซึ่งมีแนวโน้มจะลุกลามไปยังประเทศอื่นๆ มากขึ้นเรื่อยๆ

นั่นคือวิสัยทัศน์แห่งการครอบงำอย่างโจ่งแจ้ง สำหรับโลกที่ปราศจากเขมิตติทางศีลธรรม

ปี 2569 จะเป็นจุดเปลี่ยนได้หรือไม่

มีเพียงไม่กี่รัฐเท่านั้นที่หาญกล้ายืนหยัดและคัดค้านท่ามกลางเสียงปืนใหญ่ที่ดังกว่าการทูต บางรัฐเข้าร่วมกลุ่มเดอะเฮก (The Hague Group) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มุ่งสร้าง “มาตรการทางกฎหมายและการทูตที่สอดคล้องกัน” เพื่อปกป้องกฎหมายระหว่างประเทศ และแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับประชาชนชาวปาเลสไตน์ ส่วนรัฐอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการฟ้องร้องคดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของแอฟริกาใต้ต่ออิสราเอล ขณะที่แคนาดาเรียกร้องให้กลุ่มประเทศขนาดกลางร่วมมือเพื่อสร้างความเข้มแข็งร่วมกัน และมีเพียงไม่กี่รัฐ เช่น สเปน ที่ยังคงประณามการทำลายกรอบบรรทัดฐานอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงต้นปี 2569 บางรัฐในยุโรปเริ่มมีมาตรการรับมือกับความเสียหายมากขึ้น โดยปฏิเสธที่จะเข้าร่วมการโจมตีอิหร่านของสหรัฐฯ และอิสราเอล และแสดงเจตนาชัดเจนที่จะปกป้องอธิปไตยเชิงยุทธศาสตร์ของตน อย่างไรก็ตาม ทั้งรัฐเหล่านั้นและสหภาพยุโรปโดยรวม กลับยังไม่สามารถยืนยันบทบาทของกฎหมายระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนสากลได้อย่างชัดเจน

มุ่งมั่นยับยั้งเพื่อบรรทัดฐานสากล

ความหวาดกลัวต่อการตอบโต้จากผู้มีอำนาจนั้นปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนทั่วโลก แต่ในขณะเดียวกัน ตลอดปี 2568 ก็มีหลักฐานจำนวนมากที่สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลต่างๆ ยังคงร่วมกันวางรากฐานของระเบียบระหว่างประเทศที่ยึดหลักกติกาสากล ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นเพียง “นิทานหลอกเด็ก” ขณะที่ภาคประชาสังคมทั่วโลกยังคงแสดงความมุ่งมั่นที่จะยับยั้งปกป้องและเสริมสร้างบรรทัดฐานสากลต่อไป

สภายุโรปได้จัดตั้งศาลพิเศษเพื่อไต่สวนอาชญากรรม การรุกรานในยูเครน ศาลอาญาระหว่างประเทศออกหมายจับผู้นำตาลิบัน 2 คน ในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากการประหารชีวิตด้วยเหตุแห่งเพศ และเปิดเผยหมายจับชาวลิเบียที่ถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ศาลอาญาแบบผสมผสาน ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง ตัดสินจำคุกอดีตสมาชิกกลุ่มติดอาวุธ 6 ราย ในข้อหาอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้จัดตั้งกลไกการสอบสวนอิสระกรณีอัฟกานิสถาน โรดริโก ดูเตอร์เต อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ถูกส่งตัวไปยังศาลอาญาระหว่างประเทศภายใต้หมายจับในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากการฆาตกรรม ในการประชุมคณะกรรมการชุดที่หนึ่งของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ 156 ประเทศ ลงมติให้มีการเจรจาเกี่ยวกับตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยอาวุธอัตโนมัติในเดือนกรกฎาคม สหภาพยุโรปได้ขยายขอบเขตบัญชีรายชื่อสินค้าที่ถูกคว่ำบาตรตามข้อบังคับต่อต้านการทรานส์นอร์เทิร์นริเริ่มขึ้น และมีความคืบหน้าอย่างมาก ในปี 2568 ในการจัดทำอนุสัญญาภาษีของสหประชาชาติที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ในการประชุม COP30 แรงกดดันจากภาคประชาสังคมและสภาพแรงงานช่วยให้มีการนำกลไกการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรมมาใช้เพื่อปกป้องแรงงานและชุมชน ในขณะที่ประเทศต่างๆ กำลังเปลี่ยนไปใช้พลังงานสะอาด และสร้างอนาคตที่ยั่งยืนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และศาลสิทธิมนุษยชนทวีปอเมริกา ได้ออกความเห็นเชิงแนะนำที่ยืนยันถึงพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐในการรับมือกับ

ความเสียหายจากสภาพภูมิอากาศ โคลอมเบียและเนเธอร์แลนด์ตกลงที่จะเป็นเจ้าภาพร่วมในการประชุมนานาชาติครั้งแรกเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากเชื้อเพลิงฟอสซิลในเดือนเมษายน 2569 การชุมนุมประท้วงและการเคลื่อนไหวของแรงงานทำเรือทั่วประเทศในฝรั่งเศส กรีซ อิตาลี โมร็อกโก สเปน และสวีเดน ได้ขัดขวางการขนส่งอาวุธไปยังอิสราเอล

รัฐบาลเบลเยียม โปแลนด์ แคนาดา โคลอมเบีย คิวบา ฮอนดูรัส มาเลเซีย นามิเบีย สโลวีเนีย แอฟริกาใต้ และ สเปน ให้คำมั่นสัญญาในปี 2568 ที่จะปรับเปลี่ยนหรือยุติการค้าอาวุธกับอิสราเอล

ผู้หญิงได้รับสิทธิในการทำแท้งมากขึ้นในเดนมาร์ก หมู่เกาะแฟโร นอร์เวย์ ลักเซมเบิร์ก และมาลาวี ส่วนในเนปาล การลุกฮือของเยาวชนเพื่อต่อต้านการทุจริตนำไปสู่การโค่นล้มรัฐบาล

ต่อต้านแล้ว ต่อต้านอยู่ ต่อต้านต่อ

นี่ไม่ใช่เพียง “ช่วงเวลาที่ทำทนาย” อีกช่วงหนึ่ง แต่เป็นช่วงเวลาที่ทำทนายที่สุดในยุคของเราที่กำลังคุกคามและทำลายทุกสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาตลอด 80 ปี ที่ผ่านมา

ประชาชนอย่างพวกเราต้องหาทางรับมือกับช่วงเวลาสำคัญทางประวัติศาสตร์นี้ เราจะต้องมีความทะเยอทะยานซึ่งยุคสมัยนี้เรียกร้อง และความกล้าหาญที่จะเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกัน ไม่ว่าจะในฐานะนักการเมืองและนักการทูต นักกิจกรรมและผู้บริโภค แรงงานและผู้ผลิต ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและนักลงทุน ผู้ศรัทธาหรือผู้ที่ยับยั้งในความเชื่อของตน เราต้องร่วมกันสร้างพันธมิตรที่เข้มแข็งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และผลักดันให้รัฐดำเนินการในทิศทางเดียวกัน

ในวันนี้ วลี “เรายังคงลุกขึ้นสู้” หมายถึงการให้ความสำคัญกับสิ่งที่เราต้องปกป้องอย่างเร่งด่วนและไม่อาจประนีประนอม ไม่ใช่เพื่อสิทธิมนุษยชนของเราเท่านั้น แต่เพื่อคนรุ่นต่อไปด้วย ในการยับยั้งต่อต้านของเรา เราต้องระบุให้ชัดเจนว่า สิ่งใดต้องถูกหยุดยั้งอย่างเร่งด่วน ท่ามกลางคลื่นเถาภิบาลของกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติ ที่ถูกปลดปล่อยโดยรัฐและผู้มีอำนาจ

ภาคเอกชน นอกจากนี้ การต่อต้านยังหมายถึงการกำหนดให้ชัดเจนว่า สิ่งใดต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง

ในช่วงเวลาที่โลกกำลังก้าวกระโดดอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และขณะที่การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างกำลังจะเกิดขึ้น เราจำเป็นต้องหันมาพึ่งพาพลังแห่งจินตนาการและความกล้าหาญในการสร้างสรรค์ของเราอีกครั้ง เราต้องจินตนาการถึงวิสัยทัศน์ด้านสิทธิมนุษยชนที่ถูกเปลี่ยนแปลงและสร้างการเปลี่ยนแปลง เพื่อโลกที่เราอยากให้เป็น ไม่เพียงแต่เฉพาะการปกป้องสิทธิมนุษยชนในแง่ของโลกที่เราเคยอยู่เท่านั้น และเราต้องร่วมกันทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นจริง ด้วยความคิดสร้างสรรค์ ความมุ่งมั่น และความยืดหยุ่นของพวกเราทุกคน

ประวัติศาสตร์ไม่ใช่เพียงสิ่งที่เกิดขึ้นกับพวกเรา แต่เป็นสิ่งที่เราร่วมกันสร้าง และเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติถึงเวลาแล้วที่เราจะลุกขึ้นร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ของสิทธิมนุษยชน

แอกเนส คาลามาร์ด
เลขาธิการแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล
เมษายน 2569

ภาพรวมระดับโลก

ตลอดปี 2568 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้บันทึกและรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งโดยรัฐบาลและผู้มีบทบาทอื่นๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการนำผู้กระทำผิดเข้าสู่ความรับผิดชอบ ปัญหาความยุติธรรมเชิงโครงสร้าง รวมทั้งความก้าวหน้าหลายประการที่ยังมีข้อจำกัด รูปแบบเหล่านี้ยังคงดำเนินต่อเนื่องมาถึงปี 2569 ขณะที่ระเบียบโลกบนฐานของกฎหมายระหว่างประเทศกำลังเผชิญกับการบ่อนทำลายอย่างต่อเนื่อง

อาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่อิสราเอลกระทำต่อชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา อาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่รัสเซียกระทำในยูเครน ตลอดจนอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมอื่นๆ ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในเมียนมา ซูดาน และความขัดแย้งอื่นๆ

ในขณะเดียวกัน การเคลื่อนย้ายอาวุธอย่างไร้ความรับผิดชอบยังคงเป็นเชื้อไฟสำคัญที่ทำให้ความโหดร้ายรุนแรงดำเนินต่อไป แม้ว่าการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนและแรงกดดันทางกฎหมายจะทำให้รัฐบาลบางรัฐจำกัดหรือห้ามการส่งออกอาวุธไปยังอิสราเอลแล้วก็ตาม

ในปี 2568 สหรัฐอเมริกาและรัสเซียได้ทำลายกลไกความรับผิดชอบในระดับระหว่างประเทศ โดยเฉพาะศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICC) ขณะที่หลายประเทศประกาศถอนตัวจากธรรมนูญกรุงโรม อย่างไรก็ตาม ICC และกลไกอื่นๆ ยังคงสามารถดำเนินการจับกุมและตัดสินคดีสำคัญได้หลายกรณี และมีการจัดตั้งกลไกสอบสวนใหม่เพิ่มเติม รวมถึงศาลเฉพาะกิจว่าด้วยอาชญากรรมการรุกรานต่อยูเครน

แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก ในปี 2568 รัฐบาลของอัฟกานิสถาน จีน อียิปต์ อินเดีย อิหร่าน เคนยา สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และเวเนซุเอลา รวมถึงประเทศอื่นๆ ใช้ความรุนแรงปราบปรามการชุมนุมประท้วงของประชาชน และทำให้การแสดงความคิดเห็นต่างกลายเป็นความผิดทางอาญาผ่านกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายและกฎหมายความมั่นคง นอกจากนี้ ยังมีการบังคับบุคคลให้สูญหาย การประหารชีวิต และวิธีการบังคับใช้กฎหมายที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี รวมถึงการใช้เครื่องช็อตไฟฟ้า ยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย แม้ว่าจะมีแรงผลักดันที่เพิ่มขึ้นต่อสนธิสัญญาการค้าที่ปราศจากการทรมานแห่งสหประชาชาติ (United Nations Torture-Free Trade Treaty) ก็ตาม

การเลือกปฏิบัติยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ผู้ลี้ภัยและผู้อพยพต้องเผชิญกับนโยบายที่เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและการเนรเทศจำนวนมาก ขณะที่ผู้ที่ต้องพลัดถิ่นข้ามพรมแดนระหว่างประเทศจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ ความยุติธรรมทางเชื้อชาติซึ่งเชื่อมโยง

กับประวัติศาสตร์ของสิทธิสำอาณานิคมและการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติยังคงดำเนินต่อไปท่ามกลางข้อเรียกร้องให้มีการชดเชยเยียวยา

ขณะเดียวกัน ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและข้อจำกัดต่อสิทธิผู้หญิงยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าทางกฎหมายในบางประเทศ เช่น การขยายสิทธิในการทำแท้งและห้ามการแต่งงานในเด็ก แต่อุปสรรคในการเข้าถึงบริการทำแท้งและการดูแลหลังการทำแท้งยังคงมีอยู่ การโจมตีต่อสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะคนข้ามเพศ ก็เพิ่มขึ้นทั่วทุกมุมโลก

รัฐบาลทั่วโลกล้มเหลวในการยุติการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ขณะที่เงินทุนด้านสภาพภูมิอากาศและการสนับสนุนด้านการปรับตัวมีไม่เพียงพออย่างมากเมื่อเทียบกับความจำเป็น หนี้สาธารณะ การตัดความช่วยเหลือ และโครงสร้างเศรษฐกิจโลกที่ไม่เป็นธรรมได้ทำลายสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกัน การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาครัฐก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม การละเมิดสิทธิแรงงานและการใช้คดีความเป็นเครื่องมือโจมตียังคงเกิดขึ้นตลอดปี 2568 ขณะที่กฎระเบียบสำคัญฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป (EU) ว่าด้วยการตรวจสอบสถานะด้านสิทธิมนุษยชนของภาคธุรกิจ (corporate due diligence) ถูกผ่อนคลายนความเข้มงวดลง

ท้ายที่สุด รัฐบาลหลายประเทศได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อเฝ้าและส่งเสริมแนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยม โดยร่วมมือกับบริษัทเอกชนในการสอดแนมอย่างมีขอบด้วยกฎหมาย เพื่อจำกัดสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกหรือปราบปรามการชุมนุมประท้วง แม้ว่าในปี 2568 จะมีความตระหนักรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากโซเซียลมีเดียและเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ แต่การกำกับดูแลยังคงล่าช้าเมื่อเทียบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

อาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงคราม

อิสราเอล ได้กระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ รวมถึงอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติหลายกรณีต่อชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา โดยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ยังคงดำเนินต่อไป แม้จะมีการหยุดยิงกับกลุ่มฮามาสเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568 ก็ตาม ขณะเดียวกัน ระบบการแบ่งแยกเชื้อชาติและการกดขี่ที่เกิดขึ้นกับประชากรชาวปาเลสไตน์ทั้งหมด ยังคงส่งผลกระทบร้ายแรง โดยเฉพาะในเขตเวสต์แบงก์ที่ถูกยึดครอง รวมถึงเยรูซาเล็มตะวันออก ผ่านปฏิบัติการทางทหารที่มีความเข้มข้นสูง และความรุนแรงที่เกิดจากผู้ตั้งถิ่นฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากทางอิสราเอล ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมาก การชุมนุมประท้วงต่อต้านการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของอิสราเอลได้ขยายตัวไปทั่วโลก และ

องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานระหว่างประเทศ รวมถึงรัฐจำนวนมากยอมรับว่าอิสราเอลกำลังกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว รัฐบาลของกลุ่มประเทศที่ทรงอิทธิพลที่สุดของโลกกลับล้มเหลวในการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อยุติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ดังกล่าว หรือเพื่อยุติการยึดครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและระบบการแบ่งแยกเชื้อชาติและกดขี่ของอิสราเอล

รัสเซีย ได้กระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงคราม ซึ่งรวมถึงการบังคับบุคคลให้สูญหาย การทรมาน และการโจมตีพลเรือนด้วยโดรนในวงกว้าง นอกจากนี้ ยังเพิ่มการโจมตีทางอากาศที่มุ่งเป้าไปยังโครงสร้างพื้นฐานของพลเรือนที่สำคัญในยูเครน รายงานเกี่ยวกับกองกำลังรัสเซียที่ประหารชีวิตเชลยศึกชาวยูเครนโดยไม่ผ่านกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในดินแดนที่รัสเซียยึดครองยังมีมาตรการที่มุ่งกดทับอัตลักษณ์ของกลุ่มที่ไม่ใช่รัสเซีย แม้ในบริบทที่ไม่มีการขัดแย้งกันทางอาวุธ

อย่าง**เวเนซุเอลา** ก็ยังพบการบังคับบุคคลให้สูญหาย การควบคุมตัวโดยพลการ และการทรมานต่อผู้เห็นต่าง และบุคคลอื่นๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่งเข้าข่ายเป็น อาชญากรรมต่อมนุษยชาติเช่นกัน

คู่ขัดแย้งในการขัดแย้งกันด้วยอาวุธในหลายประเทศ ได้กระทำการที่เข้าข่ายอาชญากรรมสงคราม โดย กองกำลังของรัฐ กองกำลังติดอาวุธที่เป็นพันธมิตร ของรัฐบาล และกลุ่มติดอาวุธฝ่ายตรงข้าม ล้วนมีส่วน รับผิดชอบต่อการสังหารพลเรือนรวมหลายพันคน ใน**สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก (DRC)** กลุ่ม ติดอาวุธหลายกลุ่มได้สังหารพลเรือนหลายร้อยคน อย่างมิชอบด้วยกฎหมาย โดยหนึ่งในนั้นเป็นการโจมตี โรงพยาบาลและลักพาตัวผู้ป่วยและผู้ดูแล ใน**เมียนมา** กองทัพใช้พารามอเตอร์ติดเครื่องยนต์ทิ้งระเบิดใส่ หมู่บ้านและสถานที่อื่นๆ ทำให้พลเรือนหลายสิบคน เสียชีวิต รวมถึงเด็ก และยังขัดขวางไม่ให้ความช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรมเข้าถึงพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุม ของฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ใน**ซูดาน** กองทัพซูดานและ พันธมิตรได้สังหารพลเรือนหลายสิบคนจากข้อสงสัย ว่าร่วมมือกับกองกำลังสนับสนุนเคลื่อนที่เร็ว (Rapid Support Forces) ขณะที่กองกำลังดังกล่าวก็ได้สังหาร พลเรือนอย่างมิชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน รวมถึง การสังหารหมู่ระหว่างการโจมตีใน**ดาร์ฟัวร์เหนือ** นอกจากนี้ ยังมีรายงานการโจมตีและการสังหาร พลเรือนอย่างมิชอบด้วยกฎหมายในความขัดแย้งที่ ยืดเยื้อในหลายประเทศในภูมิภาค เช่น **บัวร์กินาฟาโซ แคนเมอรูน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง มาลี โมซัมบิก ไนเจอร์ ไนจีเรีย โชมเลีย และซูดานใต้** ใน**ซีเรีย** กองกำลังติดอาวุธที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายรัฐบาลได้ก่อเหตุ สังหารหมู่พลเรือนหลายร้อยคน รวมถึงการสังหารที่มี แรงจูงใจจากความแตกต่างทางนิกายศาสนา

สหประชาชาติและหน่วยงานอื่นๆ ได้บันทึกกรณี ความรุนแรงทางเพศและความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งได้หลายพันกรณีในประเทศ ต่างๆ เช่น **สาธารณรัฐแอฟริกากลาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยคองโก โชมเลีย ซูดานใต้ และซูดาน** โดยใน**ซูดาน** กองกำลังสนับสนุนเคลื่อนที่เร็วใช้ ความรุนแรงทางเพศอย่างแพร่หลายและเป็นระบบ เพื่อ สร้างความอับอาย เพื่อลงโทษ และบังคับให้ต้องพลัดถิ่น ขณะเดียวกันกองทัพซูดานก็ได้กระทำความรุนแรง ทางเพศ ทั้งการข่มขืนต่อทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

รัฐต่างๆ ควรดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อยุติการมา ล้างเผ่าพันธุ์ และร่วมมือกันในเวทีของสหประชาชาติ รวมถึงเวทีระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อจัดการและ ป้องกันอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ ทุกรูปแบบ

การเคลื่อนย้ายและการผลิตอาวุธ อย่างไร้ความรับผิดชอบ

รัฐต่างๆ ยังคงดำเนินการและเอื้ออำนวยให้เกิด การเคลื่อนย้ายอาวุธอย่างไร้ความรับผิดชอบ แม้จะ เสี่ยงต่อการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดก็ตาม โดย รวมถึงการส่งอาวุธให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ อาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ **สหรัฐอเมริกา** เป็นผู้นำในการให้การสนับสนุนทางทหาร จำนวนมากแก่**อิสราเอล** ขณะที่**สหรัฐอเมริกาเบมิเรตส์** ได้จัดหาอาวุธให้กับกองกำลังสนับสนุนเคลื่อนที่เร็ว ของ**ซูดาน** ซึ่งรวมถึงอาวุธขั้นสูงจาก**จีน**และ**รัสเซีย** พลหุ้มเกราะ ซึ่งถูกนำไปใช้ใน**ดาร์ฟัวร์**

แรงกดดันต่อรัฐและบริษัทอาวุธมีเพิ่มขึ้นและเริ่มเห็น ผลลัพธ์บางส่วน ในช่วงหลายปีก่อนปี 2568 **เบลเยียม แคนาดา อิตาลี ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ สเปน สหราชอาณาจักร** และรัฐอื่นๆ ได้ดำเนินมาตรการ เพื่อลดการจัดหาอาวุธให้อิสราเอล แม้ว่าหลายกรณี จะจำกัดเพียงการไม่อนุมัติใบอนุญาตส่งออกอาวุธ ฉบับใหม่ แต่ยังคงส่งมอบอาวุธภายใต้ใบอนุญาตเดิม ในปี 2568 มีความคืบหน้าเพิ่มเติม ใน**เบลเยียม** ศาล มีคำสั่งให้ภูมิภาคפלנדเดอร์ยุติการส่งอาวุธผ่านแดน ไปยัง**อิสราเอล** หลังจากที่ถูกภูมิภาควาลโลเนียได้ห้าม การส่งออกอาวุธไปก่อนหน้านี้ ใน**เยอรมนี** รัฐบาล ประกาศว่าจะไม่อนุมัติใบอนุญาตส่งออกอาวุธฉบับใหม่ ไปยังอิสราเอลสำหรับอาวุธที่อาจถูกนำไปใช้ในฉนวน กาศา ก่อนจะยกเลิกมาตรการดังกล่าวในเวลาต่อมา ใน**สโลวีเนีย** รัฐบาลประกาศว่าจะห้ามการค้าอาวุธ กับอิสราเอลทั้งหมด รวมถึงการขนส่งผ่านแดนและ การนำเข้า แม้จะมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ก็ตาม ขณะที่ สเปนได้บัญญัติการคว่ำบาตรด้านอาวุธต่ออิสราเอล เป็นกฎหมาย ส่วนกลุ่มเดอะเฮก (The Hague Group) กลุ่มประเทศที่ให้คำมั่นในการสร้าง “ความร่วมมือ ทางกฎหมายและมาตรการทางการทูต” เพื่อปกป้อง กฎหมายระหว่างประเทศและความเป็นหนึ่งเดียวกับ ชาวปาเลสไตน์ ซึ่งประกอบด้วย **โบลีเวีย โคลอมเบีย**

คิวบา ฮอนดูรัส มาเลเซีย นามิเบีย เซเนกัล และแอฟริกาใต้ ได้ให้คำมั่นว่าจะยุติการค้าอาวุธทั้งหมดกับอิสราเอล

การเคลื่อนไหวของประชาชนทั่วโลกเพื่อต่อต้านการส่งอาวุธไปยังอิสราเอลได้เพิ่มขึ้น เช่น การนัดหยุดงานชุมนุมประท้วงทั่วประเทศใน**อิตาลี** และการเคลื่อนไหวของแรงงานท่าเรือใน**ฝรั่งเศส กรีซ อิตาลี โมร็อกโก สเปน และสวีเดน** ที่มุ่งขัดขวางเส้นทางการขนส่งอาวุธไปยังอิสราเอล

อย่างไรก็ตาม ในปี 2568 บางรัฐได้ถอนตัว หรือส่งสัญญาณว่าจะถอนตัวจากพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับอาวุธต้องห้าม **ลิทัวเนีย** ได้ถอนตัวจากอนุสัญญาว่าด้วยระเบิดลูกปราย (Convention on Cluster Munitions) ซึ่งเป็นรัฐแรกที่ทำเช่นนั้นนับตั้งแต่มีการรับรองอนุสัญญาเมื่อปี 2551 **เอลโดเนีย ฟินแลนด์ ลัตเวีย ลิทัวเนีย และโปแลนด์** ได้แจ้งต่อสหประชาชาติถึงความประสงค์ที่จะถอนตัวจากอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ การสะสม การผลิต และการเคลื่อนย้ายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และการทำลายทุ่นระเบิดดังกล่าว หรือสนธิสัญญาออตตาวา (Ottawa Treaty) โดยอ้างถึงภัยคุกคามจาก**รัสเซีย** เจ้าหน้าที่รัฐของฟินแลนด์และโปแลนด์ยังระบุว่า ประเทศของตนจะกลับมาผลิตทุ่นระเบิดสังหารบุคคลอีกครั้ง ขณะที่**ยูเครน**ได้แจ้งความประสงค์ที่จะระงับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาออตตาวา ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติของอนุสัญญาเอง อย่างไรก็ตาม รัฐส่วนใหญ่ยังคงตระหนักถึงข้อกังวลด้านมนุษยธรรม กฎหมาย และจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์และระบบอาวุธสังหารอัตโนมัติ ในคณะกรรมการที่หนึ่งของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ รัฐจำนวน 156 รัฐ ได้ลงคะแนนสนับสนุนมติที่เรียกร้องให้มีการพัฒนากรอบสำหรับตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยระบบอาวุธอัตโนมัติเพื่อปูทางไปสู่การเจรจาในอนาคต

รัฐและบริษัทต่างๆ ควรยุติการค้าอาวุธอย่างไร้ความรับผิดชอบทั้งหมด รวมถึงการส่งมอบอาวุธให้กับอิสราเอล¹ นอกจากนี้ รัฐต่างๆ ควรยืนยันพันธกรณีต่ออนุสัญญาว่าด้วยระเบิดลูกปรายและสนธิสัญญาออตตาวา และร่วมกันเจรจาจัดทำสนธิสัญญาที่ห้ามระบบอาวุธสังหารอัตโนมัติบางประเภท รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมที่เข้มงวด

ต่อการใช้ระบบต่างๆ ที่สามารถใช้งานได้อย่างชอบด้วยกฎหมาย

การลอบวางเพลิง

ในบางรัฐ รวมถึง**รัสเซีย**และ**สหรัฐอเมริกา** ได้โจมตีหรือทำลายกลไกความรับผิดชอบในระดับระหว่างประเทศ ในปี 2568 การกระทำที่สร้างความเสียหายมากที่สุดคือการที่สหรัฐอเมริกาออกมาตรการคว่ำบาตรต่ออัยการและผู้พิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICC) รวมทั้งผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติว่าด้วยดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) และองค์กรสิทธิมนุษยชนปาเลสไตน์หลายแห่ง โดยมีเจตนาขัดขวางการทำงานของ ICC และปกป้องพลเมืองของอิสราเอลและสหรัฐอเมริกาจากความรับผิดชอบ ขณะเดียวกัน ศาลของรัสเซียก็ได้ออกหมายจับเจ้าหน้าที่ของ ICC เช่นกัน ขณะที่รัฐอื่นๆ แทบไม่ได้ดำเนินการเพื่อปกป้องบุคคล องค์กรเหล่านี้ รวมถึงตัว ICC เเลยสหภาพยุโรปเลือกที่จะไม่ใช้กฎหมายขัดขวางการบังคับใช้ (blocking statute) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อโต้ตอบการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดนที่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงานในสหภาพยุโรป นอกจากนี้ ประเทศสมาชิก ICC ได้แก่ **บรูไน กินี ซาอุดีอาระเบีย และไนเจอร์** ประกาศความประสงค์ที่จะถอนตัวจากรธรรมนูญกรุงโรม ขณะที่**อิตาลี**ได้ยื่นหนังสือแจ้งถอนตัวอย่างเป็นทางการในปี 2569 นอกจากนี้ ประเทศสมาชิก ICC หลายประเทศ เช่น **อิตาลี อิตาลี และทาจิกิสถาน** ยังล้มเหลวในการบังคับใช้หมายจับของ ICC

อย่างไรก็ตาม กลไกระหว่างประเทศจำนวนมากยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ICC ได้ออกหมายจับผู้นำตาลีบัน 2 คน ในข้อหาอาชญากรรมจากการกดขี่ข่มเหงบนพื้นฐานทางเพศต่อผู้หญิง เด็กหญิง และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ นับตั้งแต่กลุ่มตาลีบันกลับมาใช้อำนาจใน**อัฟกานิสถาน**เมื่อปี 2564 นอกจากนี้ ICC ยังได้เปิดเผยหมายจับต่อชาวลิเบียหลายคนที่ถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อดีตประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ถูกส่งตัวให้ ICC หลังจากมีการบังคับใช้หมายจับต่อเขาในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติฐานฆาตกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสังหารใน "สงครามยาเสพติด" ในเดือนธันวาคม

คณะพิจารณาก่อนการพิจารณาคดีของ ICC มีคำวินิจฉัยรับรองข้อกล่าวหา 39 กระงะง ที่สำนักงานอัยการยื่นต่อโจเซฟ โคนี (Joseph Kony) ผู้ก่อตั้งและผู้นำกองกำลังต่อต้านของพระเจ้า (Lord's Resistance Army) ใน **ยูกันดา** และในเดือนเดียวกัน **เยอรัมนี** ได้ส่งตัว คาเลด โมฮาเหม็ด อาลี เอล ฮิชรี (Khaled Mohamed Ali El Hishri) สมาชิกกระดับสูงของกองกำลังติดอาวุธลิเบียที่ทรงอิทธิพล ให้กับศาลอาญาระหว่างประเทศ หมายจับในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงครามจากการละเมิดที่เกิดขึ้นที่เรือนจำมิติกา (Mitiga Prison) ในกรุงตริโปลี นอกจากนี้ ศาลอาญาระหว่างประเทศได้พิพากษาลงโทษผู้นำกองกำลังติดอาวุธจันจาเว็ด (Janjaweed) ในข้อหาอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ จากการโจมตีอย่างโหดร้ายใน **ดาร์ฟูร์** ระหว่างปี 2546 – 2547 ขณะที่ศาลอาญาพิเศษ (Special Criminal Court) ซึ่งเป็นศาลผสมใน **สาธารณรัฐแอฟริกากลาง (CAR)** ได้พิพากษาลงโทษอดีตสมาชิกกลุ่มติดอาวุธ 6 คนในข้อหาอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ จากเหตุสังหารผู้คนหลายสิบคนของ **รัสเซีย** และรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าศาลอาญาระหว่างประเทศจะได้ออกหมายจับเจ้าหน้าที่รัสเซีย 6 คน รวมถึง วลาดิเมียร์ ปูติน ในข้อหาอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ แต่ศาลยังไม่มีเขตอำนาจในการดำเนินคดีต่ออาชญากรรมการรุกรานใน **ยูเครน** ด้านคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้จัดตั้งกลไกสืบสวนอิสระสำหรับ **อัฟกานิสถาน**

รัฐต่างๆ ควรสนับสนุนและปกป้องศาลอาญาระหว่างประเทศ รวมถึงการใช้หรือออกกฎหมายขัดขวางการบังคับใช้ (blocking statute) เพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของศาลอาญาระหว่างประเทศ และผู้ที่เกี่ยวข้องจากการคุกคามและมาตรการคว่ำบาตรต่างๆ นอกจากนี้ รัฐต่างๆ ควรสร้างความเชื่อมั่นว่าหมายจับของศาลอาญาระหว่างประเทศจะถูกบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ยอมรับข้ออ้างเรื่องเอกสิทธิ์คุ้มกันเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี²

แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมและการลงโทษ

การปราบปรามผู้เห็นต่าง

เจ้าหน้าที่รัฐและผู้มีอำนาจลักษณะอื่นๆ ทั่วโลกได้ใช้แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมในหลากหลายรูปแบบเพื่อปิดปากภาคประชาสังคมและหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ หลายรัฐใช้กำลังอย่างมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อปราบปรามการชุมนุมประท้วงที่สะท้อนความไม่พอใจของประชาชนต่อสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมตลอดปี 2568 ใน **แทนซาเนีย** การปราบปรามการชุมนุมประท้วงหลังการเลือกตั้งทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคน ขณะที่ใน **เนปาล** การปราบปรามการชุมนุมประท้วงที่นำโดยเยาวชนเพื่อต่อต้านการทุจริตและการแบนโซเซียลมีเดีย ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 76 คน รวมทั้งผู้ชุมนุมประท้วงและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ใน **อิหร่าน** ระหว่างการชุมนุมประท้วงที่เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ในกรุงเตหะราน และขยายไปทั่วประเทศ กองกำลังความมั่นคงได้ใช้ปืนไรเฟิลและปืนลูกซองที่บรรจุกระสุนเม็ดโลหะยิงใส่ผู้ชุมนุมประท้วงอย่างมิชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 2 คน ในช่วงสิ้นปี นอกจากนี้ ยังมีรายงานผู้ชุมนุมประท้วงเสียชีวิตจากการใช้กำลังอย่างมิชอบด้วยกฎหมายในอีกหลายประเทศ เช่น **แองโกลา แคมเมอรูน เอกวาดอร์ อินโดนีเซีย เคนยา มาดากัสการ์ ปากีสถาน เปรู และตุรกี** ในบางประเทศ ตำรวจยังใช้อุปกรณ์ควบคุมฝูงชนที่ขาดการกำกับดูแลที่เหมาะสม เช่น อุปกรณ์เสียงความถี่สูงระยะไกลใน **เซอร์เบีย** และมีการใช้แก๊สน้ำตาอย่างไม่ระมัดระวังในอีกหลายประเทศ

รัฐบางแห่ง เช่น **อัฟกานิสถาน เบลารุส บุร์กินาฟาโซ จีน คิวบา มาลี เมียนมา นิการา กัว เกาหลีเหนือ ปากีสถาน รัสเซีย ยูกันดา และเวเนซุเอลา** ได้ใช้การบังคับบุคคลให้สูญหายต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม นักข่าว และบุคคลอื่นๆ เพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความหวาดกลัว ขณะที่รัฐ เช่น **อิหร่านและซาอุดีอาระเบีย** ใช้โทษประหารชีวิตเป็นเครื่องมือทั้งในการสร้างความหวาดกลัว และสร้างภาพลักษณ์ว่ารัฐมีความมั่นคงและเข้มแข็ง³

รัฐบาลบางประเทศใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย และกฎหมายความมั่นคงในทางที่ผิด เพื่อเอาผิดฝ่ายตรงข้าม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และนักกิจกรรมจากการแสดงความเห็นต่าง รวมถึงการกระทำอารยะขัดขืน ใน**อียิปต์** ประชาชนหลายพันคนถูกนำเข้าสู่การพิจารณาคดีในข้อหาที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย โดยหลายคนถูกดำเนินคดีเพียงเพราะใช้สิทธิมนุษยชนอย่างสงบ ใน**อินเดีย**และเขตปกครองพิเศษของ**จิ้น** ได้แก่ **อ๋องกง**และ**มาเก๊า** ทางการใช้กฎหมายความมั่นคงและกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายอย่างกว้างขวาง เพื่อควบคุมตัวนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและนักกิจกรรมหลายคน ใน**เวเนซุเอลา** มีประชาชนอย่างน้อย 806 คน ยังคงถูกควบคุมตัวโดยพลการ โดยหลายคนถูกบังคับให้สูญหาย ขณะที่รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายปราบปรามผู้เห็นต่างทั้งที่เกิดขึ้นจริงและที่รัฐมองว่าเป็นการเห็นต่าง ใน**ตุนิเซีย** ทางการได้นำฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองเข้าสู่การพิจารณาคดีแบบกลุ่มที่มีแรงจูงใจทางการเมือง และตัดสินลงโทษอย่างรุนแรง โดยมีโทษจำคุกสูงสุดถึง 75 ปี ภายใต้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายหรือกฎหมายอาชญากรรมไซเบอร์ ใน**สหราชอาณาจักร** ทางการได้ประกาศให้ปาเลสไตน์ แอ็กชัน (Palestine Action) ซึ่งเป็นเครือข่ายการเคลื่อนไหวแบบปฏิบัติการกิจโดยตรง (direct-action) ที่คัดค้านการมีส่วนร่วมของสหราชอาณาจักรในปฏิบัติการทางทหารของอิสราเอล เป็นองค์กรต้องห้าม โดยอาศัยกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายที่คลุมเครือ ส่งผลให้มีผู้ถูกจับกุมมากกว่า 2,000 คน ทั่วประเทศเพียงเพราะคัดค้านการแบนดังกล่าวโดยสันติ นอกจากนี้ ทางการยังดำเนินคดีต่อนักกิจกรรม 16 คน จากกลุ่มจัสต์ สโตป ออยล์ (Just Stop Oil) ซึ่งเป็นเครือข่ายนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จากการเข้าร่วมการกระทำอารยะขัดขืนหลายรูปแบบ เพื่อหยุดยั้งการขยายการสกัดเชื้อเพลิงฟอสซิล โดยมีการตัดสินโทษจำคุกตั้งแต่ 5 เดือน ไปจนถึง 5 ปี ขณะที่ในสหรัฐอเมริกา ทางการมุ่งเป้าจับกุมและเนรเทศนักศึกษาต่างชาติ ที่แสดงจุดยืนสนับสนุนชาวปาเลสไตน์ รวมถึงจับกุมผู้ที่ประท้วงการปราบปรามของหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากร (Immigration and Customs Enforcement: ICE) ต่อผู้อพยพที่ไม่มีเอกสาร

รัฐต่างๆ ควรยุติการปราบปรามและการทำให้ การแสดงความเห็นต่าง รวมถึงการกระทำอารยะขัดขืน กลายเป็นความผิดทางอาญา และควรสร้าง

ความเชื่อมั่นว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งหมดที่เกิดขึ้นในบริบทของการชุมนุมประท้วงจะได้รับการตรวจสอบ ผู้กระทำได้รับผิดชอบ และผู้เสียหายสามารถเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ

การบังคับใช้กฎหมายโดยมิชอบ

หลายรัฐฝ่าฝืนกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในการบังคับใช้กฎหมายตลอดปี 2568 โดยบางรัฐเลือกใช้แนวทางที่เอื้อให้เกิดการสังหารโดยมิชอบ ในเดือนกันยายน กองทัพ**สหรัฐอเมริกา**เริ่มโจมตีเรือและดำเนินการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรมอย่างเปิดเผยในภูมิภาคลาตินอเมริกา ทะเลแคริบเบียน และมหาสมุทรแปซิฟิก โดยอ้างว่าเป้าหมายเป็น “ผู้ก่อการร้ายค้ายาเสพติด” ในเดือนตุลาคม ตำรวจพลเรือนและทหารในนครรีโอเดจาเนโรของ**บราซิล** ได้ปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนแออัด ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 120 คน โดยผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนผิวดำและมีฐานะยากจน และยังมีรายงานว่าหลายกรณีเป็นการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ มาตรการคุมครองและข้อจำกัดระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิตยังถูกละเมิดบ่อยครั้ง โดยเฉพาะภายใต้ข้ออ้างด้านความมั่นคง ขณะที่จำนวนการประหารชีวิตในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้น

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วโลกยังคงใช้วิธีการที่เข้าข่ายการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม ในบางประเทศ มีการใช้อุปกรณ์ช็อตไฟฟ้าแบบสัมผัสโดยตรง เช่น ปืนช็อตไฟฟ้าและกระบอกไฟฟ้า ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างชัดเจน ทั้งในที่สาธารณะ บริเวณชายแดน ศูนย์กักกันผู้อพยพและผู้ลี้ภัย สถานพยาบาลจิตเวช สถานีตำรวจ เรือรบ และสถานที่ควบคุมตัวอื่นๆ อุปกรณ์เหล่านี้สามารถปล่อยกระแสไฟฟ้าที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดได้ทันทีเพียงกดปุ่ม และถูกนำมาใช้กับผู้ชุมนุมประท้วง นักเรียน นักศึกษา นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล ผู้หญิงและเด็กผู้หญิง (รวมถึงหญิงตั้งครรภ์) เด็ก และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้รอดชีวิตมักมีอาการบาดเจ็บ เช่น แผลไหม้ อาการชาชั่วคราว การแท้งบุตร ความผิดปกติของระบบขับถ่าย ปัญหาการนอนหลับ ความอ่อนเพลีย และบาดแผลทางจิตใจอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม รัฐและบริษัทต่างๆ ยังคงผลิต โฆษณา และจำหน่ายอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

ยังมีการใช้อาวุธชนิดไฟฟ้าแบบยิงอย่างแพร่หลาย ในทางที่ผิด แม้อุปกรณ์ประเภทนี้อาจมีบทบาทที่ ขอบด้วยกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายบางกรณี แต่กลับถูกนำไปใช้เพื่อการทรมานหรือการปฏิบัติที่ โหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งยิ่งตอกย้ำ ถึงความจำเป็นในการควบคุมการค้าอุปกรณ์สำหรับการ บังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไปให้เป็นไปตามหลัก สิทธิมนุษยชนอย่างเข้มงวด⁴

อย่างไรก็ตาม มีพัฒนาการเชิงบวกบางประการเกิดขึ้น ในปี 2568 มีแรงกดดันเพื่อผลักดันการจัดทำสนธิสัญญา การค้าที่ปราศจากการทรมานแห่งสหประชาชาติ (UN Torture-Free Trade Treaty) โดยในเดือน มิถุนายน กลไกต่อต้านการทรมานของสหประชาชาติ ทั้ง 4 กลไก ได้ใช้ข้อเรียกร้องให้มีการควบคุมการชุมนุม ประท้วงอย่างมีความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ เพื่อสนับสนุนข้อเสนอการจัดทำสนธิสัญญาดังกล่าว ในทำนองเดียวกัน คณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสภา ยุโรปได้มีมติสนับสนุนให้รัฐสมาชิกทั้ง 46 ประเทศ ร่วมผลักดันจัดทำตราสารระหว่างประเทศที่มีผลผูกพัน เกี่ยวกับการค้าที่ปราศจากการทรมาน ในเดือน กรกฎาคม สหภาพยุโรปได้ขยายขอบเขตสินค้าที่อยู่ ภายใต้อาณัติต่อต้านการทรมาน (Anti-Torture Regulation) เพื่อเสริมความเข้มแข็งของมาตรการ ในระดับภูมิภาคในการป้องกันการส่งออกอุปกรณ์ สำหรับการบังคับใช้กฎหมายไปยังผู้ที่อาจนำไปใช้เพื่อ การทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายทั่วโลก⁵

รัฐต่างๆ ต้องยุติการสังหารโดยมิชอบที่รัฐให้ การสนับสนุน รวมถึงการสังหารที่อ้างเหตุผลด้าน ความมั่นคง นอกจากนี้ ควรเพิ่มความพยายามในการ ห้ามใช้อุปกรณ์สำหรับบังคับใช้กฎหมายที่มีลักษณะ ละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยธรรมชาติ และกำหนด มาตรการควบคุมการค้าอุปกรณ์ดังกล่าวให้เป็นไป ตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยสนับสนุนการเจรจาเพื่อ จัดทำสนธิสัญญาการค้าที่ปราศจากการทรมานแห่ง สหประชาชาติ

การเลือกปฏิบัติ

การละเมิดสิทธิของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ

รัฐบาลทั่วโลกยังคงใช้แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมในการ จัดการการขอลี้ภัยและการย้ายถิ่นฐาน โดยบางประเทศ อนุญาตให้มีมาตรการที่มีขอบด้วยกฎหมาย หรือ หลีกเลี่ยงกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อดำเนินนโยบาย ที่เป็นอันตราย ในปี 2568 **สหรัฐอเมริกา** และหลายรัฐ ในยุโรป ได้แก่ **ไซปรัส ฟินแลนด์ กรีซ อังการี อิตาลี และโปแลนด์** รวมถึงรัฐอื่นๆ นอกภูมิภาค ได้ออก มาตรการที่รุนแรงเพื่อดำเนินการเนรเทศและส่งกลับ ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งขัดขวางการเดินทางเข้าเมือง อย่างไม่เป็นทางการของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ ซึ่งเป็น การละเมิดพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกัน **อิหร่านและปากีสถาน** ได้บังคับส่งกลับหรือเนรเทศ ชาวอัฟกันมากกว่า 1.7 ล้านคน และ 700,000 คน ตาม ลำดับ แม้กลุ่มตาลีบันจะเมิดสิทธิมนุษยชนผู้คนเหล่านี้ อย่างต่อเนื่อง ในระหว่างเดือนธันวาคม 2567 ถึง กุมภาพันธ์ 2568 ทาง **การเอริโอเปีย** ได้บังคับส่งกลับ ชาวเอริเทรียมากกว่า 600 คน แม้ว่ารัฐบาลเอริเทรียจะ ถือว่าการยื่นขอลี้ภัยของพวกเขาเป็นการทรยศประเทศ ก็ตาม

รัฐบาลของหลายประเทศมักนำเสนอนโยบายการ ย้ายถิ่นฐานและระบบการขอลี้ภัยว่าเป็นเครื่องมือที่ เป็นกลาง เพื่อยืนยันอำนาจอธิปไตยของรัฐ รักษา ความมั่นคงของชาติ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อหลีกเลี่ยงภาระต่อทรัพยากรสาธารณะ อย่างไรก็ตาม มรดกจากลัทธิล่าอาณานิคมและระบบทาสยังคง มีอิทธิพลต่อโครงสร้าง กฎหมาย นโยบาย และแนว ปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทั่วโลก ในปี 2568 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้ประณามการเหยียด เชื้อชาติเชิงโครงสร้างที่ฝังรากอยู่ในนโยบายการลี้ภัย และการย้ายถิ่นของหลายประเทศ เช่น **แคนาดา สาธารณรัฐโดมินิกัน ฝรั่งเศส ลิเบีย ชาติอาระเบีย ตูนิเซีย และสหรัฐอเมริกา** รวมถึงประเทศในเขต เชงเก้นโดยรวม⁶ ในบางกรณี รัฐได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมระบบกฎหมายชายแดนที่มีลักษณะเลือก ปฏิบัติทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ หรือสัญชาติ⁷ นอกจากนี้ การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศยังยิ่งซ้ำเติมสถานการณ์ เช่น ใน **สาธารณรัฐโดมินิกัน** ผู้หญิงชาวเฮติที่ตั้งครรภ์

หรือให้นมบุตรหลายคนถูกเนรเทศตั้งแต่อยู่ที่โรงพยาบาล

ในภาพรวม รัฐบาลทั่วโลกล้มเหลวในการคุ้มครองผู้ที่ต้องย้ายถิ่นฐานข้ามพรมแดนจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยแทบไม่มีประเทศใดออกวีซ่าเฉพาะเพื่อให้ผู้คนสามารถย้ายถิ่นฐานจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักได้อย่างปลอดภัย ในทางกลับกัน ผู้คนเหล่านี้กลับต้องเข้าสู่กระบวนการปกติซึ่งจำกัดและมักมีลักษณะเลือกปฏิบัติ กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ ชุมชนที่ถูกกีดกันทางเชื้อชาติและยากจน ผู้หญิง และกลุ่มชายขอบอื่นๆ ขณะที่ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ที่มีภาวะทางการแพทย์มักถูกทิ้งไว้ข้างหลัง เนื่องจากไม่สามารถผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดที่จะได้รับวีซ่า ดังที่เกิดขึ้นในกรณีของผู้คนจากหมู่เกาะแปซิฟิก เช่น **ตูวาลู** และ **คิริบาส** ที่ต้องการย้ายถิ่นฐานไปยังนิวซีแลนด์

รัฐต่างๆ ควรยกเลิกหรือปฏิรูประบบวีซ่าที่ผูกติดกับนายจ้างและใบอนุญาตพนักงานที่ไม่มั่นคง ซึ่งมีลักษณะเลือกปฏิบัติและเอารัดเอาเปรียบ นอกจากนี้ควรป้องกันไม่ให้เทคโนโลยีดิจิทัลถูกใช้เพื่อส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายชายแดนที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติ และจัดทำกรอบกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ที่ต้องย้ายถิ่นฐานในบริบทของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ⁸

การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

ในหลายภูมิภาคทั่วโลก รัฐบาลต่างๆ ใช้วาทกรรมที่เหยียดเชื้อชาติและเลือกปฏิบัติ ควบคู่กับแนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยม ทั้งในบริบทของการขอลี้ภัย การย้ายถิ่นฐาน การปราบปรามความเห็นต่าง และการบังคับใช้กฎหมาย ในหลายประเทศ มีรายงานว่าอาชญากรรมจากความเกลียดชังเพิ่มสูงขึ้น ขณะเดียวกัน กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบทั่วโลกได้รับแรงจูงใจเรียกร้องการเยียวยาเพื่อตอบสนองต่อความยุติธรรมเชิงโครงสร้างที่สืบทอดมาจากลัทธิล่าอาณานิคมและระบบทาส รวมถึงผลกระทบที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน สหภาพแอฟริกาได้กำหนดให้ปี 2568 เป็น “ปีแห่งการเยียวยา” ได้มีการจัดเทศกาลอะคะติ เวตู (Wakati Wetu) ซึ่งมีผู้เข้าร่วมหลายร้อยคน ทั้งศิลปิน นักดนตรี ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริจาค นักกิจกรรม และนักศึกษาด้านวัฒนธรรม

เพื่อสำรวจมรดกของการค้าทาสและลัทธิล่าอาณานิคม พร้อมผลักดันแนวคิดเรื่องความยุติธรรมเชิงเยียวยา ในปีเดียวกัน ยังเป็นวาระครบรอบ 200 ปี ของการที่ **ฝรั่งเศส** บังคับให้ **เฮติ** ต้องจ่าย “หนี้ของการเป็นเอกราช” เพื่อชดเชยแก่เจ้าอาณานิคมเดิมที่สูญเสียผลประโยชน์จากแรงงานทาส นักกิจกรรมและองค์กรจากเฮติ รวมถึงชุมชนพลัดถิ่น ร่วมกันเรียกร้องให้ฝรั่งเศสชดเชยและเผชิญหน้ากับอดีตในฐานะเจ้าอาณานิคมของตน

ในปี 2568 รัฐบาลของ **โบลีเวีย** **แคนาดา** และ **เอกวาดอร์** รวมถึงประเทศอื่นๆ ได้ขยายโครงการแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรในพื้นที่ของชนเผ่าพื้นเมือง โดยไม่ผ่านการปรึกษาหารือตามมาตรฐานสากลว่าด้วยความยินยอมโดยเสรี ล่วงหน้า และโดยได้รับข้อมูลครบถ้วน (Free, Prior and Informed Consent: FPIC) ชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งพึ่งพาระบบนิเวศเพื่อวัฒนธรรมและการดำรงชีพ ได้ใช้ช่องทางทางกฎหมายและการเมืองในการเรียกร้องการเยียวยาความเสียหาย ทั้งจากการเวนคืนที่ดิน และผลกระทบจากลัทธิล่าอาณานิคม และการกวาดล้าง หนึ่งกรณีที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองอวา กวารานี ปารานาเอนเซ (Avá Guaraní Paranaense) ได้รับการเยียวยาบางส่วนหลังจากต่อสู้มานานกว่า 40 ปี ในกรณีนี้ บริษัทที่ก่อตั้งโดยรัฐบาลบราซิลและปารากวัยเพื่อดำเนินการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งเป็นสาเหตุของการยึดครองที่ดินและน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน ถูกศาลสั่งให้จัดหาเงินเพื่อซื้อที่ดิน 3,000 เฮกตาร์ (ประมาณ 18,750 ไร่) เพื่อชดเชยให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

รัฐต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับประโยชน์จากความยุติธรรมในอดีต เช่น ลัทธิล่าอาณานิคม การค้าทาส และระบบทาส ควรดำเนินการมาตรการความยุติธรรมเชิงเยียวยาที่เหมาะสม มาตรการดังกล่าวไม่เพียงต้องชดเชยความเสียหายเท่านั้น แต่ยังต้องรื้อถอนโครงสร้างและระบบในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและความไม่เท่าเทียม

การเลือกปฏิบัติและความรุนแรงด้วยเหตุแห่ง LWF

ผู้หญิงและเด็กหญิงทั่วโลกต้องเผชิญกับความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ รวมถึงอุปสรรคในการเข้าถึง

การคุ้มครอง ความยุติธรรม และการเยียวยา ซึ่งในหลายกรณียังถูกซ้ำเติมด้วยการเลือกปฏิบัติในมิติอื่นๆ เช่น สถานะการย้ายถิ่น วรรณะ อาชีพ ชนชั้น หรือศาสนา ใน**อัฟกานิสถาน** คำสั่งของกลุ่มตาลีบันห้ามผู้หญิงเข้าถึงการศึกษา การทำงาน และเสรีภาพในการเคลื่อนไหว นำไปสู่ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ และการแต่งงานกับเด็ก ใน**เนปาล** กรณีความรุนแรงต่อผู้หญิงชาวดาลิตยังไม่ได้รับการสอบสวน ใน**ซีเรีย** ประเด็นเรื่องครอบครัวชาวอะลาวิ (Alawite) ที่มีรายงานว่า มีการลักพาตัวผู้หญิง และเด็กหญิงจำนวนมากโดยกลุ่มชายติดอาวุธไม่ทราบฝ่ายยังคงไม่ได้รับการสืบสวน ในทวีปอเมริกา ผู้หญิงและเด็กหญิงยังคงเผชิญกับความรุนแรงในระดับสูง รวมถึงการฆ่าเพียงเพราะเป็นเพศหญิง โดยใน**อาร์เจนตินา** มีการบันทึกว่า ในทุกๆ 35 ชั่วโมง จะมีผู้หญิงถูกฆ่าประมาณ 1 ครั้ง ทว่ารัฐบาลกลับยกเลิกโครงการสำคัญด้านการป้องกันและตอบสนองต่อความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศจำนวน 13 โครงการ ใน**จอร์เจีย** วาทกรรมเหยียดเพศจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงเกิดขึ้นพร้อมกับการละเมิดต่อผู้ชุมนุมประท้วงที่เป็นผู้หญิง เช่น การข่มขู่ว่าจะล้วงละเมิดทางเพศและการตรวจค้นร่างกายโดยให้ผู้ชุมนุมเปลือยกาย ซึ่งเป็นการข่มขู่ที่ผิดศีลธรรม สำหรับพัฒนาการเชิงบวก ได้แก่ กฎหมายใหม่ใน**โบลีเวีย** และ**บูร์กินาฟาโซ** ที่ห้ามการแต่งงานกับเด็ก โดยครอบคลุมทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย

ในปี 2568 เช่นเดียวกับปีที่ผ่านๆ มา มีความก้าวหน้าในบางประเทศด้านการขยายสิทธิในการทำแท้ง ใน**เดนมาร์ก หมู่เกาะแฟโร และนอร์เวย์** รัฐสภาได้ผ่านกฎหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการทำแท้ง ขณะที่**ลักเซมเบิร์ก** ได้บรรจุสิทธิในการทำแท้งไว้ในรัฐธรรมนูญ ใน**มาลาวี** ศาลสูงได้ยืนยันสิทธิของเด็กผู้หญิงที่รอดชีวิตจากความรุนแรงทางเพศในการขอทำแท้ง อย่างไรก็ตาม ใน**สาธารณรัฐโดมินิกัน** กฎหมายใหม่ได้ห้ามการทำแท้งโดยสิ้นเชิง และในหลายประเทศทั่วโลก อุปสรรคในการเข้าถึงบริการทำแท้งและการดูแลหลังการทำแท้งยังคงมีอยู่

การโจมตีสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะคนข้ามเพศ เพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยมักได้รับแรงหนุนจากกลุ่มต่อต้านความหลากหลายทางเพศ ใน**บูร์กินาฟาโซ** กฎหมายใหม่กำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันโดยสมัครใจเป็นความผิดอาญา

ใน**อังกาเร**และ**สโลวาเกีย** รัฐสภาได้แก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อรับรองเพียงสองเพศ (ชายและหญิง) ซึ่งตอกย้ำการเลือกปฏิบัติต่อคู่รักเพศเดียวกัน ใน**แคนาดา ปารากวัย เปรู เปอร์โตริโก และสหรัฐอเมริกา** มีการบังคับใช้กฎหมายหรือนโยบายที่จำกัดสิทธิของคนข้ามเพศ ใน**จีน** แพลตฟอร์มออนไลน์และเว็บไซต์จำนวนมากปฏิบัติตามคำสั่งเซ็นเซอร์ของรัฐ ทำให้การพูดคุยเกี่ยวกับสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศและผู้หญิงถูกปิดกั้น ในหลายประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ มีประชาชนถูกจับกุมและดำเนินคดีด้วยเหตุผลด้านรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ โดยบางรายได้รับโทษรุนแรงจากความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันโดยสมัครใจ อย่างไรก็ตาม คำพิพากษาของศาลใน**ญี่ปุ่น**และ**เม็กซิโก**ได้ช่วยขยายการรับรองสถานะทางกฎหมายของคนข้ามเพศ

รัฐต่างๆ ต้องยุติการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศและเพศวิถี และดำเนินการปฏิรูปกฎหมายและนโยบายเพื่อรับรองสิทธิที่เท่าเทียมและครบถ้วนแก่ผู้หญิง เด็กหญิง และผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศทุกคน ซึ่งรวมถึงสิทธิทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ นอกจากนี้ ต้องรับประกันว่าผู้เสียหายและผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศทุกคนจะสามารถเข้าถึงการคุ้มครอง ความยุติธรรม และการเยียวยาได้อย่างทันที่และมีประสิทธิภาพ

ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสภาพภูมิอากาศ

ความล้มเหลวในการรับมือวิกฤตสภาพภูมิอากาศ

ความไม่มั่นคงทางอาหาร การถูกบังคับให้ต้องพลัดถิ่น และการทำลายที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบ่อยและรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม พายุเฮอริเคน คลื่นความร้อน และไฟป่า เพิ่มขึ้นในหลายประเทศและเกิดขึ้นกับผู้มีรายได้ในทุกระดับ โดยทั่วไป กลุ่มคนที่มีส่วนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศน้อยที่สุดกลับเป็นผู้ที่ต้องแบกรับผลกระทบมากที่สุด

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP)

รายงานเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2568 ว่า โลกกำลังมุ่งไปสู่การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิประมาณ 3 องศาเซลเซียสเมื่อเทียบกับระดับก่อนยุคอุตสาหกรรมในช่วงปลายศตวรรษนี้ โดยอิงจากสมมติฐานว่าประเทศต่างๆ จะดำเนินนโยบายที่มีอยู่ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งมีความเป็นไปได้น้อยลงเรื่อยๆ

ในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลต่างๆ ดำเนินการในการยุติการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและจัดการกับปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในปี 2568 รัฐบาลในหลายประเทศ เช่น **บราซิล** และ **แคนาดา** กลับมีแนวโน้มที่ถดถอยลงกว่าเดิม โดยการออกมาตรการครั้งสำคัญในการเพิ่มการผลิตและการส่งออกเชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งได้รับการอุดหนุนจากเงินภาษีของประชาชน ขณะที่สหรัฐอเมริกาได้กดดันให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปให้คำมั่นว่าจะนำเข้าและใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล นอกจากนี้ มีเพียงราว 1 ใน 3 ของภาคีความตกลงปารีสที่ยื่นแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ หรือแผนการมีส่วนร่วมที่กำหนดโดยประเทศ (Nationally Determined Contributions: NDC) ได้ตามกำหนดส่งในปี 2568

นอกจากจะเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว เชื้อเพลิงฟอสซิลยังสร้างความเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญต่อประชาชนอย่างน้อย 2,000 ล้านคน ที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 5 กิโลเมตร จากโครงสร้างพื้นฐานเชื้อเพลิงฟอสซิลมากกว่า 18,000 แห่ง ใน 170 ประเทศทั่วโลก ในจำนวนนี้มีเด็กมากกว่า 520 ล้านคน และมีประชาชนอย่างน้อย 463 ล้านคนที่อาศัยอยู่ภายในระยะ 1 กิโลเมตร จากโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว ซึ่งทำให้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในระดับสูง⁹

ในการประชุมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่บราซิลเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2568 (COP30) ผู้นำประเทศต่างๆ ไม่สามารถต่อยอดหรือแม้แต่ยืนยันพันธกรณีในการ “เปลี่ยนผ่านออกจาก” เชื้อเพลิงฟอสซิลที่ได้ตกลงกันไว้ใน COP28 นอกจากนี้ ยังไม่สามารถจัดหาเงินสนับสนุนในรูปแบบเงินให้เปล่าเพิ่มเติม ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศรายได้ต่ำจำนวนมากต้องการเพื่อการปรับตัว¹⁰ ทั้งนี้ การจัดหาเงินทุนด้านสภาพภูมิอากาศเป็นพันธกรณีของประเทศรายได้สูงในการสนับสนุนประเทศรายได้ต่ำ ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่กลับต้องเผชิญกับผลกระทบอย่างรุนแรง ความต้องการดังกล่าวประเมินว่าอยู่ที่อย่างน้อย 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 9.8 ล้านล้านบาท) ต่อปี ซึ่งรัฐบาลสามารถจัดหาได้ผ่านระบบภาษีที่เป็นธรรมและการปรับเปลี่ยนการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลจำนวนมาก¹¹

ภายใต้บริบทดังกล่าว ศาลระหว่างประเทศ 2 แห่ง ได้แก่ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice: ICJ) และศาลสิทธิมนุษยชนแห่งทวีปอเมริกา (Inter-American Court of Human Rights: IACHR) ได้มีความเห็นเชิงให้คำปรึกษาที่สำคัญซึ่งยืนยันพันธกรณีของรัฐในการปกป้องมนุษย์และระบบนิเวศที่พวกเขาพึ่งพาอยู่ จากความเสียหายอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงพันธกรณีในการยุติการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล นอกจากนี้ ในการประชุม COP30 โคลอมเบียและเนเธอร์แลนด์ได้ประกาศว่าจะร่วมกันเป็นเจ้าภาพการประชุมนานาชาติครั้งแรกว่าด้วยการเปลี่ยนผ่านอย่างเป็นธรรมออกจากเชื้อเพลิงฟอสซิล (International Conference on the Just Transition Away from Fossil Fuels) ในเดือนเมษายน 2569

รัฐต่างๆ ควรให้คำมั่นต่อการยุติการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลอย่างรวดเร็ว ยุติธรรม มีการสนับสนุนทางการเงิน และการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม (just transition) โดยให้การสนับสนุนสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายเชื้อเพลิงฟอสซิล (Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty) และเข้าร่วมกับความพยายามพหุภาคีที่นำโดยรัฐบาลโคลอมเบียและเนเธอร์แลนด์

การละเมิดสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม

วิกฤตเศรษฐกิจที่ยืดเยื้อและความขัดแย้งระดับโลกได้ซ้ำเติมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้ทวีความรุนแรงขึ้น และยิ่งเลวร้ายลงจากโครงสร้างธรรมาภิบาลของเศรษฐกิจโลกที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) และธนาคารโลก (World Bank) ที่ไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันอีกต่อไป ขณะเดียวกัน การตัดสินใจที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ของประเทศรายได้สูงในการลดงบประมาณ

ความช่วยเหลืออย่างมหาศาล ได้บั่นทอนการบรรลุสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

อัตราเงินเฟ้อยังคงทำให้ต้นทุนการชำระดอกเบี้ยหนี้เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ประเทศรายได้ต่ำและปานกลางต้องเผชิญกับระดับหนี้ที่ไม่มีคามยั่งยืน และไม่สามารถลงทุนเพื่อให้สิทธิทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นจริงได้ รวมถึงสิทธิด้านสุขภาพ การศึกษา และหลักประกันทางสังคม ระบบภาษีที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงความล้มเหลวในการควบคุมการหลีกเลี่ยงและการเลี่ยงภาษีอย่างมหาศาลของภาคธุรกิจและบุคคลที่มีฐานะร่ำรวย ยิ่งทำให้รัฐบาลสูญเสียรายได้ที่จำเป็นต่อการดำเนินการด้านสิทธิดังกล่าว

การตัดงบประมาณความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกาอย่างฉับพลันและไร้แบบแผน ส่งผลให้โครงการด้านสุขภาพในหลายประเทศที่มีรายได้ต่ำต้องหยุดชะงักหรือปิดตัวลง ทำให้การเข้าถึงยาที่จำเป็นต่อการช่วยชีวิตผู้คนต้องยุติลงอย่างไม่มีวันตั้งตัว ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อกลุ่มคนชายขอบ¹² การตัดงบประมาณดังกล่าว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแนวโน้มที่ประเทศรายได้สูง รวมถึงประเทศในยุโรป จะลดความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ได้ยิ่งขยายช่องว่างที่มีอยู่แล้วเกือบ 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 800,000 ล้านบาท) ระหว่างงบประมาณที่จำเป็นสำหรับค่าขอความช่วยเหลือของสหประชาชาติกับเงินทุนที่ได้รับ จากการวิเคราะห์ที่เผยแพร่ในเดือนพฤษภาคม 2568 โดยคณะกรรมการกู้ภัยระหว่างประเทศ (International Rescue Committee: IRC) พบว่าผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างเร่งด่วน ซึ่งมีเกือบ 300 ล้านคน และจำนวนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้ง ได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการตัดความช่วยเหลือดังกล่าว นอกจากนี้ เกือบครึ่งหนึ่งของประชากรใน **เฮติ ชูดานใต้ ชูดาน และเยเมน** ต้องประสบกับภาวะหิวโหยขั้นรุนแรง ขณะที่ผู้คนอีกจำนวนมากต้องเผชิญกับภาวะทุพโภชนาการ

สถานการณ์ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นท่ามกลางความคืบหน้าที่ไม่มากพอในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเหลือเวลาอีกไม่ถึง 5 ปีที่จะต้องบรรลุเป้าหมายของปี 2573 ตามรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อ

เดือนเมษายน 2568 มีเพียงร้อยละ 35 ของเป้าหมายที่ยังอยู่ในเส้นทางหรือมีความคืบหน้าในระดับปานกลาง ขณะที่เกือบร้อยละ 48 อยู่ในภาวะชะงักงัน มีเพียงร้อยละ 31 ที่มีความก้าวหน้าเพียงเล็กน้อย และร้อยละ 17 ไม่มีความคืบหน้าเลย ที่น่ากังวลยิ่งกว่านั้นคือ ร้อยละ 18 ของเป้าหมายกลับถดถอย ต่ำกว่าค่าฐานเมื่อปี 2558

การเจรจาอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดทำอนุสัญญาภาษีของสหประชาชาติ (UN Tax Convention) ที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย เปิดโอกาสให้รัฐต่างๆ แก้ไขความไม่เป็นธรรมในระบบภาษีโลก โดยกำหนดหลักการป้องกันการใช้ช่องว่างทางภาษี จัดเก็บภาษีกับผู้ก่อมลพิษ และจัดหารายได้ที่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนสิทธิมนุษยชนทุกด้าน ในปี 2568 มีความคืบหน้าอย่างมีนัยสำคัญในการตกลงขอบเขตการเจรจา ซึ่งรวมถึงกำหนดให้สนธิสัญญาฉบับสุดท้ายต้องสอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของรัฐ

ทั้งนี้ ยังมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนากระบวนการและกลไกในลักษณะที่คล้ายกันสำหรับการจัดการปัญหาหนี้สิน

รัฐบาลควรให้คำมั่นในการจัดสรรรายได้ประชาชาติอย่างน้อยร้อยละ 0.7 ของรายได้ประชาชาติมวลรวม (Gross National Income: GNI) โดยไม่เลือกปฏิบัติ หากมีศักยภาพเพียงพอ รวมทั้งแก้ไขวิกฤตหนี้ผ่านการบรรเทาหนี้อย่างทันที่ทั้งนี้สำหรับทุกประเทศที่ประสบหรือมีความเสี่ยงต่อภาวะวิกฤตหนี้ และสนับสนุนกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยความร่วมมือด้านภาษีระหว่างประเทศ (UN Framework Convention on International Tax Cooperation)

การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคธุรกิจยังคงมีส่วนส่งเสริมและแสวงผลประโยชน์จากวิกฤตต่างๆ ของโลก ซึ่งรวมถึงความขัดแย้งใน **กาซา ชูดาน และเมียนมา** วิกฤตสภาพภูมิอากาศโลก และการทำลายถิ่นที่อยู่อาศัย ตลอดจนกรณีที่บริษัทละเมิดสิทธิของแรงงานและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท รัฐต่างๆ ยังล้มเหลวในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิ

มนุษยชนโดยภาคธุรกิจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่มีแนวโน้มถดถอยด้านกฎระเบียบ และลดทอนบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริมการขยายตัวของอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงฟอสซิล ขณะที่ความตึงเครียดต่อระบบพหุภาคี วาทกรรมเชิงเผชิญหน้าของผู้นำโลก และการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับจีน ได้กระตุ้นการแข่งขันเพื่อแย่งชิงแร่ธาตุที่ใช้ทั้งในการเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานหมุนเวียน และการใช้งานทางการทหาร เหตุผลด้านความมั่นคงมักถูกนำมาใช้อ้างในการดำเนินนโยบายดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น ขณะที่บริษัทจำนวนมากเพิกเฉยต่อสิทธิมนุษยชนเพื่อเพิ่มผลกำไร ส่งผลให้เกิดการบังคับใช้หรือการละเมิดสิทธิแรงงาน รวมถึงมลพิษทางน้ำ ดิน และอากาศ ที่กระทบต่อสุขภาพและระบบเกษตรกรรมยังคงอยู่ในระดับสูงมาโดยตลอด

การที่สหภาพยุโรปออกคำสั่งเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานะด้านความยั่งยืนของภาคธุรกิจ (Corporate Sustainability Due Diligence Directive: DSDDD) ซึ่งกำหนดให้บริษัทขนาดใหญ่ต้องเคารพสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศ ได้สร้างความหวังครั้งใหม่ เนื่องจากบริษัทในอีกหลายร้อยประเทศทั่วโลกต้องปฏิบัติตามกติกาดังกล่าว หากต้องการค้าขายกับสหภาพยุโรป กฎระเบียบนี้ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะ โดยผลสำรวจในปี 2568 โดยแอมเนสตีอินเตอร์เนชันแนล และโกลบอลริทเนส พบว่าประมาณ 3 ใน 4 ของผู้ตอบแบบสอบถามกว่า 10,000 คน ใน 10 ประเทศของยุโรปให้การสนับสนุนคำสั่งนี้¹³ นอกจากนี้ คำสั่งดังกล่าวยังเป็นแรงบันดาลใจให้หลายประเทศ รวมถึงอินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และไทย พิจารณาออกกฎในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการวิงวอนโดยบรรษัทข้ามชาติและรัฐบาลบางประเทศ ซึ่งรวมถึงสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้การลงมติของรัฐสภายุโรปในเดือนพฤศจิกายน 2568 ได้จำกัดขอบเขตของคำสั่งนี้ไปโดยปริยาย¹⁴

การเพิ่มขึ้นของคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation: SLAPPs) หรือ “การฟ้องปิดปาก” ได้สร้างผลกระทบและยับยั้งความพยายามของภาคประชาสังคมในการตรวจสอบการ

ละเมิดสิทธิของภาคธุรกิจ หนึ่งในคดีสำคัญ ได้แก่ ศาลสหรัฐอเมริกามีคำสั่งให้กรีนพีซต้องชำระเงิน 660 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 21,000 ล้านบาท) แก่บริษัทเอเนอร์จี ทรานส์เฟอร์ (Energy Transfer) ซึ่งเป็นบริษัทเชื้อเพลิงฟอสซิล คดีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการท่อส่งน้ำมันดาโกตา แอ็กเซส ไพป์ไลน์ (Dakota Access Pipeline) ซึ่งเป็นโครงการขนส่งน้ำมันดิบจากรัฐนอร์ทดาโกตาไปยังรัฐอิลลินอย ศาลได้ตัดสินให้กรีนพีซมีความผิดในหลายข้อหา เช่น หมิ่นประมาท บุกรุก และก่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งสร้างความเสี่ยงต่อการดำรงอยู่ขององค์กร ขณะเดียวกัน บริษัทยังพยายามขัดขวางไม่ให้กรีนพีซดำเนินคดีในเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีกฎหมายคุ้มครองจากการฟ้องปิดปากที่เข้มแข็งกว่า

รัฐต่างๆ ควรออกกฎระเบียบที่เข้มงวดเพื่อป้องกันไม่ให้บริษัทละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการรับผิด และรับประกันการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เสียหาย

เทคโนโลยีและผลเสียต่อสิทธิมนุษยชน

การสอดแนมที่มีขอบด้วยกฎหมาย และการปราบปรามทางดิจิทัล

รัฐบาลต่างๆ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเฝ้าและเสริมสร้างแนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยม การสืบสวนขั้นใหม่ในปี 2568 เปิดเผยขอบเขตของการใช้เครื่องมือสอดแนมและการเซ็นเซอร์ แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล พบว่า มีการจำหน่ายระบบเกรท ไฟร์วอลล์ (Great Firewall) ของจีน ในเชิงพาณิชย์ให้แก่ปากีสถาน รัฐบาลสหรัฐอเมริกาใช้เครื่องมือสอดแนมต่อผู้ชุมนุมประท้วงที่เป็นนักศึกษาและผู้อพยพ ในบางประเทศ เช่น อัฟกานิสถาน ปากีสถาน แทนซาเนีย และซูดานใต้ ทางการได้จำกัดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อควบคุมเสรีภาพในการแสดงออก โดยเฉพาะในบริบทของการชุมนุมประท้วงในเคนยา ทางการได้ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการปราบปรามอย่างเป็นระบบ รวมถึงการข่มขู่ทางออนไลน์ การคุกคาม การปลุกปั่นให้เกิดความเกลียดชัง และการสอดแนมที่มีขอบด้วยกฎหมาย เพื่อปราบปรามการชุมนุมประท้วงซึ่งนำโดยเยาวชน

ภาคธุรกิจมีส่วนเอื้อให้เกิดการปฏิบัติเหล่านี้ โดยมีหลักฐานการโจมตีด้วยสไปยาแวร์ที่มีความสามารถในการแทรกแซงขั้นสูงจากบริษัทอย่างอินเทลเล็กซา (Intellexa) เอ็นเอสโอ กรุ๊ป (NSO Group) และ พาราگون (Paragon) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงอันตรายของตลาดสไปยาแวร์ขั้นสูงที่ไร้การกำกับดูแล¹⁵

รัฐต่างๆ ควรกำหนดให้มีการห้ามใช้หรือถ่ายโอนสไปยาแวร์ที่มีความสามารถในการแทรกแซงขั้นสูงโดยทันที และกำหนดให้มีการระงับการใช้หรือถ่ายโอนสไปยาแวร์ทุกประเภท จนกว่าจะมีระบบคุ้มครองที่มีความสามารถในการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ปัญญาประดิษฐ์และผลเสียต่อสิทธิมนุษยชน

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (Generative AI) ที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ยังคงดำเนินไปโดยการขาดการควบคุม ในปี 2568 มีการเปิดตัวโมเดลใหม่จำนวนมากจากบริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ เช่น กูเกิล (Google) เมตา (Meta) และ ไมโครซอฟต์ (Microsoft) รวมถึงผู้พัฒนาปัญญาประดิษฐ์รายสำคัญ เช่น แอนโทรปิก (Anthropic) และ โอเพนเอไอ (OpenAI) การสร้างและดำเนินโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพขนาดใหญ่เพื่อรองรับเป้าหมายของอุตสาหกรรมและนักลงทุน เช่น ศูนย์ข้อมูล ได้ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ทั้งแร่ธาตุสำหรับฮาร์ดแวร์ น้ำสำหรับการระบายความร้อน และพลังงาน ผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นนั้นรวมถึงการละเมิดสิทธิของสิ่งแวดล้อม บริเวณศูนย์ข้อมูล และการบั่นทอนสิทธิแรงงาน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าว การเคลื่อนไหวในระดับท้องถิ่นเพื่อต่อต้านการก่อสร้างศูนย์ข้อมูลได้เพิ่มขึ้นในหลายประเทศ เช่น **บราซิล** **ไอร์แลนด์** **เม็กซิโก** และ **สหรัฐอเมริกา** ขณะเดียวกัน แรงงานในภาคเทคโนโลยี ตั้งแต่สำนักงานใหญ่ในซิลิคอนแวลลีย์ของสหรัฐอเมริกาไปจนถึงศูนย์การจัดจ้างบุคคลภายนอกด้านการกลั่นกรองเนื้อหา การจัดสรรข้อมูล และงานสนับสนุนด้านอื่นๆ ในแอฟริกาและอีกหลายภูมิภาคได้รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ยังคงไม่เพียงพอ เครื่องมือด้านธรรมาภิบาลใหม่ที่ออกมาในปี 2568 เช่น แนวทางการกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ของอินเดีย ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายหรือมีขอบเขตกว้างมากเกินไป ขณะที่สหภาพยุโรปได้ลดความซับซ้อนของกฎระเบียบด้านเทคโนโลยีและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจ โดยอ้างถึงความจำเป็นในการลด “ข้อจำกัด” และเพิ่ม “ความสามารถในการแข่งขัน” อย่างไรก็ตาม มาตรการเหล่านี้อาจบั่นทอนความเข้มแข็งของหลักประกันทางกฎหมายที่มีอยู่เดิม เช่น กฎหมายปัญญาประดิษฐ์ของสหภาพยุโรป ซึ่งออกแบบมาเพื่อให้มั่นใจว่าระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในสหภาพยุโรปจะมีความปลอดภัย โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเคารพสิทธิขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลหลายประเทศยังคงลงทุนในโครงการโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของภาครัฐ โดยในปี 2568 **สหราชอาณาจักร** ได้ประกาศระบบบัตรประจำตัวดิจิทัลใหม่ ขณะที่สหภาพยุโรปกำลังพัฒนาระบบ “กระเป๋าอัตลักษณ์ดิจิทัลของสหภาพยุโรป (EU Digital Identity Wallet)” แนวโน้มนี้เกิดขึ้นต่อเนื่องมาหลายปี โดยรัฐบาลต่างๆ พยายามผลักดันระบบบัตรประจำตัวดิจิทัลขนาดใหญ่ เช่น อาดาฮาร์ (Aadhaar) ของ **อินเดีย** ระบบเหล่านี้เอื้อหรือวางรากฐานให้เกิดการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในระบบการป้องกันทางสังคม ซึ่งนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่มากขึ้น นอกจากนี้ การนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในงานอย่างการบังคับใช้กฎหมาย การย้ายถิ่น และการทหาร ยังยิ่งซ้ำเติมการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้แย่ลง โดยเฉพาะต่อกลุ่มที่ถูกเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ

รัฐต่างๆ ควรตรากฎหมายที่มีผลผูกพัน บังคับใช้ได้จริง และตั้งอยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อกำกับดูแลระบบปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงการห้ามพัฒนาและใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ขัดต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

โซเซียลมีเดียและผลเสียต่อสิทธิมนุษยชน

สาธารณชนมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างอันตรายจากโซเซียลมีเดียกับปัญหาสังคมอื่นๆ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล มีส่วนร่วมในประเด็นนี้ผ่านการวิเคราะห์ระบบแนะนำเนื้อหาของแพลตฟอร์มเอ็กซ์ (X) โดยยกกรณีการจลาจลเชิงเหยียดเชื้อชาติใน **สหราชอาณาจักร** เมื่อปี 2567 หลังเหตุโจมตีที่เมือง

เซาท์พอร์ดในอังกฤษ ซึ่งทำให้มีเด็กเสียชีวิต 3 คน¹⁶ ข้อกล่าวอ้างเท็จที่ระบุว่าผู้ก่อเหตุเป็นผู้พยพชาวมุสลิม หรือผู้ลี้ภัยได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางทางออนไลน์ เมื่อเอ็กซ์กลายเป็นพื้นที่หลักของวาทกรรมเหยียดเชื้อชาติ การเกลียดกลัวชาวอิสลาม และการเกลียดชังคนต่างชาติ ความรุนแรงในโลกจริงก็ได้ปะทุขึ้น โดยกลุ่มผู้ก่อเหตุได้โจมตีมัสยิด ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัย และชุมชนชาวเอเชีย คนผิวดำ และชาวมุสลิม ขณะเดียวกัน เอ็กซ์ และเมตา (Meta) ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเพชบุ๊ก (Facebook) และอินสตาแกรม (Instagram) ได้ลดจำนวนพนักงานด้านความไว้วางใจและความปลอดภัยลงอย่างมาก ซึ่งพวกเขาเหล่านี้มีหน้าที่ดูแลให้แพลตฟอร์มปลอดภัย นำเชื่อถือ และปราศจากพฤติกรรมที่เป็นอันตราย รวมทั้งหยุดสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงอีกด้วย

หลายประเทศได้พิจารณาวิธีการที่ดีที่สุดในการคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์ **ออสเตรเลีย** ออกกฎหมายใหม่ในปี 2568 ห้ามเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี ใช้โซเชียลมีเดีย ขณะที่มาเลเซียประกาศแผนที่จะออกมาตรการห้ามในลักษณะเดียวกัน แม้มาตรการเหล่านี้จะสะท้อนความมุ่งมั่นในการจัดการแพลตฟอร์มที่เป็นอันตราย แต่กลับจำกัดสิทธิของเยาวชนในการแสดงออกและการเข้าถึงข้อมูลออนไลน์ อีกทั้งยังไม่สามารถแก้ไขรากของปัญหา ซึ่งก็คือการที่แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียทำให้ผู้ใช้งานทุกคนตกอยู่ในอันตรายผ่านการเฝ้าระวังมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานอย่างไม่หยุดยั้ง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ได้ชี้ให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนที่แสดงความสนใจด้าน

สุขภาพจิตสามารถถูกดึงเข้าสู่ “หลุมดำ” ของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายบนติ๊กต็อก (TikTok) ได้โดยง่าย¹⁷

องค์กรและนักกิจกรรมจำนวนมากได้ท้าทายบริษัทขนาดใหญ่ที่ดูแลแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ในเคนยา คดีหนึ่งที่ยื่นฟ้องเมตาได้ตั้งคำถามทางกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของอัลกอริทึมของเพชบุ๊ก ชัยชนะเบื้องต้นครั้งสำคัญเกิดขึ้นในปี 2568 โดยศาลสูงเคนยาได้ยืนยันอำนาจพิจารณาคดีของตนในการตัดสินการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แม้เมตาจะได้แย้งก็ตาม คดีนี้ยื่นฟ้องโดยชาวเอธิโอเปีย 2 คน ร่วมกับสถาบันคาทิบา (Katiba Institute) ในเคนยา และได้รับการสนับสนุนจากแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล¹⁸ โดยกล่าวหาว่าเพชบุ๊กส่งเสริมเนื้อหาอันตรายทางออนไลน์ในช่วงเวลาของความขัดแย้งทางอาวุธในเอธิโอเปียระหว่างปี 2563 – 2565 คำวินิจฉัยนี้นับเป็นก้าวสำคัญในการทำให้ชุมชนชายขอบสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด และได้ท้าทายแนวคิดดั้งเดิมที่มองว่าประเทศนอกสหรัฐอเมริกาและยุโรปเป็นเพียงตลาดที่มีไว้สำหรับการแสวงหากำไรเท่านั้น

บริษัทโซเชียลมีเดียควรปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจของตนอย่างจริงจังเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และจัดการกับผลกระทบดังกล่าวเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ขณะที่รัฐควรออกกฎระเบียบที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ใช้งานทุกคน รวมถึงบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วอย่างเคร่งครัด

เชิงอรรถ

- ¹ ตัดวงจรเศรษฐกิจการเมืองที่สนับสนุนอาชญากรรมของอิสราเอล, 18 กันยายน
- ² “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ: การรับรองมาตราที่ขยายขอบเขตข้อยกเว้นเรื่อง ‘ความคุ้มกันทางหน้าที่’ เรื่องนำยีนดีที่ต้องมีการปรับปรุงต่อเนื่อง”, 23 พฤษภาคม
- ³ “เครื่องมือแห่งความหวาดกลัว: การประหารชีวิตที่พุ่งสูงขึ้น เมื่อโทษประหารชีวิตถูกใช้เพื่อแสดงอำนาจเบ็ดเสร็จของรัฐ”, 10 ตุลาคม
- ⁴ “ฉันยังคงนอนไม่หลับในเวลากลางคืน: การใช้เครื่องช็อตไฟฟ้าในทางที่ผิดทั่วโลก”, 6 มีนาคม
- ⁵ “สหภาพยุโรป: การเปลี่ยนแปลงที่ตั้งงบประมาณของระเบียบต่อต้านการทรมานของอัยการสูงสุดประกายความพยายามอันทะเยอทะยานในการต่อต้านการทรมานระดับโลก”, 5 สิงหาคม
- ⁶ เมื่อประตูกำลังปิด? นโยบายวิซ่าเชงเก้นของยุโรปสร้างความผิดหวังให้แก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างไร, 30 ตุลาคม
- ⁷ “เหตุใดการเหยียดเชื้อชาติเชิงระบบจึงมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากต่อระบบอพยพและระบบลี้ภัย”, 18 ธันวาคม
- ⁸ สรุปแนวทางการรณรงค์เพื่อปกป้องสิทธิของผู้ลี้ภัย ผู้ขอลี้ภัย และผู้อพยพในยุคดิจิทัล, 12 กันยายน
- ⁹ จากการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรสู่การสูญพันธุ์: เหตุใดวงจรชีวิตของเชื้อเพลิงฟอสซิลจึงคุกคามชีวิตธรรมชาติ และสิทธิมนุษยชน, 12 พฤศจิกายน
- ¹⁰ “COP30: แม้สิทธิจะถูกเหยียบย่ำ แต่พลังของประชาชนยืนยันว่ามนุษยชาติจะเป็นฝ่ายชนะ”, 22 พฤศจิกายน
- ¹¹ “ทรัพยากรสมบูรณ์เพียงพอสำหรับทุกคน: การระดมทุนเพื่อความยุติธรรมทางสภาพภูมิอากาศ”, 16 มกราคม
- ¹² สหรัฐอเมริกา: ชีวิตบนเส้นด้าย: เมื่อการตัดงบประมาณความช่วยเหลือต่างประเทศฉับพลันและไร้ระบบทำให้ชีวิตคนนับล้านตกอยู่ในความเสี่ยง, 29 พฤษภาคม
- ¹³ “สหภาพยุโรป: งานวิจัยใหม่ชี้ ชาวยุโรปส่วนใหญ่สนับสนุนสิทธิมนุษยชนและการปกป้องสิ่งแวดล้อม ขณะทีนโยบายอียูกลับถดถอย”, 2 ตุลาคม
- ¹⁴ “ร่างกฎหมายสารพัน หายนะที่กีดกร่อนพันธสัญญาความรับผิดชอบขององค์กรในอียู และประหัตประหารการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม”, 10 มีนาคม
- ¹⁵ “สหรัฐอเมริกา: จากคำตัดสินอันเลียดเย็นต่อกรีนพีซสู่การทำลายการปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมทางสภาพภูมิอากาศ”, 20 มีนาคม
- ¹⁶ สหราชอาณาจักร: คำอธิบายทางเทคนิคเกี่ยวกับระบบแนะนำเนื้อหาของเอ็กซ์กับเหตุจลาจลเหยียดเชื้อชาติปี 2024, 6 สิงหาคม
- ¹⁷ ฝรั่งเศส: สุวังวนที่ไม่อาจถอนตัว: หลักฐานความเสี่ยงขั้นใหม่ของตึกตึกต่อสุขภาพจิตของเด็ก, 20 ตุลาคม
- ¹⁸ “เคนยา: เมตาเสี่ยงถูกฟ้องร้องในเคนยาปมเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเอธิโอเปีย”, 3 เมษายน

ภาพรวมของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

ทั่วทั้งภูมิภาค การปราบปราม ความเหลื่อมล้ำ และการลายนวพลพื้นผิวดังมาบรรจบกัน โดยมีแรงขับเคลื่อนจาก แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยม การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และการขาดความรับผิดชอบที่ฝังรากลึก รัฐบาลต่างๆ เพิ่มข้อจำกัดที่เข้มงวดเกินขอบเขตต่อสิทธิในเสรีภาพการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุมประท้วงโดยสงบ พร้อมทั้งสร้างกลไกควบคุมผ่านกฎหมาย การบังคับใช้ของเจ้าหน้าที่ และการเฝ้าระวังทางดิจิทัล มาตรการเหล่านี้ต่างเกื้อหนุนกัน ส่งผลให้พื้นที่ของภาคประชาสังคมหดแคบลงและกัดกร่อนเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

รัฐบาลต่างๆ ทำให้การปราบปรามผู้เห็นต่างโดยการใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุมกลายเป็นเรื่องปกติ เช่น ในเนปาลและอินโดนีเซีย การใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายในอินเดีย การควบคุมตัวโดยพลการจำนวนมาก ก่อนการเลือกตั้งที่จัดโดยกองทัพเมียนมาเมื่อเดือนธันวาคม และการจับกุมนักกิจกรรมในฮ่องกง

ในบริบทระหว่างประเทศ มีความคืบหน้าในความพยายามด้านความรับผิดชอบ เช่น การจับกุมและส่งตัว โรดริโก ดูเตอร์เต อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ไปยังศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICC) รวมทั้งการที่ ICC ออกหมายจับผู้นำตาลิบัน 2 คน ในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากการประหารชีวิตด้วยเหตุแห่งเพศ อย่างไรก็ตาม การลายนวพลพื้นผิวดังกลับยังคงฝังรากลึก โดยยังไม่มีมีความคืบหน้าเกี่ยวกับหมายจับของ ICC ต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมระหว่างประเทศต่อชาวโรฮิงญา และยังไม่มีการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญจากรัฐเพื่อจัดการกับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในซินเจียงของจีน ในอัฟกานิสถาน กลไกด้านความรับผิดชอบภายในประเทศยังคงถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ในศรีลังกา กลไกดังกล่าวยังคงไม่มีประสิทธิผลในการจัดการกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในช่วงความขัดแย้ง

รัฐบาลต่างๆ ขยายการปราบปรามข้ามพรมแดน ประเทศไทยได้ส่งตัวชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนและส่งนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาวมองแตงกลับไปยังเวียดนาม ทั้งที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทางทะเลเอเชียร่วมมือกับทางการไทยมุ่งเป้าคุกคามนักข่าวรายหนึ่ง ขณะที่ฮ่องกงและจีนใช้กฎหมายเพื่อติดตามนักกิจกรรมในต่างประเทศ พร้อมทั้งคุกคามครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของพวกเขาที่ยังอยู่ในฮ่องกงด้วย

การเลือกปฏิบัติยิ่งซ้ำเติมความเสียหายต่อคนชายขอบและกลุ่มเปราะบาง ชาวโรฮิงญาเผชิญการบังคับใช้แรงงานในเมียนมา และได้รับผลกระทบอย่างไม่ได้สัดส่วนจากการลดความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมสำหรับค่ายผู้ลี้ภัยในบังกลาเทศ ชนกลุ่มน้อยทางศาสนาตกเป็นเป้าในการคุกคามอย่างเป็นระบบทั้งในอัฟกานิสถาน จีนแผ่นดินใหญ่ และปากีสถาน ขณะที่ชนเผ่าพื้นเมืองในออสเตรเลียและอินโดนีเซียยังคงเผชิญการสูญเสียที่ดินของตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนชาวดาลิตในเอเชียใต้ยังถูกจำกัดให้อยู่ในสภาพการทำงานที่อันตราย

ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งภูมิภาค ขณะที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านการใช้เทคโนโลยีกลายเป็นประเด็นถกเถียงสำคัญในเกาหลีใต้ ไทย และเวียดนาม

การคุ้มครองและแรงงานบังคับพุ่งสูงขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยศูนย์สแกมเมอร์ในพื้นที่สำคัญ เช่น ใน กัมพูชาและเมียนมา มีการเอาคนลงเป็นทาสและการทรมาน

วิกฤตสภาพภูมิอากาศ ความเปราะบางต่อภัยพิบัติอื่น ๆ และความเปราะบางทางเศรษฐกิจกระตุ้นให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนรุนแรงมากขึ้น ในอัฟกานิสถาน ผู้คนนับล้านต้องพึ่งพาการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมท่ามกลางการถูกเนรเทศจากอิหร่านและปากีสถาน รวมทั้งเหตุแผ่นดินไหว ขณะที่อุทกภัยในอินโดนีเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา และเวียดนาม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและเกิดการพลัดถิ่นในวงกว้าง พิษผลเสียหาย และยังซ้ำเติมความยากจน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติในบังกลาเทศ คิริบาส ปากีสถาน และตุวาลู ยังคงทำให้ชุมชนต้องพลัดถิ่น และตอกย้ำความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง การขาดแคลนสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องในเกาหลีเหนือ และการลดสวัสดิการภายใต้นโยบายรัดเข็มขัดในศรีลังกา สะท้อนให้เห็นว่านโยบายด้านเศรษฐกิจสามารถซ้ำเติมความเปราะบางของผู้คนได้

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก

รัฐบาลทั่วทั้งภูมิภาคยังคงบังคับใช้กฎหมายและแนวปฏิบัติที่จำกัดสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกของประชาชน ควบคู่กับการเซ็นเซอร์ การสอดแนม และการตอบโต้ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว นักกิจกรรม และนักวิชาการ หลายประเทศได้ออกหรือคงไว้ซึ่งกฎหมายที่ให้อำนาจอย่างกว้างขวางในการควบคุมเนื้อหาออนไลน์และปิดปากผู้เห็นต่าง

รัฐบาล**พิจิ**ปฏิเสธข้อเรียกร้องของสหประชาชาติในการปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ที่มีลักษณะจำกัดสิทธิ กฎหมายความมั่นคงไซเบอร์ของ**เมียนมา** ทำให้การแสดงความคิดเห็นต่างเป็นความผิดทางอาญาผ่านบทบัญญัติที่คลุมเครือ ขณะที่กฎหมายการเลือกตั้งกำหนดโทษรุนแรง รวมถึงจำคุกตลอดชีวิต และโทษประหารชีวิต สำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในการเลือกตั้ง

ใน**เนปาล** มีการเสนอร่างกฎหมายไซเบอร์มิดเดียม ซึ่งให้อำนาจฝ่ายบริหารในการสั่งลบเนื้อหาและเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่ต้องมีการกำกับดูแลจากศาล รวมถึงกำหนดให้ “ข้อมูลเท็จ” และการก่อกวนทางออนไลน์เป็นความผิดทางอาญา ขณะที่การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยรัฐบาล**ปากีสถาน**นำไปสู่การขยายขอบเขตอำนาจในการเซ็นเซอร์ และทำให้การแสดงออกทางออนไลน์เป็นความผิดทางอาญา

ใน**ศรีลังกา** ทางกรยังคงใช้กฎหมายป้องกันการก่อการร้ายที่มีลักษณะโหดร้ายรุนแรง ใน**อินเดีย** มีการประกาศใช้กฎหมายพิเศษว่าด้วยความมั่นคงสาธารณะแห่งรัฐมหาราษฏระ (Maharashtra Special Public Security Act) เพื่อทำให้การแสดงความคิดเห็นต่างเป็นความผิดทางอาญา ทางกร**มาเลเซีย**ยังคงใช้กฎหมายที่มีขอบเขตกว้างขวาง เช่น กฎหมายการสื่อสารและมัลติมีเดียเพื่อจำกัดสิทธิในเสรีภาพการแสดงออก ขณะที่**มองโกเลีย**เสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อจำกัดพื้นที่ภาคประชาสังคม

ทางการ**กัมพูชา**ใช้การเพิกถอนสัญชาติเป็นเครื่องมือในการลงโทษผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และใน**มัลดีฟส์** มีการเสนอร่างกฎหมายสื่อที่มีลักษณะลงโทษ ซึ่งให้อำนาจอย่างกว้างขวางในการควบคุมนักข่าว ใน**เวียดนาม** มีการแก้ไขกฎหมายความมั่นคงไซเบอร์ โดยให้อำนาจตำรวจในการขอข้อมูลเลขที่อยู่ IP ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต และกำหนดให้ผู้ให้บริการต้องลบเนื้อหาภายใน 24 ชั่วโมง ขณะเดียวกันการเสนอร่างกฎหมายสื่อมวลชน ที่กำหนดให้นักข่าวต้องเปิดเผยแหล่งข่าว ก็ก่อให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและการสอดแนมออนไลน์

รัฐบาลหลายประเทศหันมาเฟื่องเสียงพื้นที่ดิจิทัลมากขึ้น ในการปิดกั้นผู้เห็นต่าง ทางกร**สิงคโปร์**ใช้กฎหมายคุ้มครองจากข้อมูลเท็จและการบิดเบือนออนไลน์ (Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act) เพื่อออกคำสั่งหลายฉบับต่อนักกิจกรรม สื่อมวลชน และนักการเมืองฝ่ายค้าน

ทางการจีนและฮ่องกงได้ขยายการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงแห่งชาติให้ครอบคลุมกิจกรรมหลากหลายรูปแบบที่จัดขึ้นโดยสงบมากขึ้น

ในฮ่องกง ฝ่ายนิติบัญญัติได้ขยายขอบเขตการใช้กฎหมายความมั่นคงแห่งชาติไปสู่ภาคการศึกษา ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพทางวิชาการ ขณะที่ศาลมีคำพิพากษารับรองกฎหมายที่ทำให้การรณรงค์ออกเสียงเลือกตั้งเป็นความผิดทางอาญา ในเนปาล ทางการสั่งปิดกั้นเทเลแกรม (Telegram) และแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอีก 26 แห่ง ขณะที่ในปากีสถาน ช่องบนยูทูป (Youtube) และบัญชีโซเชียลมีเดียที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลถูกสั่งปิดกั้น ในอินเดีย ทางการสั่งให้เอ็กซ์ (X) และอินสตาแกรม (Instagram) ปิดกั้นบัญชีผู้ใช้หลายพันบัญชี จำกัดเนื้อหาเสียดสีการเมือง และสั่งห้ามหนังสือ 25 เรื่อง ในรัฐจัมมูและแคชเมียร์ ส่วนในเกาหลีเหนือ ทางการยังคงใช้วิธีการควบคุมข้อมูลข่าวสารเกือบเบ็ดเสร็จ ผ่านการรบกวนสัญญาณออกอากาศ ตรวจสอบที่อยู่อาศัย และกำหนดโทษรุนแรงรวมถึงโทษประหารชีวิต สำหรับการเผยแพร่สื่อจากต่างประเทศ

การตอบโต้ต่อผู้ที่ใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออกเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ในอัฟกานิสถาน กลุ่มตาลีบันจับกุมนักข่าว ปิดสถานีวิทยุเรดิโอนาซิม (Radio Nasim) และสั่งแบนหนังสือที่เขียนโดยผู้หญิง รวมทั้งบทกวีที่วิพากษ์วิจารณ์นโยบายของตน ตลอดจนตัดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ในจีน นักข่าว จาง จ่าน (Zhang Zhan) ถูกตัดสินจำคุกเป็นครั้งที่สอง ขณะที่ในฮ่องกง โจชัว หว่อง นักเคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยต้องเผชิญข้อกล่าวหาใหม่ภายใต้กฎหมายความมั่นคงแห่งชาติ

ในอินเดีย การคุกคามนักข่าวทวีความรุนแรงขึ้นผ่านการบันทึกประวัติโดยตำรวจและการจับกุม รวมถึงการเพิกถอนสถานะพลเมืองอินเดียในต่างประเทศของนักวิชาการ นิตาชา เคาล์ (Nitasha Kaul) ในกัมพูชา นักข่าวและนักกิจกรรมถูกจับกุมและถูกตัดสินโทษจำคุกเป็นเวลาระยะเวลานาน ทางกรมมาเลเซียทำงานร่วมกับทางการไทยเพื่อจับกุมนักเขียนรายหนึ่ง ขณะที่ในมองโกเลีย ตำรวจบุกตรวจค้นสำนักข่าวอิสระแห่งหนึ่ง ในประเทศไทย นักวิชาการรายหนึ่งถูกดำเนินคดีจากงานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับกองทัพ ส่วนในเวียดนาม นักกิจกรรมด้าน

สิทธิในที่ดินถูกตัดสินจำคุก 21 ปี ในข้อหา “ต่อต้านรัฐบาล”

รัฐบาลต่างๆ ต้องยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประกันให้มีการกำกับดูแลเนื้อหาโดยศาลอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มครองนักข่าวและนักกิจกรรมจากการคุกคามและความรุนแรง

สิทธิในเสรีภาพการชุมนุมประท้วงและการสมาคม

สิทธิในเสรีภาพในการชุมนุมประท้วงยังคงเผชิญแรงกดดันอย่างหนัก เนื่องจากรัฐบาลต่างๆ อาศัยวิธีการปราบปราม การควบคุมตัวเชิงป้องกัน และกรอบกฎหมายที่จำกัดสิทธิ มีการสลายการชุมนุมประท้วงอย่างรุนแรงเกิดขึ้นตลอดทั้งปี ในอัฟกานิสถาน กองกำลังตาลีบันสังหารผู้ชุมนุมอย่างน้อย 10 คน และทำให้มีผู้บาดเจ็บ 40 คน ระหว่างการชุมนุมประท้วงต่อต้านการทำลายไร่นาในจังหวัดบาดัคชาน ในอินโดนีเซีย มีการจับกุมประชาชนครั้งใหญ่ โดยผู้ชุมนุม 4,000 คน ถูกควบคุมตัว 900 คน ถูกทำร้ายร่างกาย และมีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 10 คน ระหว่างการชุมนุมประท้วงทั่วประเทศ

การชุมนุมประท้วงของเยาวชน “เจนซี” (Gen Z) ในเนปาลที่ต่อต้านการทุจริตและการแบนโซเชียลมีเดีย ส่งผลให้มีผู้ชุมนุมและตำรวจเสียชีวิตรวม 76 คน ทางการปากีสถานตัดอินเทอร์เน็ตและใช้กำลังต่อผู้ชุมนุมอย่างรุนแรงในบาลูจิสถานและในจัมมูและแคชเมียร์ส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของปากีสถาน

ทางการมาเลเซียใช้การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและการจับกุมเพื่อสกัดกั้นการแสดงความคิดเห็นต่าง ในฟิลิปปินส์ มีการจับกุมผู้ชุมนุมต่อต้านการทุจริตหลายร้อยคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ในฮ่องกง ทางการปิดกั้นการรวมตัวและจับกุมผู้ที่พยายามจะจัดการชุมนุมประท้วง ขณะที่กิจกรรมไพรด์ถูกยกเลิก เช่นเดียวกับขบวนพาเหรดเวียดนามไพรด์ (Viet Pride) ในโฮจิมินห์ซิตี้ ถูกยกเลิกเป็นครั้งแรกในรอบ 13 ปี ขณะที่กิจกรรมไพรด์อื่นๆ ในเวียดนามก็ถูกเซ็นเซอร์หรือยกเลิก หลังถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเช่นกัน

การควบคุมตัว การไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุมประท้วง และการดำเนินคดีทางกฎหมายเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วทั้งภูมิภาค ใน**อินเดีย** ทางการควบคุมตัวนักศึกษา มหาวิทยาลัยจาเมีย ผู้นำฝ่ายค้านอย่าง ราहुล กานธี (Rahul Gandhi) และกลุ่มพนักงานทำความสะอาด หลังจากไม่อนุญาตให้พวกเขาจัดการชุมนุมประท้วงใน**มัลดีฟส์** ผู้หญิงหลายคนถูกจับกุมจากการชุมนุมประท้วงโดยสงบหน้าสถานทูต ใน**เกาหลีใต้** ศาลตัดสินลงโทษนักกิจกรรมด้านสิทธิคนพิการจากการเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงโดยสงบ ขณะที่ทางการ**สิงคโปร์**และ**อินเดีย**ยังคงอาศัยกฎหมายที่จำกัดสิทธิเพื่อประกาศให้การชุมนุมประท้วงหลายครั้งเป็นการชุมนุมที่มีขอบด้วยกฎหมาย

กรอบกฎหมายและมาตรการที่จำกัดสิทธิยิ่งเพิ่มการควบคุมต่อสิทธิในเสรีภาพการชุมนุมประท้วงและการสมาคม ทางการ**ไต้หวัน**บังคับใช้ข้อจำกัดโดยพลการในพื้นที่ที่ถือว่ามีความอ่อนไหว ขณะที่ใน**ฮ่องกง** มีการกำหนด “เขตหวงห้าม” ใหม่ ซึ่งไม่เพียงแต่จำกัดการชุมนุมประท้วงเท่านั้น แต่ยังห้ามการปรากฏตัวโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกด้วย ใน**มาเลเซีย** การใช้กำลังอย่างรุนแรงโดยเจ้าหน้าที่ การคุกคาม การจับกุม และการสอบสวนยังคงเกิดขึ้น แม้ว่าจะมีการเสนอปฏิรูปกฎหมายการชุมนุมประท้วงโดยสงบก็ตาม อย่างไรก็ตาม ใน**เกาหลีใต้** ศาลได้ผ่อนคลายนข้อจำกัดต่อการชุมนุมประท้วงบางประการ ขณะเดียวกัน การควบคุมองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรทางการเมืองก็ทวีความเข้มงวดมากขึ้น ใน**ศรีลังกา** องค์กรภาคประชาสังคมยังคงต้องจดทะเบียนกับกระทรวงกลาโหม ทำให้รัฐสามารถกำกับดูแลภาคประชาสังคมได้เข้มงวดยิ่งขึ้น ส่วนใน**บังกลาเทศ** พรรคสันนิบาตอวามิ (Awami League) ถูกสั่งแบนภายใต้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิในการสมาคมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รัฐบาลต่างๆ ต้องยุติการปราบปราม ปลดปล่อยผู้ที่ถูกควบคุมตัวจากการชุมนุมประท้วงโดยสงบ ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายที่จำกัดสิทธิ และประกันให้มีพื้นที่ที่ปลอดภัยและเข้าถึงได้สำหรับการชุมนุมประท้วงโดยสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

การเลือกปฏิบัติ

การเลือกปฏิบัติยังคงเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ ทั้งบนพื้นฐานทางศาสนาชาติพันธุ์ ชาติกำเนิด ความพิการ และต่อชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งมักจะถูกหนุนเสริมโดยนโยบายของรัฐ ความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง และความเป็นปรีกษในสังคม

การเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานทางศาสนาซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ใน**อัฟกานิสถาน** หน่วยงานรัฐภายใต้กลุ่มตาลีบันมุ่งเป้าคุกคามชนกลุ่มน้อยชาวชีอะห์ (Shia minorities) โดยมีการบังคับให้ชาวอิสมาอีลี (Ismailis) เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี (Sunni) จำกัดการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชุมชนชีอะห์-ฮาซารา (Shia-Hazara) และเลือกปฏิบัติในการจัดสรรความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ครอบครัวชาวฮาซารายังถูกใช้กำลังขับไล่ออกจากที่อยู่อาศัยและเผชิญการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน

ใน**ปากีสถาน** ความรุนแรงและข้อจำกัดต่อชาวอะห์มาดี (Ahmadis) จากทั้งบุคคลทั่วไปและเจ้าหน้าที่รัฐทวีความรุนแรงมากขึ้น ขณะที่การนำผู้ก่อเหตุโจมตีชาวคริสต์มารับผิดยังคงไม่เกิดขึ้น ใน**อินเดีย** กฎหมายที่เลือกปฏิบัติกำหนดให้การแต่งงานข้ามศาสนาเป็นความผิด และมีการบันทึกกรณีอาชญากรรมจากความเกลียดชังต่อชาวมุสลิมและชาวแคชเมียร์ทั้งจากบุคคลทั่วไปและเจ้าหน้าที่รัฐ ใน**อินโดนีเซีย** การไม่ยอมรับชุมชนอะห์มาดียะห์ (Ahmadiyah) และคริสเตียนยังคงดำเนินต่อไป โดยมีการจำกัดการประกอบศาสนกิจและการโจมตีสถานที่สวดมนต์ ขณะที่รัฐบาล**จีน** แทรกแซงกิจการของพุทธศาสนาแบบทิเบตและควบคุมตัวผู้นำชาวคริสต์ ส่วนที่**พิจิ** วัดฮินดูหลายแห่งถูกทำลายทรัพย์สิน

การเลือกปฏิบัติทางชาติพันธุ์ยังคงเกิดขึ้นในหลายประเทศ ใน**ญี่ปุ่น** มีการใช้มาตรการต่อต้านชาวต่างชาติอย่างชัดเจนระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ขณะที่**เกาหลีใต้** มีการชุมนุมประท้วงต่อต้านชาวจีน ในรัฐยะไข่ ตอนเหนือของ**เมียนมา** กองทัพอาระกันบังคับใช้แรงงานชาวโรฮิงญาที่พลัดถิ่นในประเทศ โดยมีรายงานว่าผู้ที่ปฏิเสธจะต้องเผชิญการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณ

การเลือกปฏิบัติต่อชนเผ่าพื้นเมืองมีความรุนแรงและยังเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ในจีน ชาวอุยกูร์และชาวทิเบตยังคงเผชิญการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมถึงข้อจำกัดในการแสดงออกทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา ในออสเตรเลีย ชาวอะบอริจิน (Aboriginal) และชาวเกาะช่องแคบทอร์เรส (Torres Strait Islander) ต้องเผชิญความเหลื่อมล้ำที่รุนแรงขึ้น เห็นได้จากอัตราการจำคุกที่สูง ตลอดจนการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัว

ในอินเดีย การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมถูกลดทอนลง ทำให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองเผชิญความเสี่ยงในการพลัดถิ่นเพิ่มขึ้น ในอินโดนีเซีย โครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการทำเหมืองนิกเกิลสร้างความเสียหายอย่างหนักต่อที่ดินของชนเผ่าพื้นเมือง เกิดการชุมนุมประท้วงและการดำเนินคดีนิกเกิลกรรมหลายคน คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติแห่งสหประชาชาติเตือนรัฐบาลญี่ปุ่นถึงผลกระทบจากการก่อสร้างฐานทัพสหรัฐฯ ในโอกินาวะ ด้านผู้นำชนเผ่าพื้นเมืองออกมาชุมนุมประท้วงรัฐบาลญี่ปุ่นจากการให้เงินสนับสนุนโครงการในต่างประเทศซึ่งสร้างผลกระทบที่เป็นอันตราย ทางกรมมาเลเซียพิจารณาการแก้ไขกฎหมายเพื่อขยายสิทธิของชาวโอรังอัซลี (Orang Asli - ชนพื้นเมืองดั้งเดิมในคาบสมุทรมลายู) ในเนปาล เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงเกี่ยวกับที่ดินมรดกของชุมชน รวมทั้งความไม่โปร่งใสของโครงการพัฒนา ทางกรมบังกลาเทศยังคงควบคุมตัวชนเผ่าพื้นเมืองชาวบอว์ม (Bawm) มากกว่า 62 คน จากทั้งหมด 100 คน ที่ถูกจับกุมในปี 2567 และมีรายงานการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัว รัฐสภานิวซีแลนด์ผ่านกฎหมายที่ทำลายสิทธิตามจารีตประเพณีของชาวเมารี ในไต้หวัน ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองพิงปู (Pingpu) ได้รับการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมในระดับจำกัด และยังคงมีข้อกั่วงวลเกี่ยวกับการรับรองทางกฎหมายที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบในระบบการศึกษายังคงดำเนินต่อไป ในประเทศไทย มีการผลักดันโครงการพัฒนาที่คุกคามวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง และมีการผ่านร่างกฎหมายที่ล้มเหลวในการรับรองสถานะของชนเผ่าพื้นเมือง

การเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของชาติกำเนิดยังคงส่งผลกระทบต่อชุมชนชายขอบ ในอินเดีย แผนการสำรวจสำมะโนประชากรตามวรรณะหยุดชะงักลง ส่งผลให้

ความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้างยังไม่ได้รับการแก้ไข ในเนปาล ชุมชนดาลีตยังคงเผชิญการกีดกันทางสังคมที่ฝังรากลึกและเต็มไปด้วยอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ในปากีสถาน การเลือกปฏิบัติตามวรรณะและศาสนาที่ยังคงฝังแน่นทำให้พนักงานทำความสะอาด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวคริสต์ดาลีต ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่อันตรายและไม่มั่นคง โดยปราศจากการคุ้มครองทางกฎหมาย

การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการยังคงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ในเกาหลีเหนือ คนพิการเผชิญการกีดกันอย่างเป็นระบบจากการศึกษา การรักษาพยาบาล และการจ้างงาน และมีรายงานว่ามีการบังคับให้คนพิการเข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ ขณะที่ในไต้หวันยังไม่มีกฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติที่ครอบคลุม ทำให้การคุ้มครองสิทธิมีลักษณะกระจัดกระจายและอ่อนแอ ในญี่ปุ่น แม้ว่าการออกกฎหมายขดเซย์ให้กับผู้เสียหายจากการทำหมันโดยบังคับจะถือเป็นความก้าวหน้าอย่างหนึ่ง แต่ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและการรับรู้ของสาธารณะที่จำกัดยังคงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความยุติธรรม

รัฐบาลต่างๆ ต้องคุ้มครองที่ดินของชนเผ่าพื้นเมือง หลีกเลี่ยงการใช้วาทกรรมที่เป็นการเลือกปฏิบัติ ต่อสู้กับการเหมารวมอย่างมีอคติ ออกและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนประกันการเข้าถึงการศึกษา การจ้างงาน และกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมยังคงเผชิญแรงกดดันอย่างรุนแรงจากวิกฤตเศรษฐกิจ ภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศ และนโยบายที่เลือกปฏิบัติ ความไม่มั่นคงทางอาหารยังคงอยู่ในระดับรุนแรง ในอัฟกานิสถาน ประชาชนราว 22.9 ล้านคน มีชีวิตแบบต้องพึ่งพาความช่วยเหลือ ท่ามกลางการเนรเทศ (โดยส่วนใหญ่มาจากอิหร่านและปากีสถาน) แผ่นดินไหวและการลดงบประมาณสนับสนุน เด็กร้อยละ 90 อยู่ในภาวะความยากจนด้านอาหาร และราว 4 ล้านคน ประสบภาวะทุพโภชนาการ ในเกาหลีเหนือ ประชาชนเผชิญ

ภาวะขาดแคลนอาหารอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสภาพอากาศจะเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก แต่การขาดแคลนปุ๋ยและผลกระทบบางอย่างจากสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงฉับพลันทำให้ผลผลิตลดลง ขณะที่ความล้มเหลวของระบบกระจายอาหารของรัฐยิ่งซ้ำเติมความยากลำบากในพื้นที่ชนบท ใน**ปากีสถาน** ประชาชนร้อยละ 44.7 มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเส้นความยากจน ข้อจำกัดจากโครงการของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำให้การใช้จ่ายด้านสังคมลดลง และอุทกภัยซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ได้ทำลายพืชผลสำคัญจำนวนมาก ใน**ศรีลังกา** ระดับความยากจนยังคงสูงกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤต แม้ว่าจะมีการจ่ายเงินสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือแล้วก็ตาม

ระบบสาธารณสุขยังคงเปราะบาง ใน**อัฟกานิสถาน** การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทยังมีจำกัด และด้วยข้อจำกัดของทางการตาลีบัน ทำให้การช่วยเหลือผู้หญิงระหว่างเกิดแผ่นดินไหวล่าช้า ใน**เกาหลีเหนือ** โรงพยาบาลขาดแคลนทรัพยากรอย่างรุนแรง ทั้งยาและอุปกรณ์ขั้นพื้นฐาน ขณะที่กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้ให้วัคซีนแก่เด็กกว่า 2 ล้านคน แม้ว่าการติดตามประเมินผลจะยังถูกจำกัดอย่างมาก

สิทธิในการศึกษาถูกบั่นทอนลง ใน**อัฟกานิสถาน** คำสั่งห้ามของทางการตาลีบันทำให้เด็กหญิงและผู้หญิง 78% ถูกกีดกันออกจากการศึกษาและการทำงาน โรงเรียนใน**เกาหลีเหนือ**ขาดเครื่องทำความร้อนและตำราเรียน ใน**เมียนมา** นักเรียนนักศึกษาต้องเผชิญความปั่นป่วนอย่างรุนแรงหลังจากถูกระงับความช่วยเหลือ ขณะที่นโยบายการศึกษาแบบสองภาษาในทิเบตของจีนกำลังคุกคามสิทธิด้านภาษาของชนกลุ่มน้อย

ความไม่มั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินยังคงดำเนินต่อไป ใน**กัมพูชา** ทางการระงับการบังคับไล่รื้อชุมชนในพื้นที่แหล่งมรดกโลกนครวัด หลังเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนานาชาติ แต่ไม่ได้มีมาตรการเยียวยาครอบครัวที่ถูกบังคับย้ายถิ่นฐานไปแล้วก่อนหน้านี้ ใน**มองโกเลีย** ชุมชนทั้งในชนบทและในเมืองที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาต่างขาดกลไกในการจัดการกับกระบวนการปรึกษาหารือที่มีข้อบกพร่องและการประเมินมูลค่าทรัพย์สินต่ำกว่าความเป็นจริง ใน**อินเดีย** การขับไล่ชุมชนในรัฐอัสสัมทำให้ผู้คน

ประมาณ 3,800 คนต้องพลัดถิ่น โดยส่งผลกระทบต่อชาวมุสลิมอย่างไม่ได้สัดส่วน

การละเมิดสิทธิแรงงานยังคงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและส่งผลกระทบต่อคนชายขอบและกลุ่มที่ถูกเลือกปฏิบัติ ใน**ปากีสถาน** พนักงานทำความสะอาดจากรัฐบาล่างเผชิญการเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ใน**ศรีลังกา** ชุมชนชาวทมิฬมาลัยยาฮา (Malaiyaha Tamil) ยังคงถูกกีดกัน แม้ว่ารัฐจะมีการปรับงบประมาณบางส่วน ขณะที่แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอต้องเผชิญกับการปราบปรามสหภาพแรงงานและความรุนแรงบนพื้นฐานทางเพศ ใน**บังกลาเทศ** เกิดความไม่สงบในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและมีการจับกุมผู้นำสหภาพแรงงาน ใน**ฟิลิปปินส์** คนงานจำนวนมากต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยระหว่างเกิดภัยพิบัติ และใน**ฮ่องกง** แรงงานแม่บ้านข้ามชาติยังไม่ได้รับการคุ้มครองที่ดีขึ้น

รัฐบาลต้องรับประกันสิทธิด้านอาหาร สุขภาพ ที่อยู่อาศัย การศึกษา และแรงงาน โดยยุติการบังคับไล่รื้อชุมชน แก้ไขปัญหาความยากจน เสริมสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม คุ้มครองแรงงาน และรับประกันการเข้าถึงบริการพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

การจับกุมโดยพลการ การทรมาน การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัว

เจ้าหน้าที่รัฐยังคงใช้กฎหมายความมั่นคงและแนวทางที่เลือกปฏิบัติเพื่อปราบปรามผู้เห็นต่าง โดยมุ่งเป้าไปที่นักกิจกรรม ชนกลุ่มน้อย และฝ่ายการเมืองตรงข้ามอย่างไม่ได้สัดส่วน การจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ใน**อัฟกานิสถาน** กลุ่มตาลีบันควบคุมตัวประชาชนด้วยความผิดเพียงเล็กน้อย เช่น ทรงผมหรือการฟังเพลง บังคับใช้คำสั่งที่เข้มงวดผ่าน “ตำรวจศีลธรรม” และยังคงพุ่งเป้าไปที่อดีตเจ้าหน้าที่รัฐ นักข่าว นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และผู้วิพากษ์วิจารณ์ผ่านการควบคุมตัวโดยพลการ การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมาน โดยมีการบันทึกกรณีการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรมมากกว่า 100 กรณี ใน**เมียนมา** มีการควบคุมตัวอย่างเป็นระบบภายหลัง

รัฐประหาร และมีผู้เสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปฏิเสธรักษาพยาบาลและการบาดเจ็บจากการสอบสวนที่โหดร้ายทารุณ ใน**เกาหลีเหนือ** การควบคุมตัวโดยพลการยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมของรัฐ โดยพุ่งเป้าไปที่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางการเมืองโดยปราศจากการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ขณะที่กฎหมายความมั่นคงแห่งชาติใน**ฮ่องกง**และ**มาเก๊า**ถูกใช้ตีความอย่างกว้างเพื่อปราบปรามการแสดงออกทางการเมืองและจับกุม นักกิจกรรม

ใน**ปากีสถาน** การแก้ไขกฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย ได้อนุญาตให้มีการควบคุมตัวโดยไม่ตั้งข้อหาได้นานถึง 3 เดือน ขณะที่นักข่าวและนักกิจกรรมชาวบาโลช (Baloch) หลายคนถูกจับกุม ใน**อินเดีย** การใช้กฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายในทางที่ผิดเพื่อควบคุมตัวนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและนักกิจกรรมชาวมุสลิม ยังคงดำเนินต่อไป โดยพบว่ามีการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นเวลานาน

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ ยังคงเกิดขึ้น แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามก็ตาม ใน**อัฟกานิสถาน** ผู้ถูกควบคุมตัวหลายคนถูกช็อตไฟฟ้า ถูกทรมานด้วยการเทน้ำใส่หน้าผ่านผ้าขนหนู (Waterboarding) การถอนฟันและเล็บ ไปจนถึงการล่วงละเมิดทางเพศ ใน**เมียนมา** เจ้าหน้าที่ใช้การทรมาน การช็อตไฟฟ้า การล่วงละเมิดทางเพศ และการถอดเล็บระหว่างการสอบสวน ใน**เกาหลีเหนือ** มีการทรมาน การทำให้อดนอน และการบังคับใช้แรงงานเพื่อบังคับให้ “รับสารภาพ” โดยค่ายกักกันนักโทษการเมืองมีการลงโทษอย่างรุนแรงและจำกัดอาหาร ใน**เวียตนาม** นักกิจกรรมต้องเผชิญกับขังเดี่ยว การใส่ตรวน และการปฏิเสธรักษาพยาบาล โดยมีรายงานการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวที่มีพิรุณด้วย ใน**อินเดีย** การทรมานโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐจัมมูและแคชเมียร์ทำให้ชายอายุ 25 ปี เสียชีวิต ใน**ศรีลังกา** มีการบันทึกกรณีการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวอย่างน้อย 13 กรณี และข้อกล่าวหาการทรมานมากมาย ทั้งนี้ ศาลใน**ไทย** มีคำพิพากษาลงโทษครั้งแรกภายใต้กฎหมายต่อต้านการทรมานจากกรณีการเสียชีวิตของทหารเกณฑ์ ถือเป็นความก้าวหน้าสำคัญที่พบได้ไม่บ่อยนักในการนำผู้ก่อเหตุมาลงโทษ

การบังคับบุคคลให้สูญหายยังคงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปราม ใน**เกาหลีเหนือ** ครอบครัวไม่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว ซึ่งเข้าข่ายการบังคับบุคคลให้สูญหาย ใน**จีน** ทางการยังคงใช้มาตรการ “การสอดส่องในสถานที่ที่กำหนด” ซึ่งเป็นรูปแบบของการควบคุมตัวแบบลับที่เข้าข่ายการบังคับบุคคลให้สูญหาย โดยเฉพาะต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและทนายความ ด้านศาล**มาเลเซีย**ยืนยันการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของรัฐในกรณีการบังคับบุคคลให้สูญหายที่เกิดขึ้นในอดีต ใน**เมียนมา** พบว่ามีความเกี่ยวข้องกันระหว่างการบังคับบุคคลให้สูญหายและการเสียชีวิตภายหลังถูกทรมาน ใน**ปากีสถาน** มีการบันทึกกรณีการบังคับบุคคลให้สูญหายใหม่ 125 กรณี เฉพาะช่วงต้นปี 2568 ใน**บังกลาเทศ** คณะกรรมการสอบสวนการบังคับบุคคลให้สูญหายที่รัฐบาลแต่งตั้งระบุว่า มีคำร้องเรียน 1,772 กรณี ระหว่างปี 2552 - 2567 โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 67 มีความเกี่ยวข้อง กับหน่วยงานของรัฐ แนวปฏิบัติเหล่านี้ยิ่งทำให้การลายนวลพื้นผิวดึงรากลึก และส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบางอย่างไม่ได้สัดส่วน

รัฐต่างๆ ต้องยุติการจับกุมโดยพลการ การทรมาน และการบังคับบุคคลให้สูญหาย คัดค้านสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัว และรับประกันให้มีการนำผู้ก่อเหตุมาลงโทษ ตลอดจนมีมาตรการคุ้มครองเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สิทธิของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ และการค้ามนุษย์

หลายรัฐบาลในภูมิภาคนี้เพิ่มความเข้มงวดของนโยบายการอพยพ ส่งผลให้การคุ้มครองผู้ลี้ภัยและสิทธิของผู้อพยพถูกบั่นทอนมากยิ่งขึ้น และทำให้กลุ่มเปราะบางเผชิญการเลือกปฏิบัติและการละเมิดอย่างกว้างขวาง การเนรเทศหมู่และการผลักดันกลับยังคงเกิดขึ้นแม้จะขัดต่อพันธกรณีระหว่างประเทศก็ตาม ทาง**ปากีสถาน**เร่งดำเนิน “แผนส่งตัวชาวต่างชาติผิดกฎหมายกลับประเทศ” โดยได้เนรเทศชาวอัฟกัน 714,338 คน ขณะที่ทางการ**อิหร่าน**เนรเทศชาวอัฟกันกว่า 1.7 ล้านคน **ตุรกี** **ทาจิกิสถาน** และ**เยอรมนี** ยังคงบังคับส่งตัวชาวอัฟกันกลับประเทศ แม้จะมีรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยกลุ่มตาลีบันก็ตาม โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กหญิงต้องเผชิญการถูกกลืน

สิทธิอย่างเป็นระบบเมื่อกลับถึงอัฟกานิสถาน นอกจากนี้ ผู้ที่แสดงความเห็นต่างยังเสี่ยงต่อการถูกจับกุมและทรมานอีกด้วย ตลอดทั้งปี ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาใน **บังกลาเทศ** ยังคงเผชิญความหวาดกลัวว่าพวกเขาจะถูกกลุ่มติดอาวุธบังคับนำตัวกลับยังไปเมียนมาเพื่อเข้าร่วมการสู้รบ ใน **อินเดีย** บรรยากาศความเป็นปรปักษ์ในสังคมทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อทางการบังคับส่งผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญากลับไปยังบังกลาเทศ พร้อมกับชาวมุสลิมอีก 300 คน ที่ต้องสงสัยว่าเป็นชาวต่างชาติ ขณะที่กฎหมายใหม่จัดให้ผู้ลี้ภัยเป็น “ผู้อพยพที่ไม่ปกติ” ซึ่งบั่นทอนหลักการห้ามส่งกลับ ทาง **การมาเลเซีย** ควบคุมตัวผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาและผลักดันเรือที่พวกเขาโดยสารมากลับสู่ทะเล ขณะเดียวกัน **ญี่ปุ่น** เปิดตัว “แผนศูนย์” (Zero Plan) เพื่อลดจำนวนชาวต่างชาติที่พำนักเกินกำหนดลงครึ่งหนึ่ง ผ่านกระบวนการเร่งรัดการเนรเทศ ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นอันตรายต่อผู้ลี้ภัย ด้าน **รัฐบาลไทย** ได้บังคับส่งตัวชาวอุยกูร์ 40 คน กลับไปยังจีน แม้จะมีความเสี่ยงต่อการถูกทรมานก็ตาม

การควบคุมตัวโดยพลการและไม่มีกำหนดระยะเวลา ยังคงเกิดขึ้นทั่วภูมิภาค ทาง **การมาเลเซีย** ควบคุมตัวผู้คนมากกว่า 20,000 คน ในสถานกักกันตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นเด็กมากกว่า 2,000 คน **รัฐบราซิล** ยังคงใช้นโยบาย “การดำเนินการพิจารณาคำขอลี้ภัยนอกอาณาเขต” (offshore processing) โดยมีผู้ลี้ภัย 90 คน ที่ยังรอการพิจารณาอยู่ใน **เกาะนาอูรู** และ 36 คน ใน **ปาปัวนิวกินี** แม้เวลาจะล่วงเลยมาแล้วถึง 11 ปี ขณะเดียวกัน กฎหมายฉบับใหม่ยังได้ตัดทอนสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของการขอลี้ภัยใน **ศรีลังกา** ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา 116 คน รวมถึงเด็กถูกควบคุมตัวในสถานที่ของกองทัพโดยที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ไม่สามารถเข้าถึงได้ ใน **ญี่ปุ่น** และ **ไต้หวัน** รัฐบาลยังคงอนุญาตให้มีการกักกันผู้อพยพโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาภายใต้ระบบที่ไม่โปร่งใส ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แย่มากและการขาดหลักประกันทางกฎหมาย ขณะที่สถานการณ์ใน **บังกลาเทศ** แย่ลงอย่างมาก ค่าผู้ลี้ภัยคือกซ์บาชาร์ ซึ่งเป็นค่ายผู้ลี้ภัยที่ใหญ่ที่สุดในโลกและรองรับชาวโรฮิงญา มากกว่า 1 ล้านคน เผชิญการตัดลดความช่วยเหลืออย่างรุนแรง ขณะเดียวกันมีผู้เดินทางมาถึงใหม่อีกกว่า 150,000 คน ทำให้บริการพื้นฐานเสี่ยงต่อ

การล่มสลาย เนื่องจากเงินสนับสนุนจากผู้บริจาคยังมีจำกัด แม้องค์การสหประชาชาติจะพยายามร้องขออย่างเร่งด่วนก็ตาม

การค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั่วทั้งภูมิภาค ใน **กัมพูชา** มีศูนย์สแกมเมอร์มากกว่า 50 แห่ง ที่มีการค้ามนุษย์ชาวต่างชาติ โดยบังคับให้พวกเขาทำการฉ้อโกงทางออนไลน์ ประกอบกับการปราบปรามโดยภาครัฐยังขาดความโปร่งใส เช่นเดียวกับ **เมียนมา** ที่ยังคงเป็นจุดศูนย์กลางของการค้ามนุษย์ มีศูนย์สแกมเมอร์ที่กักขังผู้คนไว้ประมาณ 100,000 คน โดยมีกลุ่มติดอาวุธคอยบังคับใช้แรงงานและเกณฑ์คนมาเข้าร่วม แม้ว่าจะมีมาตรการคว่ำบาตรต่อผู้กระทำความผิดอยู่บ้าง แต่การละเมิดกลับยังคงดำเนินต่อไป

รัฐต่างๆ ต้องยุติการส่งกลับ การควบคุมตัวโดยพลการ และการค้ามนุษย์ จัดให้มีกระบวนการขอลี้ภัยที่ปลอดภัย ปล่อยตัวผู้ที่ถูกควบคุมตัวโดยมิชอบ และรับประกันการคุ้มครองและศักดิ์ศรีของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยิ่งเสริมให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมลึกซึ้งยิ่งขึ้น ใน **บังกลาเทศ** สภาพอากาศรุนแรงได้ซ้ำเติมการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศและวรรณะ ทำให้กลุ่มพนักงานทำความสะอาดติดอยู่ในวงจรที่เปราะบาง ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นใน **ตุวาลู** และ **คิริบาส** ยังคงทำให้ชุมชนต้องย้ายถิ่นฐาน นับเป็นการลดทอนสิทธิด้านที่อยู่อาศัย สุขภาพ และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ใน **ปากีสถาน** อุทกภัยครั้งใหญ่ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,000 คน และทำให้ผู้คนนับล้านต้องพลัดถิ่น ขณะที่คลื่นความร้อนสูงถึง 49 องศาเซลเซียสได้สะท้อนให้เห็นช่องว่างในการรับมือภัยพิบัติ ประชาชนใน **อินเดีย อินโดนีเซีย เนปาล** และ **ศรีลังกา** ยังต้องเผชิญกับอุทกภัยและดินถล่มรุนแรงจากพายุไซโคลน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนชนบทอย่างไม่ได้สัดส่วน เนื่องจากการเข้าถึงความช่วยเหลือทำได้จำกัด ก่อให้เกิดคำถามตามมาถึงความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ จากข้อมูลอย่างเป็นทางการ ในเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน กรุงนิวเดลี

เมืองหลวงของ**อินเดีย** ถูกจัดอันดับให้เป็นเมืองที่มีมลพิษมากที่สุดในโลก

การดำเนินนโยบายขยายการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและโครงการเปลี่ยนผ่านพลังงานหลายโครงการยังคงละเมิดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง ทาง**การอินโดนีเซีย** จับกุมนักกิจกรรมชนเผ่าพื้นเมือง 27 คน ที่คัดค้านการทำเหมืองนิกเกิลในอีสต์อัลมาเฮรา (East Halmahera) ซึ่งสะท้อนความเสี่ยงต่อระบบที่ดินตามจารีตประเพณีดั้งเดิม ด้าน**รัฐบาลญี่ปุ่น**ได้ส่งเสริมโครงการก๊าซธรรมชาติเหลวในต่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงกับสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นอันตรายต่อชนเผ่าพื้นเมืองกวิชอิน (Gwich'in) และเวทซูเวทเอ็น (Wet'suwet'en) ใน**ออสเตรเลีย** การยกฟ้องคดีสภาพภูมิอากาศของชาวเกาะช่องแคบทอร์เรสได้บั่นทอนความพยายามในการเรียกร้องความยุติธรรมให้กับชุมชนที่เผชิญภัยคุกคามต่อการดำรงอยู่ของพวกเขา

การกำกับดูแลที่อ่อนแอยิ่งทำให้ความเปราะบางคงอยู่ต่อไป ทาง**การมัลดีฟส์**เปิดตัวแผนสภาพภูมิอากาศที่ทะเยอทะยาน แต่กลับขาดหลักประกันด้านสิทธิมนุษยชนที่เข้มแข็งและยังขัดขวางการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ นับเป็นการทำลายสิทธิทางวัฒนธรรมและการดำรงชีพ ฝ่ายนิติบัญญัติใน**มาเลเซีย** ได้ชะลอการพิจารณาร่างกฎหมายสภาพภูมิอากาศเพื่อหารือกับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ขณะที่**รัฐบาลเกาหลีใต้**ยังคงกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ไม่เพียงพอและไม่สามรถกำหนดแนวทางการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรมได้ ใน**จีน** ยังคงมีข้อจำกัดอย่างเข้มงวดต่อการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อมและกระบวนการสร้างความรับผิดชอบ

นโยบายการอพยพที่เลือกปฏิบัติเป็นอีกปัจจัยที่ซ้ำเติมความไม่เป็นธรรมทางสภาพภูมิอากาศ **รัฐบาลนิวซีแลนด์** ล้มเหลวในการจัดให้มีช่องทางที่เพียงพอสำหรับชาวเกาะแปซิฟิกที่ต้องพลัดถิ่นจากผลกระทบของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งฝังรากลึกหลายครอบครัวต้องแยกจากกัน สิทธิเด็กถูกละเมิด และทำให้ความเปราะบางสำหรับผู้พลัดถิ่นเพิ่มขึ้น

รัฐต่างๆ ต้องยึดมั่นต่อความเป็นธรรมทางสภาพภูมิอากาศ ยุติการขยายการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลคุ้มครองชนเผ่าพื้นเมืองและกลุ่มคนชายขอบ จัดทำนโยบายสภาพภูมิอากาศที่ยืดหลักสิทธิมนุษยชน และรับประกันช่องทางการย้ายถิ่นที่ปลอดภัยสำหรับผู้ที่ต้องพลัดถิ่นจากผลกระทบของสภาพภูมิอากาศ

โทษประหารชีวิต

โทษประหารชีวิตยังคงฝังรากลึกในประเทศส่วนใหญ่ของภูมิภาคนี้ และมักถูกนำมาใช้โดยขัดต่อกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

มี 2 ประเทศที่ได้กลับมาดำเนินการประหารชีวิตเป็นครั้งแรกหลังเว้นช่วงไประยะหนึ่งใน**ญี่ปุ่น** การแขวนคอทากาอิโร ชิราอิชิ (Takahiro Shiraiishi) ซึ่งเป็นการประหารครั้งแรกในรอบ 3 ปี ถูกประณามว่าขาดความโปร่งใสและบั่นทอนความพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิต ใน**ไต้หวัน** หวง หลินข่าย (Huang Lin-kai) ถูกประหารในเดือนมกราคม นับเป็นการแขวนคอครั้งแรกตั้งแต่ปี 2563 แม้จะยังมีการอุทธรณ์ค้างอยู่และมีข้อกังวลเกี่ยวกับสภาพสุขภาพจิตของเขาก็ตาม

ใน**อัฟกานิสถาน** กลุ่มตาลีบันใช้วิธีการประหารชีวิตในที่สาธารณะ รายงานระบุว่า**รัฐบาลเกาหลีเหนือ**ยังคงประหารชีวิตผู้คนจากการกระทำที่ไม่ถือเป็นความผิดตามมาตรฐานสากล เช่น การเผยแพร่หรือแบ่งปันสื่อจากต่างประเทศ รวมถึงความผิดที่ต่ำกว่ามาตรฐาน “อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด” (Most Serious Crime) ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยมีการใช้การประหารชีวิตในที่สาธารณะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมประชาชน

ทางการ**จีน**ยังคงใช้โทษประหารชีวิตกับผู้ที่ถูกตั้งข้อหาทุจริต ฉ้อโกง และการค้ามนุษย์ โดยมีอย่างน้อย 1 กรณี เป็นการพิพากษาลงโทษแบบกลุ่ม ซึ่งก่อให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม ใน**บังกลาเทศ** นอกจากคำพิพากษาประหารชีวิตอื่นๆ แล้ว ศาลพิเศษยังได้พิพากษาให้ประหารชีวิตอดีตนายกรัฐมนตรีชัคฮาสินา (Sheikh Hasina) และเจ้าหน้าที่รัฐคนอื่นๆ โดยการแขวนคอ ผ่านการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย

ภายหลังการปราบปรามการประท้วงเมื่อปี 2567 ด้านรัฐบาล**มัลดีฟส์**ได้ขยายขอบเขตการใช้โทษประหารชีวิตให้ครอบคลุมความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ยกเลิกความเป็นไปได้ในการลดโทษผ่านการอภัยโทษ และห้ามการทำข้อตกลงรับสารภาพในคดีลักษณะดังกล่าว

การประหารชีวิตในคดียาเสพติดยังคงดำเนินต่อไปโดยไม่ลดลงใน**สิงคโปร์** ในจำนวนนี้รวมถึงการประหารปีนนิร์ เซลวัม (Pannir Selvam) ชาวมาเลเซีย แม้จะมีเสียงคัดค้านจากนานาชาติ ขณะที่**เวียดนาม**มีความคืบหน้าเชิงบวก โดยมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิด 8 ฐาน รวมถึงความผิดฐานขนส่งยาเสพติด อย่างไรก็ตาม การขาดหลักประกันกระบวนการที่โปร่งใสในคดีที่มีโทษประหารชีวิตและความลับเกี่ยวกับการใช้โทษดังกล่าวยังคงก่อให้เกิดข้อกังวลอยู่ใน**มาเลเซีย** รัฐบาลได้ประกาศการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นโทษประหารชีวิตและการยกเลิกโทษดังกล่าว หลังยกเลิกโทษประหารชีวิตสถานเดียวไปแล้วเมื่อปี 2566

ในภาพรวม พัฒนาการเหล่านี้สะท้อนความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างการปฏิรูปแบบค่อยเป็นค่อยไปในบางประเทศ กับการคงอยู่ของแนวปฏิบัติที่ฝังรากลึกซึ่งมีลักษณะขาดความโปร่งใส เลือกลงปฏิบัติ และถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในอีกหลายประเทศ

รัฐต่างๆ ที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตต้องดำเนินการเร่งด่วนเพื่อยกเลิกโทษดังกล่าว และในระหว่างนี้ต้องประกาศพักใช้การประหารชีวิตอย่างเป็นทางการ

การลายนวลพันผิด และสิทธิในความยุติธรรม ความจริง และการเยียวยา

จุดอ่อนเชิงโครงสร้างของสถาบันด้านกฎหมายและกลไกกำกับดูแลยังคงขัดขวางการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงใน**อัฟกานิสถาน** กลุ่มตาลีบันได้รื้อถอนโครงสร้างกระบวนการยุติธรรมและบังคับใช้กฎหมายจารีตประเพณีที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติ ทำให้การพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมแทบเป็นไปไม่ได้เลย กลไกกำกับดูแลอย่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังคงไม่สามารถทำงานได้ ใน**เนปาล** การแต่งตั้งคณะกรรมการความยุติธรรม

ในระยะเปลี่ยนผ่านถูกวิจารณ์ว่าขาดความโปร่งใสและถูกอิทธิพลทางการเมืองครอบงำ ส่งผลให้กลุ่มผู้เสียหายตัดสินใจว่าบาตร ใน**ศรีลังกา** อุปสรรคและข้อกัวยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความเป็นอิสระของอัยการสูงสุด และกระบวนการขุดค้นหลุมฝังศพหมู่ที่ยังมีข้อบกพร่อง แม้จะมีการค้นพบใหม่ๆ แต่ก็ยังไม่ได้รับการสอบสวนอย่างเพียงพอ ใน**บังกลาเทศ** อัยการตั้งข้อหาต่อเจ้าหน้าที่ทหารในคดีการบังคับให้บุคคลสูญหายเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตาม ความกังวลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมยังคงมีอยู่ ซึ่งรวมถึงกรณีการพิจารณาคดีต่อชีค ฮาสินา (Sheikh Hasina) ที่นำไปสู่คำพิพากษาประหารชีวิต

ความพยายามในการสร้างความรับผิดชอบในระดับระหว่างประเทศมีความคืบหน้าในบางกรณี ศาลอาญาระหว่างประเทศ (ICC) ออกหมายจับผู้นำตาลีบันในข้อหาการประหารชีวิตประหารด้วยเหตุแห่งเพศ และองค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งกลไกสอบสวนสำหรับ**อัฟกานิสถาน** โดยเฉพาะ ด้านอดีตประธานาธิบดี**ฟิลิปปินส์** โรดริโก ดูเตอร์เต ถูกจับกุมและส่งตัวไปยัง ICC ในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติฐานฆาตกรรม ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญทางประวัติศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการค้นหาความจริงและการเยียวยายังคงไม่เพียงพอ **ศรีลังกา** ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการความจริงและสมานฉันท์ และขยายบทบาทของสำนักงานว่าด้วยบุคคลสูญหาย แต่ความคืบหน้ายังคงล่าช้า ขณะเดียวกัน การสังหารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการคุกคามนักกิจกรรมใน**มาเลเซีย** รวมถึงการเฝ้าระวังชุมชนชาวมุสลิมใน**ศรีลังกา** ยังสะท้อนถึงการลายนวลพันผิดที่ยังดำรงอยู่

รัฐต่างๆ ต้องเสริมความเข้มแข็งในการต่อสู้กับการลายนวลพันผิด โดยดำเนินการสอบสวนอย่างทันท่วงที เป็นอิสระ เป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ ต่ออาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศและการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงอื่นๆ ตลอดจนนำตัวผู้ต้องสงสัยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ผ่านการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม และรับประกันการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้เสียหาย

สิทธิของผู้หญิงและเด็กหญิง

สิทธิด้านเพศและเพศวิถีต้องเผชิญกับความถดถอยในระดับโครงสร้างทั่วทั้งภูมิภาค ใน**อัฟกานิสถาน** คำสั่งของกลุ่มตาลีบันห้ามไม่ให้ผู้หญิงเข้าถึงการศึกษ การทำงาน และเสรีภาพในการเดินทาง มีการบังคับใช้กฎหมายหรั้ม (mahram) และยิ่งกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและการแต่งงานในวัยเด็กใน**บังกลาเทศ** มีการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่เพื่อต่อต้านข้อเสนอเกี่ยวกับสิทธิการรับมรดกอย่างเท่าเทียมและการกำหนดให้การข่มขืนในสมรสเป็นความผิดทางอาญา ที่**ฟีจี เนปาล** และ**ปากีสถาน** มีรายงานการเพิ่มขึ้นของความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งรวมถึงการบีบบังคับให้ผู้เสียหายยอมความ (**เนปาล** และ**ปากีสถาน**) แนวปฏิบัติที่เป็นอันตรายอย่าง “เซาปดี” (Chhaupadi) ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่บังคับให้ผู้หญิงที่มีประจำเดือนต้องแยกตัวไปอยู่ตามลำพัง ซึ่งมักอยู่ในกระท่อมที่ไม่ปลอดภัย ยังคงเกิดขึ้นใน**เนปาล** ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศผ่านการใช้เทคโนโลยี เช่น การคุกคามออนไลน์ การเผยแพร่ภาพส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอม และสื่อทางเพศผ่านการปลอมแปลงอัตลักษณ์บุคคล (deepfake) ยังคงเกิดขึ้นใน**เกาหลีใต้** ทั้งนี้แม้จะมีการปฏิรูปทางกฎหมายอยู่บ้าง แต่ความคืบหน้าในระดับสถาบันยังคงไม่สม่ำเสมอ โดยรัฐบาล**ศรีลังกา** ได้ประกาศจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิสตรี ขณะที่การปฏิรูปกฎหมายการทำแท้งใน**เกาหลีใต้** ยังคงหยุดชะงัก

สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเผชิญกับแรงต่อต้าน ใน**ญี่ปุ่น** ศาลมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับสมรสเท่าเทียมที่มีความคืบหน้าแต่ยังไม่สม่ำเสมอ ใน**ปากีสถาน** มีรายงานเหตุสังหารบุคคลข้ามเพศ ขณะที่แรงกดดันจากรัฐทำให้การจัดขบวนไพรด์ใน**เวียดนาม** ต้องถูกยกเลิก **จีน** แผ่นดินใหญ่ได้เพิ่มความเข้มงวดในการเซ็นเซอร์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติใน**ฮ่องกง** ล้มเหลวในการออกกฎหมายคู่ชีวิตซึ่งจะเป็นการรับรองทางกฎหมายและให้ความคุ้มครองบางประการแก่คู่รักเพศเดียวกัน

รัฐต่างๆ ต้องยุติการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ รสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และการแสดงออกทางเพศ บังคับใช้มาตรการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ และรับประกันความเสมอภาคอย่างแท้จริงทั้งในทางกฎหมาย นโยบาย และชีวิตประจำวันของผู้คน

การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

พลเรือนจำนวนมากเผชิญความเสี่ยงร้ายแรงจากการโจมตีที่ผิดกฎหมาย ใน**อัฟกานิสถาน** การระเบิดฆ่าตัวตาย การใช้ยุทธโศปกรณ์ของกลุ่มติดอาวุธ และการยิงปืนใหญ่ข้ามพรมแดนจาก**ปากีสถาน** ทำให้พลเรือนเสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ใน**เมียนมา** การโจมตีทางอากาศเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยมีการโจมตีโรงเรียนและหมู่บ้าน การโจมตีด้วย “พารามอเตอร์” คร่าชีวิตผู้คนหลายสิบคน รวมถึงเด็ก ขณะที่ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกลับถูกปิดกั้นไม่ให้เข้าถึงพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลในความขัดแย้งระหว่าง**กัมพูชา** กับ**ไทย** การปะทะกันบริเวณชายแดนได้สร้างความเสียหายต่อโรงพยาบาล บ้านเรือน และวัด โดยมีรายงานการโจมตีแบบไม่เลือกเป้าหมายจากทั้งสองฝ่าย สถานการณ์การพลัดถิ่นและวิกฤตด้านมนุษยธรรมเลวร้ายลง ขณะที่การเผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนยิ่งเพิ่มความตึงเครียด ส่วนการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงยังคงเกิดขึ้นเช่นกัน

รัฐต่างๆ ต้องยุติการโจมตีที่ผิดกฎหมาย คุ้มครองพลเรือน เปิดทางให้กับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และยึดถือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

กัมพูชา

ราชอาณาจักรกัมพูชา

การละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การใช้แรงงานทาส การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ และการทรมานเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในศูนย์สแกมเมอร์ทั่วประเทศ แม้เจ้าหน้าที่รัฐจะรับรู้ถึงการมีอยู่ของศูนย์เหล่านี้เป็นอย่างดี แต่กลับไม่สามารถดำเนินการปิดศูนย์สแกมเมอร์หลายแห่งลงได้ การปราบปรามสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกของประชาชนยังคงดำเนินต่อไป เห็นได้จากการลอบสังหารผู้วิพากษ์วิจารณ์การเมืองรายหนึ่งในต่างประเทศ นักข่าว ผู้นำภาคประชาสังคม และผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจำนวนมากยังคงเผชิญข้อหาทางอาญาที่มีมูลเหตุทางการเมืองและไม่มีมูล ประชาชนหลายพันครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มรดกโลกของยูเนสโกที่นครวัดต้องเผชิญภัยคุกคามจากการถูกบังคับไล่ออกอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ผู้ที่ถูกไล่ออกไปจากพื้นที่แล้ว กลับไม่ได้รับการเยียวยา และต้องอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ย่ำแย่ ทั้งยังเผชิญกับปัญหาหนี้สินและการว่างงานอีกด้วย

ข้อมูลเบื้องต้น

ปัจจุบันพรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) ยังคงปกครองประเทศ ส่งผลให้กัมพูชายังคงอยู่ในระบบรัฐบาลพรรคเดียว ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยกองทัพ มีการควบคุมอำนาจฝ่ายตุลาการอย่างเข้มงวด กัมพูชาและไทยมีการสู้รบทางทหารบริเวณแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ส่งผลให้มีพลเรือนเสียชีวิตทั้งสองฝ่าย

การบังคับใช้แรงงานและการทรมาน

มีบันทึกทั้งกรณีการใช้แรงงานทาส การค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน การใช้แรงงานเด็ก การลิดรอนเสรีภาพ การทรมาน และการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ ในสถานที่มากกว่า 50 แห่ง ซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับการหลอกลวงออนไลน์หรือการพนันออนไลน์ ในสถานที่เหล่านี้ ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ รวมถึงเด็ก มักถูกข่มขู่ด้วยความรุนแรงและการทรมาน ถูกบังคับให้ทำงาน และถูกกักขังอยู่ในศูนย์ปฏิบัติการนั้นๆ

ผู้คนจากหลายประเทศทั่วโลกถูกบังคับให้ข้ามพรมแดนทางเรือ เดินทางผ่านแม่น้ำและป่า เพื่อให้ขบวนการค้ามนุษย์นำพวกเขาไปขายต่อให้กับศูนย์ปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งเป็นที่ที่พวกเขาจะถูกกักขังและแสวงประโยชน์

ต่อไป การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ ถูกใช้เป็นเครื่องมือควบคุมและลงโทษผู้ที่อยู่ในศูนย์ โดยหลายแห่งมีการใช้ “ห้องมืด” เพื่อลงโทษผู้ที่พยายามติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐ หรือไม่สามารถทำยอดได้ตามเป้าหมาย นอกจากนี้ ผู้เสียหายยังต้องเผชิญกับการลิดรอนเสรีภาพอย่างมีขอบด้วยกฎหมาย ถูกคุมขังในอาคารที่มีการเฝ้าระวังอย่างเข้มงวดซึ่งออกแบบมาเพื่อป้องกันการหลบหนี และถูกจำกัดการติดต่อกับโลกภายนอก ผู้เสียหายจำนวนมากถูกซื้อขายและตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาสภายในศูนย์เหล่านี้

ในเดือนกรกฎาคม นายกรัฐมนตรีกัมพูชาได้ประกาศเริ่มปฏิบัติการปราบปรามศูนย์สแกมเมอร์ทั่วประเทศ โดยมีรายงานว่าสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายออกมาได้มากกว่า 3,000 คน จากการบุกเข้าตรวจค้นหลายจุดทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวดูเหมือนจะเป็นเพียงการแก้ไขภาพลักษณ์เท่านั้น เนื่องจากมีศูนย์สแกมเมอร์เพียงร้อยละ 10 ที่ถูกสอบสวนจริง และไม่ปรากฏว่ามีความพยายามอย่างจริงจังในการระบุตัวตนหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงการสอบสวนหรือดำเนินคดีกับผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด

นอกจากนี้ การตัดลดงบประมาณขององค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID)

ครั้งใหญ่ยังส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ทำให้พวกเขาขาดทรัพยากร ในช่วงที่ประเทศกำลังเผชิญกับวิกฤตด้านการค้ามนุษย์ที่รุนแรงที่สุดเท่าที่เคยมีมา

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก และการชุมนุมประท้วง

ภาคประชาสังคม

ในเดือนเมษายน ศาลฎีกากัมพูชาปฏิเสธการให้ประกันตัวแก่นักกิจกรรมจาก**กลุ่มพระแม่ธรรมชาติแห่งกัมพูชา** (Mother Nature Cambodia) จำนวน 5 คน ซึ่งถูกจำคุกตั้งแต่ปี 2567 พร้อมกับสมาชิกคนอื่นๆ จากการรณรงค์เพื่อสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม นักกิจกรรมที่ถูกคุมขังเหล่านี้ได้รับโทษจำคุกเป็นเวลายาวนาน และถูกย้ายไปยังเรือนจำคนละแห่งกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มความโหดร้ายทารุณโดยเจตนาในการแยกพวกเขาออกจากกันและจากครอบครัว

ในเดือนกันยายน มีการเริ่มต้นการพิจารณาคดีแบบกลุ่มต่อประชาชน 37 คน ซึ่งก่อนหน้านี้ถูกจับกุมโดยพลการ และถูกควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดี จากการประท้วงต่อต้านการจัดตั้งเขตพัฒนาระดับภูมิภาคเมื่อกว่า 1 ปีก่อนหน้า แม้ว่าโครงการเขตพัฒนาดังกล่าวจะถูกยกเลิกในภายหลังด้วยแรงกดดันจากการประท้วงหลายครั้ง แต่พวกเขาเหล่านี้กลับยังคงถูกควบคุมตัวอยู่

ในเดือนสิงหาคม ศาลจังหวัดกันดาลตั้งข้อหาต่อ **เซง สเรย์รัต** (Chheng Sreyrath) พ่อค้าออนไลน์ชื่อดังในข้อหา “ยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติ” และ “บ่อนทำลายขวัญกำลังใจของกองทัพ” ในเดือนตุลาคม มัคคุเทศก์จากเมืองเสียมราฐถูกตั้งข้อหาสมคบคิดก่อกบฏเพื่อล้มล้างรัฐบาล หลังจากที่เขาเผยแพร่วิดีโอเกี่ยวกับการปฏิบัติในเนปาล

สื่อมวลชน

สื่อมวลชนยังคงเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหนักที่สุดจากการโจมตีสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกอย่างต่อเนื่องของรัฐบาล ในเดือนมกราคม นักข่าว 2 คน จากสื่อที่มีความใกล้ชิดกับรัฐบาลถูกจับกุม หลังจากพยายามเปิดโปงศูนย์สแกมเมอร์แห่งหนึ่ง

รัฐบาลยังติดตามการรายงานข่าวเกี่ยวกับความขัดแย้งบริเวณชายแดนกัมพูชา-ไทยอย่างใกล้ชิด มีการจับกุมนักข่าวรายหนึ่งจากการถ่ายทอดสดบริเวณชายแดนในเดือนสิงหาคม รัฐบาลเพิกถอนใบอนุญาตสื่อของสำนักข่าว**ซารา เอ็นซีซี เดลี** (Sara NCC Daily) โดยอ้างว่าเผยแพร่ “ข้อมูลเท็จที่คุกคามความมั่นคงของชาติ”

นักการเมือง

ในเดือนมกราคม **ลิม กิมยา** (Lim Kimya) อดีตนักการเมืองฝ่ายค้านและผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ถูกฆาตกรรมในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยเชื่อว่าเป็นการลอบสังหารทางการเมืองที่มีคำสั่งมาจากกัมพูชา² การฆาตกรรมนักการเมืองกัมพูชาข้ามพรมแดนได้สร้างความตื่นตระหนกแก่ผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลกัมพูชาที่พำนักอยู่ในประเทศไทย ในเดือนตุลาคม **เอกลักษณ์แพ้น้อย** ถูกตัดสินว่ามีความผิดในคดีสังหารลิม กิมยา จากการพิจารณาคดีของศาลไทย ขณะที่ผู้สมรู้ร่วมคิดที่ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏในวิดีโอว่าเป็นชาวกัมพูชาที่มีความเชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่รัฐของกัมพูชายังคงหลบหนีอยู่

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

รัฐบาลกัมพูชาเผยแพร่แผนการมีส่วนร่วมที่กำหนดโดยประเทศ (NDC) ฉบับปรับปรุงเมื่อเดือนกรกฎาคม โดยกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแบบมีเงื่อนไขทั่วทั้งระบบเศรษฐกิจสูงสุดถึงร้อยละ 55 ภายในปี 2578

โครงการชดเชยคาร์บอนขนาดใหญ่ในพื้นที่ป่าไม้ยังคงดำเนินต่อไปโดยไม่มีการขอความยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าว รับรู้ล่วงหน้า และเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ ชนเผ่าพื้นเมืองต้องเผชิญกับการบังคับไล่รื้อ การทำลายพืชผล และการทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของพวกเขากลายเป็นความผิดทางอาญา ขณะที่โครงการเหล่านี้กีดกันพวกเขาออกจากที่ดินที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

นอกจากนี้ ภาครัฐยังสนับสนุนให้บริษัทต่างๆ ดำเนินการดูดทรายตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คุกคามระบบนิเวศ ทำให้ท้องแม่น้ำลึกลงอย่างรวดเร็ว

และทำให้พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำขาดความมั่นคง ตามมาด้วยการรुक้าของน้ำเค็มที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่พื้นที่ที่สำคัญต่อการประมงและการเกษตรก็เสื่อมโทรมลงเช่นกัน

การเพิกถอนสัญชาติโดยพลการ

ในเดือนสิงหาคม มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปิดทางให้สามารถเพิกถอนสัญชาติของบุคคลที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานกบฏหรือสมคบคิดกับอำนาจต่างชาติ มาตรการดังกล่าวถูกมองว่าเป็นความพยายามในการข่มขู่และปิดปากผู้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล หลังจากการจับกุมจำนวนมากและเหตุลอบสังหาร **ลิม กิมยา** ก่อนหน้านี้ เหตุการณ์เหล่านี้ก่อให้เกิดความกังวลว่าจะนำไปสู่การละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเพิ่มเติมอีก³

ขณะที่ประชากรเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยอยู่ในกัมพูชายังคงเผชิญกับความเสี่ยงที่จะกลายเป็นบุคคลไร้สัญชาติ เนื่องจากทางการกัมพูชายังคงเดินหน้าเพิกถอนหรือปฏิเสธการออกเอกสารประจำตัว เอกสารการพำนัก และเอกสารการแปลงสัญชาติ ส่งผลให้บุคคลจำนวนมากไม่มีหลักฐานยืนยันสัญชาติกัมพูชา ในหลายกรณี สถานการณ์ของบุคคลเหล่านี้มีลักษณะใกล้เคียงกับการไร้สัญชาติ การเพิกถอนสัญชาติหรือเอกสารประจำตัวที่เกิดขึ้นดูเหมือนจะเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่มีลักษณะโดยพลการ และมักมีแรงจูงใจที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์แฝงอยู่

สิทธิในที่อยู่อาศัย

การบังคับไล่รื้อชุมชนออกจากพื้นที่บริเวณกลุ่มปราสาทนครวัดยังถูกระงับอยู่นับตั้งแต่ปี 2566 ซึ่งเป็นผลจากแรงกดดันจากภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตาม ครอบครัวจำนวนมากที่ถูกบังคับไล่รื้อออกจากพื้นที่ไปแล้วก่อนหน้านี้ยังคงเผชิญกับปัญหาหนี้สินไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และยังไม่ได้รับการเยียวยาหรือการชดเชยไม่ว่าในรูปแบบใด ทั้งนี้ ภายหลังจากการลงพื้นที่โดยศูนย์มรดกโลกของยูเนสโก เพื่อติดตามสถานการณ์ในพื้นที่การย้ายถิ่นของนครวัด พบว่าการบังคับไล่รื้อชุมชนที่ดำเนินการโดยรัฐบาลนั้น สอดคล้องกับกฎหมายภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เห็นว่าการกระทำดังกล่าว ผิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ประชาชนหลายพันครอบครัวทั่วประเทศยังคงเป็นหนี้ต่อสถาบันไมโครไฟแนนซ์ (microfinance institutions) ที่มีลักษณะเอาเปรียบ ซึ่งยิ่งผลักดันให้พวกเขาตกอยู่ในภาวะยากจน ขาดความมั่นคงด้านอาหาร และมีการใช้แรงงานเด็ก รวมทั้งยังทำให้หลายครอบครัวต้องขายบ้านและที่ดินของตนอีกด้วย

การโจมตีแบบไม่เลือกเป้าหมาย

มีหลักฐานบ่งชี้ว่าทั้งกัมพูชาและไทยอาจมีการโจมตีแบบไม่เลือกเป้าหมาย ซึ่งสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานของพลเรือน⁴ ทั้งสองฝ่ายมีพลเรือนเสียชีวิตและทรัพย์สินของพลเรือนได้รับความเสียหาย ซึ่งรวมถึงศูนย์อนามัย เจดีอี และบ้านเรือนของประชาชน ในกัมพูชา ขณะเดียวกันก็มีการเผยแพร่ข้อมูลบิดเบือนที่ทำให้เข้าใจผิดบนสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ ยังเกิดความกังวลเพิ่มเติมจากหลายฝ่ายเกี่ยวกับปัญหาด้านมนุษยธรรม เมื่อมีแรงงานข้ามชาติและประชาชนหลายแสนคนเดินทางจากประเทศไทยเพื่อกลับกัมพูชา

สิทธิของผู้หญิง

สัดส่วนผู้หญิงในพื้นที่การเมืองของกัมพูชาลดลงหลังการเลือกตั้งปี 2566 โดยเหลือเพียงร้อยละ 13 ของสมาชิกรัฐสภา แม้ว่าผู้หญิงจะคิดเป็นร้อยละ 42 ของข้าราชการพลเรือนก็ตาม นอกจากนี้ ผู้หญิงยังคงต้องเผชิญความเสี่ยงต่อความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศและการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานอีกด้วย

เชิงอรรถ

- ¹ กัมพูชา: “ฉันเป็นทรัพย์สินของคนอื่น”: การเป็นทาส การค้ามนุษย์ และการทรมานในศูนย์สแกมเมอร์ของกัมพูชา, 26 มิถุนายน
- ² “กัมพูชา/ไทย: เหตุสังหารนักการเมืองอันสะเทือนขวัญท่ามกลางการปราบปรามฝ่ายค้านกัมพูชา”, 8 มกราคม
- ³ “กัมพูชา: การเพิกถอนสัญชาติถือเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง”, 11 กรกฎาคม
- ⁴ “กัมพูชา/ไทย: รัฐทั้งสองต้องปกป้องพลเรือนจากความเสี่ยงเพิ่มเติมในการปะทะกันที่เกิดขึ้นซ้ำสอง”, 8 ธันวาคม

เมียนมา

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

5 ปีหลังจากการรัฐประหารโดยกองทัพ การขัดแย้งกันด้วยอาวุธทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ขณะที่แผ่นดินไหวครั้งใหญ่และการตัดลดความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกายิ่งซ้ำเติมความทุกข์ยากของพลเรือน การโจมตีทางอากาศระหว่างปฏิบัติการทางทหารมีจำนวนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ โดยการโจมตีครั้งใหญ่หลายครั้งที่พุ่งเป้าไปยังโรงเรียน ส่งผลให้มिनกรเรียนเสียชีวิตหลายสิบคน โรงพยาบาล สถานที่ทางศาสนา และโครงสร้างพื้นฐานของพลเรือนอื่นๆ ก็ถูกโจมตีเช่นกัน กองทัพและกลุ่มติดอาวุธต่างๆ มีการบังคับใช้แรงงานรวมถึงในศูนย์สแกมเมอร์ ซึ่งผู้คนมากมายต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์และการทรมาน นอกจากนี้ ทหารยังใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก โดยเฉพาะการวิพากษ์วิจารณ์การเลือกตั้งที่รัฐบาลทหารจัดขึ้นในเดือนธันวาคม การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในเรือนจำ รวมถึงการปฏิเสธการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัวหลายกรณีอีกด้วย แม้ว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่ในเมียนมาจะกระทำโดยกองทัพ แต่กลุ่มติดอาวุธเองก็มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพลเรือนเช่นเดียวกัน ทั้งการบังคับใช้แรงงาน การบังคับเกณฑ์คนเข้าร่วมการสู้รบ การทำร้ายร่างกาย และการโจมตีผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลเบื้องต้น

กองทัพซึ่งฟื้นตัวจากความสูญเสียในการสู้รบตลอดปี 2567 สามารถสร้างความก้าวหน้าทางการเมือง การควบคุมพื้นที่ และการทูตอย่างมีนัยสำคัญ แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงบั่นทอนสิทธิมนุษยชนอยู่ จำนวนพลเรือนที่เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเกิน 7,000 คน ขณะที่ผู้นำพลเรือนที่ถูกโค่นอำนาจ ซึ่งรวมถึง **ออง ซาน ซูจี** และ **วิน มยิ่น (Win Myint)** รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ยังคงถูกควบคุมตัวโดยพลการ ประชาชนมากกว่า 3.5 ล้านคนยังคงพลัดถิ่น ส่วนแผ่นดินไหวในเดือนมีนาคมได้คร่าชีวิตผู้คนไปเกือบ 4,000 คน ตามตัวเลขของกองทัพ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดคือภูมิภาคสะกายและพื้นที่อื่นๆ บริเวณภาคกลางของประเทศ ด้านพลเอกอาวุโส **มิน อ่อง หล่าย** ได้เดินทางมายังประเทศไทย และได้เข้าร่วมการประชุมในประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่การรัฐประหาร แม้ว่ากองทัพของเขาจะละเมิดข้อตกลงหยุดยิงที่เกิดขึ้นหลังแผ่นดินไหวก็ตาม ทั้งนี้ มิน อ่อง หล่าย ยังคงเป็นผู้นำโดยพฤตินัยของรัฐบาลทหารเมียนมา หลังจากประธานาธิบดีรักษาการ **มินต์ ส่วย (Myint Swe)** เสียชีวิตลงในเดือน

สิงหาคม และการยุติสถานการณ์ฉุกเฉินภายในประเทศก่อนหน้านั้นได้เปิดทางสู่การเลือกตั้งในเดือนธันวาคม แม้ว่าสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administration Council) ของทหารจะถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการไปแล้ว แต่กฎอัยการศึกยังคงถูกบังคับใช้ในหลายพื้นที่ ขณะที่สภาดังกล่าวถูกเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการความมั่นคงและสันติภาพแห่งรัฐ (State Security and Peace Commission) โดยมีมิน อ่อง หล่าย เป็นประธานาธิบดีรักษาการ นอกจากนี้ มิน อ่อง หล่าย ยังได้เดินทางไปเยือนเบลารุส จีน และรัสเซีย ในฐานะผู้นำระดับสูง โดยจีนและรัสเซียสนับสนุนแผนการเลือกตั้งของกองทัพเมียนมา อีกทั้งจีนยังได้กดดันกลุ่มติดอาวุธขนาดใหญ่ 2 กลุ่ม ให้ตกลงหยุดยิงกับกองทัพเมียนมาสำเร็จ ส่งผลให้มีการส่งคืนพื้นที่บางส่วนกลับมาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลทหาร กลุ่มการเมืองฝ่ายค้านและกลุ่มติดอาวุธฝ่ายตรงข้ามได้ประณามการเลือกตั้งที่ถูกวางแผนไว้ และเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศไม่รับรองผลการเลือกตั้งดังกล่าว ขณะที่อาเซียนระบุว่าจะไม่ส่งผู้สังเกตการณ์ไปสังเกตการณ์การเลือกตั้งครั้งนี้

การโจมตีโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

การโจมตีทางอากาศในปี 2568 มีจำนวนมากกว่าปี 2567 ซึ่งเคยเป็นปีที่มีการโจมตีทางอากาศรุนแรงที่สุดนับตั้งแต่การรัฐประหาร ตามรายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) จำนวนพลเรือนที่เสียชีวิตจากการโจมตีทางอากาศของกองทัพเมียนมา นับจนถึงเดือนพฤษภาคมปีล่าสุด เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 67 เมื่อเทียบกับยอดรวมตลอดทั้งปี 2567 OHCHR รายงานว่าภูมิภาคสะกายเป็นพื้นที่ที่มีการโจมตีทางอากาศต่อพลเรือนมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ตัวเลขในรัฐยะไข่ยังคงยากต่อการตรวจสอบเนื่องจากข้อจำกัดด้านอินเทอร์เน็ตและการสื่อสาร

การโจมตีโดยมิชอบด้วยกฎหมายยังคงเกิดขึ้นหลังเหตุแผ่นดินไหว โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีกลุ่มติดอาวุธฝ่ายต่อต้านกองทัพเคลื่อนไหวยู่ รวมถึงในภูมิภาคสะกายและมัณฑะเลย์ ที่เมืองชางอู (Chaung-U) ในภูมิภาคสะกาย มีการโจมตีทางอากาศหลายครั้ง รวมถึงในวันที่ 1 เมษายน และอีกครั้งในวันที่เกิดเหตุแผ่นดินไหว¹ ขณะที่ความช่วยเหลือกลับถูกปิดกั้นไม่ให้เข้าถึงพื้นที่ที่มีกลุ่มต่อต้านเคลื่อนไหวยู่ ส่งผลให้ความพยายามในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมหลังแผ่นดินไหวเผชิญกับอุปสรรค อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือสามารถดำเนินการได้อย่างเสรีมากกว่าในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพ

การโจมตีทางอากาศโดยมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงยังคงพุ่งเป้าไปที่โรงเรียนในเดือนพฤษภาคม หลังเหตุแผ่นดินไหวในภูมิภาคสะกายไม่ถึง 2 เดือน การโจมตีทางอากาศในหมู่บ้านโอเฮเต็งตวิน (Ohe Htein Twin) ได้คร่าชีวิตนักเรียนอย่างน้อย 20 คน การโจมตีดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงที่มีข้อตกลงหยุดยิงจากเหตุแผ่นดินไหว ซึ่งกองทัพละเมิดข้อตกลงแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่า นอกจากนี้ ในเดือนธันวาคม กองทัพได้โจมตีทางอากาศในรัฐยะไข่ ส่งผลให้นักเรียนอย่างน้อย 19 คน เสียชีวิตที่โรงเรียนประจำในเขตเมืองเจ้าตอว์ (Kyauktaw)²

การโจมตีทางอากาศทำให้พลเรือนจำนวนมากเสียชีวิตบาดเจ็บ หรือพลัดถิ่นในแทบทุกรัฐและภูมิภาคของประเทศ การโจมตียิ่งทวีความรุนแรงขึ้นหลังจากสภาบริหารแห่งรัฐของกองทัพถูกยุบอย่างเป็นทางการเมื่อ

เดือนกรกฎาคม ซึ่งต่อมาทำให้การเตรียมการเลือกตั้งในเดือนธันวาคมถูกดำเนินการอย่างเร่งด่วนยิ่งขึ้น การโจมตีเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นโดยการใช้เครื่องบินติดเครื่องยนต์ที่มีนักบิน ซึ่งคนท้องถิ่นมักเรียกกันว่า การโจมตีด้วย “พารามอเตอร์” ซึ่งมีจะบรรทุกปืนครกขนาด 120 มิลลิเมตร สิ่งนี้เป็นยุทธวิธีใหม่ที่กองทัพเมียนมานำมาใช้ โดยเฉพาะในพื้นที่ตอนกลางของประเทศ เนื่องจากใช้ทรัพยากร เช่น เชื้อเพลิง น้อยกว่าการใช้เครื่องบินรบ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ระหว่างการจุดเทียนประท้วงในช่วงเทศกาลพุทธศาสนา วันตะดิงจู้ด (Thadingyut) หรือวันออกพรรษาของเมียนมา การโจมตีด้วยเครื่องร่อนลักษณะดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 18 คน รวมถึงเด็กอายุเพียง 2 ปี และมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกหลายสิบคนที่เมืองชางอู (Chaung-U) ภูมิภาคสะกาย³

การบังคับใช้แรงงาน

ศูนย์สแกมเมอร์

การปราบปรามศูนย์สแกมเมอร์หลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมาตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างกองทัพและเจ้าหน้าที่รัฐจากทั้งจีน เมียนมา และประเทศไทย ภายในศูนย์เหล่านี้ ซึ่งคาดว่า มีผู้คนถูกกักขังอยู่หลายหมื่นคน ผู้ควบคุมศูนย์ได้บังคับให้คนเหล่านี้ทำการฉ้อโกงทางออนไลน์ต่อผู้เสียหายในต่างประเทศ และลงโทษพวกเขาโดยการทรมาน

กระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกาได้ออกมาตรการคว่ำบาตรหลายครั้งในเดือนพฤษภาคมและกันยายน โดยมุ่งเป้าไปยังเจ้าของและผู้ดำเนินการศูนย์ต่างๆ ภายในเขตพัฒนาชเวโก๊กโก (Shwe Kokko) ที่เมืองเมียวดี ในเดือนพฤษภาคม สหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้กองทัพแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNA) ซึ่งเป็นกองกำลังติดอาวุธที่ควบคุมเขตพัฒนาชเวโก๊กโก เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ยังได้คว่ำบาตร **ซอว์ ชิต ทุ** (Saw Chit Thu) ผู้นำ KNA และบุตรชาย 2 คนของเขา เนื่องจากมีบทบาทในการค้ามนุษย์และการลักลอบขนสินค้าข้ามพรมแดน ในเดือนกันยายน สหรัฐอเมริกาได้ขยายมาตรการคว่ำบาตรให้ครอบคลุมบุคคลเพิ่มเติมใน KNA ซึ่งรวมถึงบริษัทร่วมทุน บริษัทผู้ถือหุ้น และบริษัทพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินงานในเวกโกล์โก ซึ่งรวมถึงหย่าไท อินเตอร์เนชันแนล โฮลดิ้ง กรุ๊ป (Yatai International Holding Group) และเจ้าของคือ **เสอ จื้อเจียง** (She Zhijiang) ซึ่งถูกทางการไทยจับกุมไปแล้วตั้งแต่ปี 2565 ทั้งนี้หลังคำพิพากษาของศาลไทยเมื่อเดือนตุลาคม และคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ที่ยื่นตามศาลชั้นต้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน เสอ จื้อเจียง คาดว่าจะถูกส่งตัวข้ามแดนไปยังจีน ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์สแกมเมอร์ อาจถูกตัดสินประหารชีวิต

แม้ว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวนมากจะได้รับการปล่อยตัวอันเป็นผลจากปฏิบัติการปราบปรามดังกล่าว และบุคคลสำคัญที่ต้องรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนจำนวนหนึ่งจะถูกคว่ำบาตร แต่วิกฤตดังกล่าวกลับยังคงดำเนินต่อไป รายงานระบุว่าอุตสาหกรรมนี้ยังคงดำเนินอยู่จนถึงช่วงปลายปี โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมา และผู้กระทำความผิดจำนวนมากในพื้นที่ยังไม่ถูกนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อรับผิดชอบต่อการกระทำของพวกเขาแต่อย่างใด

การขัดแย้งกันด้วยอาวุธ

ในเดือนมกราคม กองทัพเมียนมาขยายมาตรการบังคับเกณฑ์ทหารด้วยการเพิ่มกฎระเบียบใหม่เพิ่มเติมมาตรการเหล่านี้ทำให้ผู้ที่เข้าเกณฑ์ในการรับราชการทหารเดินทางออกนอกประเทศได้ยากยิ่งขึ้น หากไม่ผ่านการอนุมัติซึ่งมีหลายขั้นตอน ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้หลีกเลี่ยงการเกณฑ์ทหาร โดยผู้แปรพักตร์จากกองทัพจำนวนหนึ่งรายงานว่าทหารที่ถูกเกณฑ์ใหม่มักถูกส่งไปยังแนวหน้า หลายคนถูกสังหารหรือควบคุมตัว นอกจากนี้ ยังไม่มีทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายสำหรับการรับราชการพลเรือนเพื่อทดแทนการเป็นทหาร รวมทั้งยังไม่มีโอกาสที่จะได้รับการยกเว้นจากการถูกเกณฑ์ทหาร ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรมสำนักหรือความเชื่อทางศาสนาก็ตาม

กองทัพเมียนมา กองทัพพม่า และกลุ่มติดอาวุธโรฮิงญา ต่างมีการบังคับใช้แรงงานและบังคับเกณฑ์คนเข้ารับการสู้รบในรัฐยะไข่ ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาในบังกลาเทศต้องเผชิญความเสี่ยงว่าจะถูกบังคับนำตัวกลับไปยังเมียนมาเพื่อเข้ารับการสู้รบด้วย กองทัพ

อาระกันได้บังคับใช้แรงงานชาวโรฮิงญาที่พลัดถิ่นภายในประเทศทางตอนเหนือของรัฐยะไข่ และทุบตีผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ด้านกองทัพพม่าประณามว่าเขาไม่ได้บังคับใช้แรงงานต่อพลเรือน แต่บางครั้งเชลยศึกหรือผู้ต้องโทษคดีอาญาอาจถูกนำไปใช้แรงงาน โดยอ้างว่าเป็นไปเพื่อการออกกำลังกายหรือเป็นส่วนหนึ่งของการรับโทษ นอกจากนี้ ยังโต้แย้งคำให้การเกี่ยวกับข้อห้ามที่เป็นการเลือกปฏิบัติด้านการประกอบอาชีพและการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางของประชาชนในพื้นที่

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก

กฎหมายที่มุ่งเน้นการควบคุมอย่างเข้มงวดหลายฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการแทรกแซงการเลือกตั้ง เริ่มมีผลบังคับใช้และยิ่งจำกัดสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกของประชาชนมากขึ้น กฎหมายใหม่บางฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายการเลือกตั้ง นำไปสู่การจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการต่อผู้ที่วิพากษ์วิจารณ์กองทัพหรือการเลือกตั้งที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคม จากกรณีวิเคราะห์ของ **ฮิวแมนไรท์สเมียนมา** (Human Rights Myanmar) ระบุว่ากฎหมายความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์มีถ้อยคำที่กว้างเกินไปจนทำให้การแสดงความคิดเห็นต่างกลายเป็นความผิดทางอาญาได้ ซึ่งรวมถึงโทษจำคุกสูงสุด 6 เดือน สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลที่ถือว่า “ไม่เหมาะสมต่อการรับชมของสาธารณะ” นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มข้อกำหนดให้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่างๆ ต้องลบเนื้อหาที่ถูกมองว่าไม่เหมาะสมภายใต้หมวดหมู่ที่กำหนดไว้อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจยิ่งกระตุ้นให้เกิดการเซ็นเซอร์

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองการเลือกตั้งทั่วไปแบบประชาธิปไตยหลายพรรคจากการขัดขวาง การรบกวน และการทำลาย (The Law on the Protection of Multiparty Democratic General Elections from Obstruction, Disruption, and Destruction) ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนกรกฎาคม ยิ่งสร้างบรรยากาศแห่งความหวาดกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น กฎหมายฉบับนี้อ้างว่ามีเป้าหมายเพื่อป้องกันการแทรกแซงและคุ้มครองเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ซึ่งมีรัฐบาลทหารเป็นผู้ควบคุม กฎหมายดังกล่าวกำหนดบทลงโทษตั้งแต่จำคุก 3 ปี ไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต สำหรับความผิด เช่น การขัดขวางกระบวนการเลือกตั้ง การข่มขู่หรือทำร้ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (รวมถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) และ

การทำลายอุปกรณ์เลือกตั้ง อีกทั้งยังบัญญัติให้สามารถใช้โทษประหารชีวิตได้ หากการกระทำเหล่านั้นส่งผลให้เกิดการสูญเสียชีวิต ผลกระทบของกฎหมายฉบับนี้ต่อสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกปรากฏให้เห็นภายในไม่กี่เดือนหลังการประกาศใช้ โดยในเดือนกันยายน บล็อกเกอร์รายหนึ่งถูกตัดสินจำคุก 7 ปี จากการโพสต์ข้อความที่ถูกกล่าวหาว่าวิพากษ์วิจารณ์การเลือกตั้ง นอกจากนี้ ชายหนุ่มสองคนยังถูกควบคุมตัวจากการติดสติ๊กเกอร์ต่อต้านการเลือกตั้งในนครย่างกุ้ง สื่อท้องถิ่นรายงานว่าภายในเดือนตุลาคมมีการยื่นฟ้องคดีในลักษณะนี้แล้วหลายสิบคดี

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ

คณะทำงานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการควบคุมตัวโดยพลการระบุว่า การจับกุมลิน ทุต (Linn Htut) อดีตหัวหน้ารัฐมนตรีของรัฐบาล หลังการรัฐประหารนั้น เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คณะทำงานรายงานด้วยว่า คำรับสารภาพของเขในปี 2564 ถูกบังคับให้ได้มาจากการทรมาน ซึ่งรวมถึงการไม่ให้นอนหลับ องค์กรสิทธิมนุษยชนหลายองค์กรเรียกร้องให้มีการปล่อยตัวเขาโดยทันทีและอย่างไม่มีเงื่อนไข รวมถึงผู้ที่ถูกควบคุมตัวโดยพลการภายใต้การรัฐประหารรายอื่นๆ ทั้งหมด⁴

ความล้มเหลวของกองทัพในการจัดให้ผู้ที่ถูกควบคุมตัวสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวยังคงเกิดขึ้น หลายกรณีมีสาเหตุจากการปฏิเสธการรักษาพยาบาลอย่างเป็นระบบ รวมถึงการไม่รักษาอาการบาดเจ็บที่เกิดจากการสอบสวนหลังการจับกุมอย่างโหดร้ายทารุณ สื่ออิสระและกลุ่มติดตามสถานการณ์ในเรือนจำได้รายงานการเสียชีวิตในสถานที่ควบคุมตัวหลายแห่ง ในเดือนกรกฎาคม มา วุต ยี อ่อง (Ma Wutt Yee Aung) นักกิจกรรมที่เป็นนักศึกษา ซึ่งถูกจับกุมเมื่อเดือนกันยายน 2564 ด้วยข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการก่อการร้ายและการยุยงปลุกปั่น เสียชีวิตในเรือนจำอินแสงในนครย่างกุ้ง เมื่อราววันที่ 19 กรกฎาคม สหภาพนักศึกษา มหาวิทยาลัยดากอนแสดงความกังวลว่าการเสียชีวิตของเธออาจเป็นผลจากอาการบาดเจ็บที่ศีรษะระหว่างการสอบสวนขณะถูกควบคุมตัว ประกอบ

กับเจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิเสธการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม

ในวันเดียวกัน โค เป โชน อ่อง (Ko Pyae Sone Aung) อายุ 44 ปี ตัวแทนพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ในเมืองบี่สัน รัฐมอญ เสียชีวิตในเรือนจำท่าตอน หลังถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง งานวิจัยที่ถูกเผยแพร่ในเดือนกรกฎาคมโดยกลไกสอบสวนอิสระสำหรับเมียนมาของสหประชาชาติ ได้เปิดเผยถึงการปฏิบัติอย่างโหดร้ายทารุณต่อผู้ถูกควบคุมตัวหลายคน ซึ่งรวมถึงการล้วงละเมิดทางเพศ การทุบตี การช็อตไฟฟ้า การบีบคอ และการ “ถอดเล็บ”

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สภาพเศรษฐกิจเมียนมายังคงย่ำแย่ลง คนหนุ่มสาวจำนวนมากหลบหนีออกนอกประเทศ ขณะที่ความหิวโหยและราคาสินค้าบริโภคหลักเพิ่มสูงขึ้นในพื้นที่ที่มีการขัดแย้งกันด้วยอาวุธ ประกอบกับการระงับความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศอย่างกะทันหันและในวงกว้างของสหรัฐอเมริกาในช่วงต้นปี ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสิทธิของผู้ลี้ภัยจากเมียนมา ต่อพลเรือนในพื้นที่ที่ขัดแย้งกันด้วยอาวุธ ตลอดจนบุคคลอื่นที่กำลังหลบหนีการประหัตประหาร องค์กรสิทธิมนุษยชนและองค์กรด้านมนุษยธรรมหลายแห่งเตือนว่าอาจมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หากไม่มีการทบทวนการตัดสินใจดังกล่าว ทั้งนี้ แม้ในบางกรณีจะมีการอนุญาตให้ยกเว้นก็ตาม แต่ความช่วยเหลือจากต่างประเทศก็ลดลงเหลือเพียงเศษเสี้ยวของความช่วยเหลือก่อนหน้านี้ การตัดงบประมาณดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทำให้นักเรียนนักศึกษาจำนวนหนึ่งถูกทอดทิ้ง และทำให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งในเมียนมาและต่างประเทศต้องตกอยู่ในความเสี่ยง นอกจากนี้ ยังนำไปสู่การปิดโรงพยาบาลในค่ายผู้ลี้ภัย และการคุกคามความมั่นคงของโครงการที่ช่วยป้องกันความโหดร้ายทารุณอย่างร้ายแรงที่เกิดจากการขัดแย้งกันด้วยอาวุธในประเทศอีกด้วย

การสนับสนุนงบประมาณแก่ค่ายผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาในบังกลาเทศที่ยังคงดำเนินต่อไปแต่ในระดับที่ลดลง

นั้น ส่งผลให้เด็กชาวโรฮิงญาต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความรุนแรง การบังคับเกณฑ์เข้าร่วมการสู้รบและการใช้แรงงานเด็ก นอกจากนี้ งบประมาณความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมสำหรับค่ายผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาที่ลดลง ยังทำให้ผู้ลี้ภัยขาดการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและอาหาร อย่างไรก็ตาม นโยบายใหม่ของทางการไทยที่อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยหลายหมื่นคนสามารถมีสิทธิในการทำงาน ได้ช่วยสร้างความหวังระดับหนึ่งให้กับการบรรเทาผลกระทบจากการตัดงบประมาณความช่วยเหลือดังกล่าวได้

เชิงอรรถ

- ¹ “เมียนมา: การโจมตีทางทหารที่ไร้มนุษยธรรมในพื้นที่แผ่นดินไหวกำลังขัดขวางการบรรเทาสาธารณภัย”, 1 เมษายน
- ² “เมียนมา: การโจมตีทางอากาศของกองทัพเมียนมาต่อโรงพยาบาลสะท้อนความเพิกเฉยอย่างโหดร้ายต่อสิทธิที่จะมีชีวิต”, 11 ธันวาคม
- ³ “เมียนมา: ‘การโจมตีร้ายแรง’ ต่องานเทศกาลเผยถึงภัยคุกคามจากนักบินพาราไกลเดอร์ต่อพลเรือน”, 7 ตุลาคม
- ⁴ “เมียนมา: ความกังวลอย่างยิ่งต่ออดีตนักการเมืองที่ถูกทรมาน: ลิน ทุ”, 22 สิงหาคม

เวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

รัฐบาลยังคงใช้ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีข้อบทที่คลุมเครือ พร้อมกับประกาศใช้กฎหมายใหม่ เพื่อปราบปรามผู้เห็นต่าง และสิทธิในเสรีภาพการแสดงออก ส่งผลให้เกิดการจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังคงมีความกังวลต่อการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมต่อนักกิจกรรมในเรือนจำทั่วประเทศ สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างจริงจัง ทั้งในแง่กฎหมายและการปฏิบัติ รัฐบาลได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาใน 8 ฐานความผิด

ข้อมูลพื้นฐาน

การปกครองใน 63 จังหวัดและเมืองได้รับการปฏิรูปให้กลายเป็นหน่วยการปกครอง 34 แห่ง หลายคนมองว่าเป็นความพยายามของ **โต เลิม (Tô Lâm)** เลขาธิการใหญ่คณะกรรมการศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ที่ต้องการรวมศูนย์อำนาจการควบคุม ก่อนจะมีการประชุมสมัชชาพรรคในปี 2569

เวียดนามได้รับเลือกตั้งอีกครั้งให้เป็นสมาชิกของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติจนถึงปี 2571 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้ตรวจสอบข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศและแสดงความกังวลเกี่ยวกับการปราบปรามข้ามพรมแดน การทรมาน สภาพการคุมขัง สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก

นักข่าวและนักกิจกรรม

การสั่งจำคุกเป็นเวลานานยังคงถูกใช้โดยทางการในฐานะเครื่องมือปราบปรามผู้เห็นต่าง **โดอัน เปา เซา (Đoàn Bảo Châu)** นักข่าวที่มีชื่อเสียง ถูกคุกคามอย่างต่อเนื่อง จากการรายงานข่าวและการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในเดือนสิงหาคม ตำรวจดำเนินคดีต่อเขาในข้อหาตามมาตรา 117 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ซึ่งกำหนดให้ “การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านรัฐ” เป็นความผิดทางอาญา ข้อหาดังกล่าวเป็นผลมาจากวิดีโอและบทสัมภาษณ์ของเขากับสื่อต่างประเทศจำนวน 6 ชิ้น เกี่ยวกับปัญหาสังคมและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเวียดนาม หากศาลตัดสินว่ามีความผิด เขาอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุด 20 ปี

ในเดือนสิงหาคม นักข่าวของบีบีซีเวียดนามถูกเจ้าหน้าที่สอบปากคำและขัดขวางไม่ให้เดินทางออกจากประเทศ หลังจากที่เขาไปติดต่อขอต่ออายุหนังสือเดินทาง

ในปี 2568 ตำรวจได้จับกุมและสั่งฟ้องคดีต่อบุคคลอย่างน้อย 43 คน รวมทั้งพลเรือน นักกิจกรรม และนักข่าว ในความผิดตามมาตรา 109, 116, 117 และ 331 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีเนื้อหาล้อเลียนที่กว้างและคลุมเครือ พวกเขาตกเป็นเป้าหมายเพียงเพราะใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออก

ในเดือนตุลาคม ภาคประชาสังคมได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายซึ่งอาจกำหนดให้นักข่าวต้องเปิดเผยแหล่งข่าวให้กับตำรวจ

การปราบปรามผู้เห็นต่าง

ในเดือนสิงหาคม กระทรวงความมั่นคงสาธารณะได้จัดตั้ง **พันธมิตรความเชื่อมั่นทางดิจิทัล (Digital Trust Alliance)** เป็นพันธมิตรระดับชาติที่มีเป้าหมายชัดเจนเพื่อปราบปรามการให้ข้อมูลเท็จ อยุ่อย่างไรก็ดี

ภาคประชาสังคมมองว่าพันธมิตรใหม่นี้ เป็นเพียงอีกเครื่องมือหนึ่งที่รัฐบาลใช้เพื่อโฆษณาชวนเชื่อ โดยพันธมิตรดังกล่าวประกอบด้วย “ผู้นำด้านความคิดคนสำคัญ” และอินฟลูเอนเซอร์กว่า 300 คน จากทั่วประเทศ มาตรการใหม่นี้เป็นมาตรการเสริมให้กับโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้ อย่าง “คณะกรรมการ 35” และ “กองกำลัง 47” ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานของตำรวจและทหาร โครงการเหล่านี้มุ่งกำหนดความคิดของสาธารณะ และปราบปรามเสียงที่เห็นต่าง โดยอ้างว่าเป็น “การต่อสู้กับการเผยแพร่ข้อมูลเท็จและข่าวปลอม”

ในเดือนกันยายน กระทรวงความมั่นคงสาธารณะเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ พ.ศ. 2561 ในร่างแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตต้องส่งมอบเลขที่อยู่ IP ให้กับตำรวจ ต้องลบเนื้อหา และระงับการให้บริการภายใน 24 ชั่วโมง หลังได้รับคำร้องขอจากตำรวจ การเสนอแก้ไขกฎหมายนี้ก่อให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นส่วนตัว และสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกทางออนไลน์

ตำรวจใช้กฎหมายฉบับต่างๆ รวมถึงกฎหมายเลข 14/2022/ND-CP ซึ่งมีบทลงโทษต่อการเผยแพร่ “เนื้อหาผิดกฎหมาย” หรือ “การให้ข้อมูลเท็จและการหมิ่นประมาท” เพื่อสั่งปรับประชาชนที่แสดงความเห็นต่างเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและตำรวจผ่านโซเชียลมีเดีย ค่าปรับเป็นพินัยเหล่านี้คิดเป็นเงินตั้งแต่ 5,000,000 ถึง 10,000,000 ล้านดอง (6,155 ถึง 12,311 บาท) ในเดือนพฤศจิกายน ตำรวจในหลายจังหวัดได้ข่มขู่ และสั่งปรับเจ้าของบัญชีโซเชียลมีเดียหลายคน เนื่องจากการโพสต์ “ข้อมูลเท็จ” เกี่ยวกับอุทกภัยและดินถล่มอย่างรุนแรงในประเทศ และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของรัฐบาล เฉพาะในจังหวัดดักลัก ตำรวจได้ดำเนินคดีในข้อหานี้อย่างน้อย 52 คดี

การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายอื่นๆ

ยังคงมีข้อกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของนักกิจกรรมที่ถูกจำคุก เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม **แคน ธิ เฮว** (Cán Thi Thêu) ถูกห้าม

ไม่ให้เข้าถึงเวชระเบียนของตนเอง แม้จะมีความกังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับสุขภาพของเธอ¹ ทั้งยังมีความกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของนักข่าวที่ถูกควบคุมตัวคนอื่นๆ รวมทั้ง **เล ฮู มินห์ ทวน** (Lê Hữu Minh Tuấn) **เล ซี หวุง** (Lê Chí Dũng) และ **เหงียน เตือง กูย** (Nguyễn Tường Thụy)

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกจำคุก รวมถึง **ดั่ง ดั่ง ฟวก** (Đặng Đăng Phước) อาจารย์สอนดนตรี **เลอ ดินห์ ลวง** (Lê Đình Lương) นักกิจกรรมเพื่อประชาธิปไตย **ฮวาง ดี้ก บินห์** (Hoàng Đức Bình) นักกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม **บุย ตวน ลัม** (Bùi Tuấn Lâm) นักกิจกรรม และ **ตรินห์ บา ตู** (Trinh Bá Tú) นักกิจกรรมเพื่อสิทธิที่ดิน ต่างถูกลงโทษอย่างรุนแรงในเรือนจำ ซึ่งรวมถึงการถูกล่ามโซ่ตรวนที่ขาเป็นเวลา 10 วัน การถูกขังเดี่ยวเป็นเวลาหลายสัปดาห์ และจำกัดการเยี่ยมของครอบครัว

เมื่อวันที่ 2 กันยายน **เวียง วัน ถ่า** (Vương Văn Thả) ผู้เห็นต่างจากรัฐ เสียชีวิตในเรือนจำอันเฟือก (An Phước) จังหวัดบิ่นห์เยือง (Bình Dương) ซึ่งเขาเริ่มรับโทษจำคุก 12 ปี ในข้อหา “โฆษณาชวนเชื่อเพื่อต่อต้านรัฐ” ตั้งแต่ปี 2560 ครอบครัวของเขาได้แย้งรายงานการสอบสวนอย่างเป็นทางการที่ระบุว่าเขามาตัวตาย และเรียกร้องให้มีการสอบสวนอิสระเกี่ยวกับการเสียชีวิตของเขา แต่กลับถูกทางการคุกคาม

การจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ

ในวันที่ 28 สิงหาคม นักกิจกรรมเพื่อสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยอย่างน้อย 5 คน ถูกจับกุมและควบคุมตัวก่อนจะถึงวันชาติในวันที่ 2 กันยายน ตำรวจบอกว่าพวกเขาถูกสอบสวนตามมาตรา 117 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และจะต้องถูกควบคุมตัวต่อไปอย่างน้อยจนถึงช่วงไตรมาสแรกของปี 2569

สิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงมีความเสี่ยงเนื่องจากขาดความคุ้มครองทางกฎหมาย กฎหมายเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัวไม่รับรองการสมรสของเพศเดียวกัน เนื่องจากไม่มีกฎหมายสำหรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เกี่ยวกับการรับรองบุตร

การรักษาพยาบาล หรือสิทธิในทรัพย์สินของคุณสมรส ที่ไม่ได้แต่งงานกัน จึงเป็นเหตุให้พวกเขาต้องตกเป็น ผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติต่อไป ทั้งยังคงไม่มีการ รับรองสิทธิของคนข้ามเพศ การพิจารณาร่างกฎหมาย รับรองเพศสภาพต้องล่าช้าออกไปเป็นปีที่ 10 ฝ่ายที่ สนับสนุนรัฐบาลได้เพิ่มการรณรงค์ในการให้ข้อมูลเท็จ เพื่อสนับสนุนการใช้ความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศผ่าน การใช้เทคโนโลยีต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ มีการสั่งยกเลิกการเดินทางขบวนเวียดไฟร์ด์ในกรุงโฮจิมินห์ ซิตี้เป็นครั้งแรกในรอบ 13 ปี ในขณะที่กิจกรรมไฟร์ด์ อย่างอื่นก็ถูกเซ็นเซอร์หรือถูกยกเลิก หลังมีการคุกคาม จากหน่วยงานในท้องถิ่น

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

ในเดือนมกราคม ปัญหาหมอกพิษทางอากาศได้เพิ่มสูงขึ้น ติดอันดับโลก ในเดือนมีนาคม ระดับคุณภาพอากาศ (PM 2.5) ในกรุงฮานอยได้เพิ่มขึ้นคิดเป็น 25 เท่า ของมาตรฐานองค์การอนามัยโลก ส่งผลให้ต้องสั่งปิด โรงเรียน กระทบต่อการเข้าถึงการศึกษาและสุขภาพ โดยเฉพาะสำหรับประชาชนที่มีความเสี่ยง นอกจากนี้

ยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับมาตรการสั่งห้ามไม่ให้รถใช้ น้ำมันเข้ามาในกรุงฮานอยและโฮจิมินห์ซิตี้ ซึ่งกำหนด ใช้ในเดือนกรกฎาคม 2569 แม้รัฐบาลอ้างว่าการ สั่งห้ามเช่นนี้จะช่วยลดมลพิษทางอากาศ และสนับสนุน เป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ แต่ นักวิจารณ์เตือนว่าเป็นมาตรการที่อาจกระทบต่อผู้ใช้ รถจักรยานยนต์ที่มีรายได้น้อย เว้นแต่จะมีการเสนอ ทางเลือกในราคาที่เหมาะสมและใช้เชื้อเพลิงที่สะอาด ให้กับพวกเขา

โทษประหารชีวิต

เวียดนามยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญา ใน 8 ฐานความผิด โดยเปลี่ยนมาใช้โทษจำคุกตลอด ชีวิตแทนตั้งแต่เดือนกรกฎาคม อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก การขาดกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรมในกระบวนการ พิจารณาคดีที่มีโทษประหารชีวิต และข้อมูลเกี่ยวกับการ ใช้โทษประหารชีวิตที่ยังคงเป็นความลับ ทำให้ มีความกังวลว่าอาจจะยังมีการนำโทษประหารชีวิต มาใช้ต่อไปหรือไม่

เชิงอรรถ

¹ “เวียดนาม: ความกังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับสุขภาพของนักกิจกรรมที่ถูกจำคุก”, 27 สิงหาคม

ไทย

ราชอาณาจักรไทย

ทางการไทยยังคงปราบปรามสิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและการชุมนุมประท้วงโดยสงบ ด้วยการควบคุมตัวผู้ชุมนุมประท้วง ตลอดจนตั้งข้อหาอันกบฏกรรมและนักวิชาการภายใต้กฎหมายที่มีลักษณะจำกัดสิทธิเสรีภาพ เอกสารที่รั่วไหลออกมาทำให้เห็นถึงปฏิบัติการทางไซเบอร์เพื่อโจมตีภาคประชาสังคมและกลุ่มฝ่ายค้านอย่างเป็นระบบ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกข่มขู่ใช้ความรุนแรงทางออนไลน์ การบังคับส่งกลับยังคงเกิดขึ้นจากการส่งตัวชาวอุยกูร์ 40 คน กลับประเทศจีนโดยมีข้อบ่งชี้ด้วยกฎหมาย รวมไปถึงการส่งนักกิจกรรมชนเผ่าพื้นเมืองชาวมองตาดานญาดกลับประเทศเวียดนาม คำพิพากษาสำคัญของศาลได้ตัดสินให้ทหาร 13 นาย ต้องรับผิดชอบที่เกิดขึ้นในปี 2567 ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้อนุญาตให้ผู้ลี้ภัยจากเมียนมาที่อาศัยอยู่ในค่ายสามารถทำงานนอกค่ายได้อย่างถูกกฎหมายโดยชั่วคราว ขณะที่กฎหมายฉบับใหม่ว่าด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ายังละเลยชนเผ่าพื้นเมือง

ข้อมูลเบื้องต้น

เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม เกิดการปะทะระหว่างทหารไทยและทหารกัมพูชาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาจนส่งผลให้ทหารกัมพูชานายหนึ่งเสียชีวิต เหตุการณ์ดังกล่าวได้นำไปสู่ความตึงเครียดและการปะทะด้วยอาวุธยาวนานหลายเดือน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 40 คน ประชาชนหลายพันคนต้องอพยพออกจากถิ่นฐาน

ในเดือนมิถุนายน **ฮุน เซน** ประธานวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เผยแพร่คลิปเสียงที่บันทึกจากการสนทนาทางโทรศัพท์ส่วนตัวระหว่างเขากับ **แพทองธาร ชินวัตร** นายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้น ระหว่างการปะทะบริเวณชายแดน เหตุการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การที่ศาลรัฐธรรมนูญของไทยมีคำสั่งให้แพทองธาร ชินวัตร หยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม และมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม ต่อมาในวันที่ 7 กันยายน รัฐสภาได้เลือก **อนุทิน ชาญวีรกูล** หัวหน้าพรรคภูมิใจไทย เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่

สิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและการชุมนุมประท้วง

เมื่อวันที่ 7 มกราคม มีอปีนยั้งสังหาร **ลิม กิมยา** (Lim Kimya) อดีตสมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้าน สัญชาติกัมพูชา-ฝรั่งเศส วัย 74 ปี ในกรุงเทพมหานคร ต่อมาในเดือนตุลาคม อดีตนักวิทย์อินทก่องทัพเรือไทยถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิตในคดีดังกล่าว พร้อมทั้งออกหมายจับผู้ต้องสงสัยชาวกัมพูชาอีก 2 ราย ทว่าทั้งสองยังคงอยู่ระหว่างการหลบหนี

จนถึงสิ้นปี 2568 มีประชาชนอย่างน้อย 55 คน ที่ยังคงถูกคุมขังและรับโทษจำคุกจากการใช้สิทธิในเสรีภาพการแสดงออกและการชุมนุมประท้วงโดยสงบ ในช่วงการชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่เพื่อเรียกร้องการปฏิรูปทางการเมืองช่วงปี 2563 - 2565

ในเดือนเมษายน แม่ทัพภาคที่ 3 ได้ตั้งข้อหาต่อ **ดร. พอล แคมเบอร์ส** นักวิชาการชาวอเมริกันที่พำนักอยู่ในประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารในประเทศไทยและกระบวนการประชาธิปไตย ภายใต้กฎหมายหมิ่นประมาทกษัตริย์และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เขาถูกกล่าวหาจากข้อความประชาสัมพันธ์งานสัมมนาทางวิชาการในประเทศสิงคโปร์ว่าด้วย

การปรับย้ายตำแหน่งตำรวจและทหารประจำปีของไทย อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องในเดือนพฤษภาคม ต่อมาในเดือน กันยายน ดร. พอล แคมเบอร์ส ได้ยื่นฟ้องหน่วยงาน ตำรวจ 4 หน่วยงาน ฐานเพิกถอนวีซ่าของเขาโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย

ในเดือนพฤษภาคม นักกิจกรรม 15 คน จาก**ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move)** ซึ่งเป็น เครือข่ายภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิแรงงาน สิ่งแวดล้อม และที่ดิน ถูกตั้งข้อหาจากการเข้าร่วม การชุมนุมสาธารณะช่วงปี 2567 - 2568 โดยถูก กล่าวหาว่าฝ่าฝืนข้อห้ามการชุมนุมภายในรัศมี 50 เมตร รอบทำเนียบรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร

ในเดือนกรกฎาคม สมาชิกรัฐสภาเริ่มพิจารณาร่าง กฎหมาย 5 ฉบับ ว่าด้วยการนิรโทษกรรมความผิด ทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง¹ โดย ร่างกฎหมายดังกล่าวรวมถึงร่างที่เสนอโดยเครือข่าย นิรโทษกรรมประชาชน ซึ่งเป็นเครือข่ายองค์กรภาค ประชาสังคม 20 แห่ง ที่ระบุอย่างชัดเจนว่าให้รวมถึง การนิรโทษกรรมแก่บุคคลที่ถูกดำเนินคดีตามประมวล กฎหมายอาญามาตรา 110 (ประทุษร้ายต่อพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์) และ มาตรา 112 (หมิ่นประมาทกษัตริย์) ในเดือนตุลาคม รัฐสภาได้ลงมติไม่รับหลักการในบทบัญญัติที่เปิดทาง ให้มีการนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่ถูกดำเนินคดีตามมาตราดังกล่าวออกไป

ในเดือนสิงหาคม ตำรวจตั้งข้อหานักกิจกรรม 3 คน ในข้อหา “ไม่แจ้งการชุมนุมก่อนเริ่มชุมนุมล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง” ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การชุมนุมสาธารณะ โดยนักกิจกรรมกลุ่มดังกล่าว ได้จัดการประท้วงต่อต้านมิน อ่อง หล่าย ผู้นำกองทัพ เมียนมา ที่เดินทางมาเข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำ กรอบความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือ หลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 5 เมษายน

เมื่อวันที่ 5 กันยายน ศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษา ยกฟ้องนักกิจกรรม 5 คน ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม โดยสงบในบริเวณใกล้เคียงพระราชมณเฑียรเมื่อ เดือนตุลาคม 2563 โดยพวกเขาถูกตัดสินว่ามีความผิด ในหลายข้อหา รวมถึงความผิดฐานประทุษร้ายต่อ

พระราชินี (มาตรา 110) การชุมนุมโดยผิดกฎหมาย (มาตรา 215) และกีดขวางการจราจร (มาตรา 385) ซึ่ง เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา นักกิจกรรม กลุ่มดังกล่าวยังคงถูกคุมขัง เนื่องจากศาลมีคำสั่ง ไม่อนุญาตให้ประกันตัว

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจในรัฐสภาเมื่อเดือน มีนาคม สมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้านได้เปิดเผยเอกสาร ภายในที่รั้วไหลออกมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงาน ตำรวจและกองทัพไทยร่วมกันจัดตั้ง “ทีมไซเบอร์” เพื่อบ่อนทำลายชื่อเสียงและการทำงานขององค์กร ภาคประชาสังคมและฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง จาก ข้อมูลที่รั้วไหลดังกล่าว แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ถูกระบุอย่างชัดเจนว่าเป็น “High-value target” หรือ เป้าหมายที่มีมูลค่าสูง² นอกจากนี้ ยังมีองค์กรพัฒนา เอกชนระหว่างประเทศอื่นๆ กลุ่มภาคประชาสังคมใน ประเทศ นักกิจกรรมที่มีชื่อเสียง และบุคคลที่สนับสนุน ประชาธิปไตยอยู่ในรายชื่อดังกล่าวด้วย ซึ่งรวมถึง **ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน โครงการ อินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) และ อันนา อันนันทน์** นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

เมื่อวันที่ 10 กันยายน ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้แสดงความกังวล ต่อการดำเนินคดีหมิ่นประมาทต่อ**วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ** เลขาธิการมูลนิธิชีววิถี (BIOTHAI) โดยผู้รายงานพิเศษ ระบุว่า การตั้งข้อหาดังกล่าว “อาจเป็นการตอบโต้จาก การทำงานด้านสิทธิชุมชนและความมั่นคงทางอาหาร ของเขา” คดีดังกล่าวมีที่มาจากกรณีที่เขายกมาเตือน ว่าปลาหมอคางดำ ซึ่งเป็นสัตว์น้ำต่างถิ่น อาจสร้างความเสียหายต่อระบบนิเวศของแม่น้ำและคุณภาพ วิถีชีวิตของชาวประมงท้องถิ่น

เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังได้แสดงความกังวล ต่อการข่มขู่ใช้ความรุนแรงทางออนไลน์ต่อ**อังคณา นิละไพจิตร** นักปกป้องสิทธิมนุษยชนชาวไทย โดยการข่มขู่ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับการที่เธอออกมา วิพากษ์วิจารณ์ถึงความเป็นไปได้ของการละเมิดสิทธิ มนุษยชน อันเป็นผลมาจากการจัดการของทางการไทย ต่อปัญหาความขัดแย้งกับกัมพูชา

การทรมานและการปฏิบัติ ที่โหดร้ายอื่นๆ

เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ทางการไทยได้ส่งตัวชาวอุยกูร์ 40 คน กลับไปยังประเทศจีน แม้จะมีความเสี่ยงอย่างชัดเจนว่าอาจเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง และแม้กฎหมายป้องกันการทรมานของไทยจะมีหลักการการไม่ส่งกลับ (non-refoulement) ก็ตาม³ ชาวอุยกูร์ที่ถูกส่งตัวกลับเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนประมาณ 300 คน ที่ถูกทางการไทยจับกุมเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2557 หลังจากหลบหนีการประหารชีวิตและการเลือกปฏิบัติในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ของประเทศจีน ก่อนหน้านี้ ชาวอุยกูร์จากกลุ่มเดียวกันนี้จำนวน 109 คน ได้ถูกส่งตัวกลับประเทศจีนไปแล้ว เมื่อเดือนกรกฎาคม 2558 และ ณ เดือนธันวาคม ยังมีผู้ลี้ภัยชาวอุยกูร์อีก 5 คน ที่มีความเสี่ยงจะถูกบังคับส่งกลับเช่นกัน

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 2 จังหวัดระยอง มีคำพิพากษาครั้งแรกภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคูลสูญหาย ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี 2565 โดยศาลพิพากษาให้ครูฝึกทหาร 2 นาย และทหารเกณฑ์รุ่นพี่อีก 11 นาย มีความผิดฐานทรมาน **พลทหารวรปรัชญ์ พัฒมาสกุล** ทหารเกณฑ์วัย 18 ปี โดยลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 10 ถึง 20 ปี ทั้งนี้ พลทหารวรปรัชญ์ พัฒมาสกุล เสียชีวิตหลังจากถูกทรมานและทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงระหว่างการฝึกทางวินัยเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2567

เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ทางการได้ส่งตัว **อี ควิน เบด็ับ** (Y Quynh Bdap) นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้ลี้ภัย ซึ่งเป็นกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองชาวมองตานญาดและเอติ กลับไปยังประเทศเวียดนาม ภายหลังจากคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ที่อนุมัติคำร้องขอส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนของทางการเวียดนาม⁴ โดยก่อนหน้านี้ในปี 2567 เวียดนามได้พิพากษาคดีลับหลังจำเลย ลงโทษอี ควิน เบด็ับ ในข้อหาก่อการร้าย จากข้อกล่าวหาว่าโจมตีอาคารของรัฐในปี 2566

สิทธิของผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม คณะรัฐมนตรีมีมติอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยจากเมียนมาสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย มติดังกล่าวครอบคลุมผู้ถูกบังคับให้พลัดถิ่นประมาณ 81,000 คน ที่อาศัยอยู่ในค่ายตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา โดยผู้ลี้ภัยจะต้องยื่นขอใบอนุญาตทำงานซึ่งมีอายุ 1 ปี

สิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรภาคประชาสังคมหลายแห่งได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแลนด์บริดจ์ ซึ่งเป็นโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐบาลไทย ที่มีเป้าหมายเชื่อมเส้นทางทางขนส่งทางเรือระหว่างอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยโครงการระยะที่หนึ่งมีกำหนดแล้วเสร็จในปี 2573 ความกังวลดังกล่าวรวมถึงผลกระทบเชิงลบด้านนิเวศวิทยา ซึ่งอาจคุกคามวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่ง รวมถึงกลุ่มชนเผ่าพื้นเมืองชาวมอแกน ซึ่งมีการประมงพื้นบ้านเป็นแหล่งรายได้หลัก

เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม รัฐสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมของชุมชนชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตาม ภาคประชาสังคมและสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ได้วิพากษ์วิจารณ์กฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากไม่ได้ใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” แต่เลือกใช้คำว่า “ชาติพันธุ์” แทน และยังไม่สะท้อนหลักการความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าว มีการแจ้งให้รับรู้ล่วงหน้า และเป็นอิสระ (Free, prior and informed consent)

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

ประชาชนหลายคนในจังหวัดนครราชสีมาได้เรียกร้องให้ยุติการทำเหมืองแร่โปแตช เนื่องจากการทำเหมืองดังกล่าวทำให้ระดับความเค็มของดินและน้ำใต้ดินเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมไม่สามารถเพาะปลูกได้ และแหล่งน้ำถูกปนเปื้อน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิในน้ำ อาหารที่เพียงพอ สุขภาพ และการดำรงชีวิต

ขณะเดียวกัน บริเวณลุ่มแม่น้ำกกในภาคเหนือของประเทศไทย การปนเปื้อนสารหนูซึ่งมีที่มาจากการทำเหมืองแร่แร่เอิร์ธและเหมืองทองคำบริเวณพื้นที่ต้นน้ำในประเทศเมียนมา ได้ส่งผลให้ชุมชนชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงราย ต้องเผชิญกับความเลวร้ายด้านสุขภาพอย่างร้ายแรง การเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยเป็นไปได้ยาก และสิทธิในสุขภาพของพวกเขาถูกละเมิด

เชิงอรรถ

- ¹ “ไทย: กฎหมายนิรโทษกรรมฉบับใหม่ต้องยกเลิกข้อกล่าวหาต่อผู้ชุมนุมโดยสงบทั้งหมด รวมถึงข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์”, 15 กรกฎาคม
- ² “ไทย: ทางการต้องยุติการใส่ร้ายป้ายสีและการโจมตีทางไซเบอร์ต่อภาคประชาสังคม”, 7 เมษายน
- ³ “ไทย: ‘การส่งตัวกลับ’ ชาวอุยกูร์กลับไปยังจีนเป็น ‘ความโหดร้ายที่เกินจินตนาการ’”, 27 กุมภาพันธ์
- ⁴ “ไทย: การส่งผู้ร้ายข้ามแดนนักกิจกรรมมองตานญาดกลับเวียดนามอาจนำไปสู่ความเสี่ยงที่จะถูกทรมาน”, 26 พฤศจิกายน

แอมเนสตี้ ประเทศไทย ระดมทุน เพื่อสนับสนุนงานสิทธิมนุษยชน

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ดำเนินงานได้ด้วยเงินทุน จากค่าสมาชิกและเงินบริจาคจากปัจเจกบุคคล เราไม่รับ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรทางการเมือง หรือบริษัทเอกชนใดๆ ในการทำงานรณรงค์เพื่อปกป้อง สิทธิมนุษยชน ความเป็นอิสระทางการเงินนี้ ทำให้เราสามารถที่จะคัดค้าน วิพากษ์ วิจารณ์ หรือคัดค้านตาม ด้วยความเป็นกลางและยุติธรรม

เราทำงานรณรงค์ได้โดยอาศัยเงินทุนสนับสนุนจาก คนธรรมดาเช่นคุณ ที่สนใจและห่วงใยต่อประเด็น ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน สิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งในการ สนับสนุนของคุณคือการรับรองว่า 'คุณคืออีกคน บนโลกนี้ที่สนใจและห่วงใยเรื่องสิทธิมนุษยชน'

ในส่วนของงานระดมทุนปัจจุบัน แอมเนสตี้ อินเตอร์ เนชั่นแนล ประเทศไทย ดำเนินการอยู่ใน 3 ช่องทาง หลัก ได้แก่

- ระดมทุนผ่านระบบออนไลน์
- ระดมทุนทางโทรศัพท์
- ระดมทุนภาคสนาม

อย่างไรก็ตาม ทางเราตระหนักดีว่าในบางกรณีอาจ เกิดความเข้าใจผิด หรือถูกแอบอ้างโดยผู้ไม่หวังดี นำไปใช้หาผลประโยชน์ ทั้งนี้หาก你不สะดวกบริจาค ผ่านเจ้าหน้าที่ระดมทุน สามารถบริจาคด้วยตนเอง โดย สามารถศึกษารายละเอียดการบริจาคได้ที่ระบบออนไลน์ ด้านล่างนี้

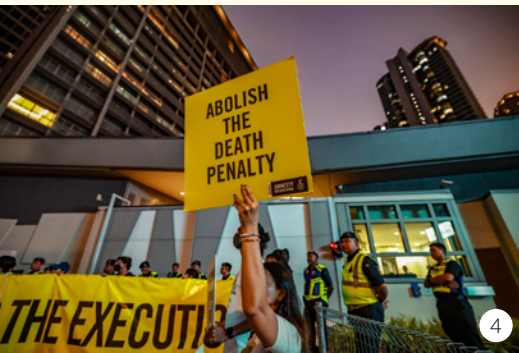
ขอขอบคุณสำหรับการบริจาค เพื่อสนับสนุนการทำงานด้าน สิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศไทยและ ทั่วโลก

นิทรรศการ Beyond the Report: Human Rights in Focus สิทธิมนุษยชนในภาพถ่าย

นิทรรศการ Beyond the Report: Human Rights in Focus สิทธิมนุษยชนในภาพถ่าย ชวนคุณมอง "สิทธิมนุษยชน" ผ่านเรื่องราวของผู้คนที่อยู่เบื้องหลังตัวเลขสถิติ และตัวอักษร ของรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนประจำปี 2568/2569 โดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

ภาพถ่ายทั้ง 12 ภาพนี้ คือภาพถ่ายสิทธิมนุษยชนในทวีปเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสะท้อนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก ที่ซึ่งผู้คนยังคงเผชิญ

กับการจำกัดเสรีภาพในทุกรูปแบบ ทั้งการถูกคุกคาม การเลือกปฏิบัติ การบังคับให้สูญหาย การคุมขังโดยมิชอบ และความไม่เป็นธรรมในหลากหลายรูปแบบ

แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมได้ทำงานเกี่ยวพันกันอย่างแข็งขัน และรัฐต่างๆ ทำให้การปราบปรามผู้เห็นต่างกลายเป็นเรื่องปกติ จากการชุมนุมประท้วงบนท้องถนนในอินโดนีเซีย (1) หรือในบังกลาเทศ (2) และการเดินขบวนเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักสิทธิมนุษยชนในปากีสถาน (3) ผู้คนหลายร้อยหลายพันชีวิต มุ่งสู่ท้องถนนเพราะพวกเขาไม่ยอมจำนนกับอำนาจที่ไม่ชอบธรรม และไม่สามารถทนต่อการถูกละเมิดสิทธิได้ หรือพลังความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของผู้คนธรรมดาที่ไม่มีเส้นเขตแดนมาวางกั้นนำไปสู่การชูป้ายให้กับชาวมาเลเซียผู้อยู่ระหว่างรอรับโทษประหารชีวิตในสิงคโปร์ (4) ผลสืบเนื่องของวิกฤตการณ์สิทธิมนุษยชน

โลกทำให้คนหลายหมื่นคนต้องอพยพ โยกย้ายถิ่นฐาน และถูกหลอกลวงเพื่อใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมายและนำไปสู่การค้ามนุษย์ ในศูนย์สแกนเนอร์ที่ดำเนินการโดยกลุ่มอาชญากรรมจากเมียนมา ไทย และจีน (5)

พลเรือนต้องได้รับการคุ้มครอง ภาพของประชาชนหรือพลเรือนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งระหว่างรัฐ เศรษฐกรอาคารบ้านเรือนที่ถูกโจมตีในความขัดแย้งระหว่างกัมพูชา ไทย (6) หรือการโจมตีทางอากาศโดยกองทัพเมียนมา (7) ที่ประชาชนต้องออกมาเก็บกู้ซากปรักหักพังเหล่านั้นด้วยมือที่ไม่ได้จับอาวุธ ในฟิลิปปินส์ (8) ผู้ที่ต้องสูญเสียคนในครอบครัว

ไปตลอดกาลจากสงครามปราบปรามยาเสพติดได้ถึง โศกบรรจ้อัฐิของบุคคลอันเป็นที่รัก ผลจากนโยบาย “สงครามกับยาเสพติด” ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายพันคน ในช่วงปี 2559 - 2565

เด็กและเยาวชนในหลายพื้นที่ทั่วทุกมุมโลกได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง และการก่อตัวของระบอบ โลกแบบนักรบ แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมเข้ามา พรากความฝัน ชีวิต และอนาคตของพวกเขาไป ใน **อัฟกานิสถาน (9)** คำสั่งห้ามของทางการตาลีบัน ทำให้เด็กผู้หญิงและผู้หญิงชาวอัฟกัน 78% ถูกกีดกัน ออกจากการศึกษาและการทำงาน หรือภาพของ **เด็กชาย ชาวอัฟกัน ในค่ายโอมารี (Omari camp) (10)** ซึ่งเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวขนาดใหญ่ บริเวณจุดผ่านแดน ทอร์คแฮม ประเทศอัฟกานิสถาน รัฐบาลปากีสถานได้ เร่งดำเนินการส่งกลับผู้อพยพ และพวกเขาอาจจะไม่มี สิ่งใดหลงเหลือกลับไป แม้กระทั่งความฝันในฐานะ เด็กคนหนึ่ง และใน **เมืองพุนาฟูตี ประเทศตูวาลู (11)** ภาพของเด็กชายหลายคนนั่งเล่นบนกระสอบทรายที่ใช้ สำหรับถมดิน เกาะขนาดเล็กในมหาสมุทรแปซิฟิกแห่งนี้ กำลังเผชิญภัยคุกคามอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ทั้งระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นและคลื่นพายุ ที่กัดเซาะพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทาง อาหาร หากไม่มีการแก้ไข วันหนึ่งประชาชนที่นี่ก็จะไม่มี

ที่ดิน ไม่มีอาหาร และแม้แต่สนามเด็กเล่นบนกระสอบ ทรายนี้ก็จะจมหายไปใต้นทะเลด้วยเช่นกัน

กฎหมายสมรสเท่าเทียมของไทย (12) ที่มีผลบังคับใช้ ในวันที่ 23 มกราคม 2568 นับเป็นก้าวสำคัญของ ประเทศไทยในการเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รับรองการสมรสเท่าเทียม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมอย่างแท้จริง ยังมีประเด็น หลายมิติที่รัฐจะต้องสนับสนุนให้กฎหมายดังกล่าว เท่าเทียมอย่างแท้จริง และคุ้มครองศักดิ์ศรีของทุกคน

นอกจากเรื่องราวจากภาพถ่ายมากมาย นิทรรศการนี้ยังเป็นพื้นที่ของความหวังของผู้ที่ยังคงยืนหยัดส่งเสียง และเรียกร้องสิทธิของตน สังคม และโลก และการต่อสู้นี้ ไม่ใช่เป็นของใครคนใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่ทุกคนต้อง ร่วมมือกันต่อต้าน ลุกขึ้นสู้ และสร้างความเปลี่ยนแปลง ประวัติศาสตร์ ไม่ใช่แค่สิ่งที่เกิดขึ้นกับเราเท่านั้น แต่เป็น สิ่งที่เราต้องร่วมกันสร้าง ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการ กำหนดประวัติศาสตร์นั้นด้วย และเพื่อประโยชน์ ของมนุษยชาติ ถึงเวลาแล้วที่พวกเราทุกคนจะสร้าง ประวัติศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกัน

รายงานประจำปี 2568/69 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก

ในช่วงปีที่ผ่านมา ดูเหมือนว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบเดิมๆ จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น แนวปฏิบัติแบบอำนาจนิยมทวีความรุนแรงขึ้นทั่วโลก มาตรการที่ต่อต้านสิทธิและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คำถามคือ กลไกการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่จะถูกผลักดันให้ไกลออกไปกว่าเดิมหรือไม่?

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลกประจำปี 2568/2569 ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (The State of the World's Human Rights) ได้ประเมินพัฒนาการสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนหลายประการ โดยเน้นย้ำให้เห็นถึงการทำลายระบบที่ตั้งอยู่บนกติการะหว่างประเทศ ที่กระทำโดยรัฐในประเทศต่างๆ อันนำไปสู่การขัดขวางการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนนับล้าน นอกจากนี้ ยังระบุแนวโน้มเกี่ยวกับการขัดแย้งกันด้วยอาวุธ การปราบปรามผู้เห็นต่าง การเลือกปฏิบัติ ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสภาพภูมิอากาศ การระงับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างฉับพลัน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีโดยมิชอบ แนวโน้มส่วนใหญ่สะท้อนถึงความถดถอยด้านสิทธิมนุษยชน และมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อไปหลังปี 2569

รายงานฉบับนี้รวบรวมข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนตลอดปี 2568 ใน 144 ประเทศ โดยเชื่อมโยงประเด็นเหล่านี้ในระดับโลกและระดับภูมิภาค ตลอดจนการคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต รวมถึงเรียกร้องให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหันมามุ่งพัฒนาชีวิตของผู้คน รายงานฉบับนี้จึงเป็นประโยชน์สำหรับผู้นำรัฐบาล ผู้กำหนดนโยบาย ผู้สนับสนุน นักกิจกรรม และบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในประเด็นสิทธิมนุษยชน

ร่วมมือกับเรา
www.amnesty.or.th